

371.3555

๑๕ ม.ค. ๖๖

๖๖๕

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน
โดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

ปริญญานิพนธ์
ของ
ปราโมทย์ โกสัย

2018/07 2542

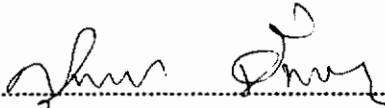
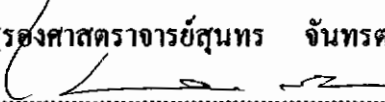
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
ธันวาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

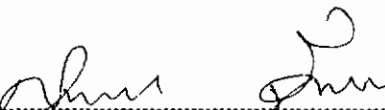
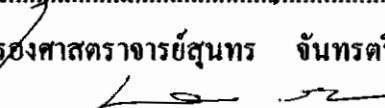
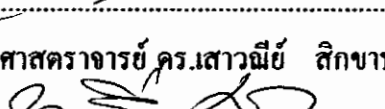
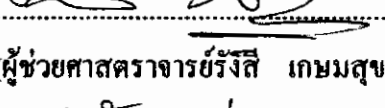
๖ ๖7๙๖

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

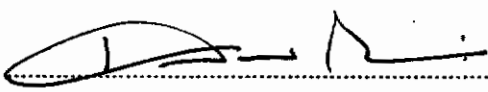
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนทร จันทรรตรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนทร จันทรรตรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.พรรณี บุญประกอบ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 9 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์สุนทร จันทศรี ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ศึกษบัณฑิต กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบและแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ของปริญญานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จลงด้วยดี รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข และ ดร.พรณี บุญประกอบ ที่กรุณาเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แผนกการประถมศึกษาและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นการส่งเสริมให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นในการศึกษาจนประสบความสำเร็จและสามารถนำไปพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์การตรวจสอบแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง ของเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ และขอขอบใจนักเรียนโรงเรียนวัดพิบูลเงิน โรงเรียนแก้วอินทร์สุธาอุทิศ โรงเรียนวัดท่าบันเทิงธรรม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาฯ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญโทวิชาเอกการประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539 ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษา อยู่ในสถาบันแห่งนี้ ขอขอบคุณผู้มีพระคุณทุกท่านตลอดจนเพื่อนร่วมงานที่มีส่วนช่วยให้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอนมา คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุน แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ปราโมทย์ โกศล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	7
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.....	12
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน	
	โดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง.....	17
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	40
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตัดสินใจ.....	46
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	63
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	65
	การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	65
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	71
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	82
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	82
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	84
อภิปรายผลของการศึกษาค้นคว้า.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	260

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	โครงสร้างเนื้อหาสาระกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.....	13
2	แบบแผนการวิจัย.....	70
3	การจัดคาบเวลาการสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	71
4	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง.....	77
5	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยม ให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี.....	78
6	การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง.....	79
7	การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำ ค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี.....	80
8	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทดสอบก่อน เรียนและทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	
9	คะแนนความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทดสอบ ก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	106
10	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน (Delta) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	110
11	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน (Delta) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ.....	112
12	ค่าอำนาจจำแนก t - distribution ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการ ตัดสินใจ.....	113

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปอย่างมีคุณภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของประชากร ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นสำคัญ คือประชากรส่วนใหญ่ต้องมีคุณภาพ ซึ่ง ธีระ ชัยยุทธธรรม (2536 : 17 - 18) กล่าวถึงการพัฒนาประเทศว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือการพัฒนากำลังคน เพราะคน เป็นกลไกขั้นแรกที่จะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาคนมีเป้าหมายเพื่อ พัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคน มุ่งเน้นให้ความรู้พื้นฐาน มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ ด้านการพัฒนาอาชีพ มุ่งเน้นให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ด้านการพัฒนาสังคม มุ่งเน้นให้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชนและโลก และการพัฒนาศักยภาพของคน จะต้องพัฒนา ให้ทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและทักษะ ฝีมือ เพื่อให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 ได้กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพคนไทย ในเรื่องการพัฒนา สุขภาพอนามัยไว้ว่า แนวทางที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนด้านสุขภาพพลานามัย โดยส่งเสริม การเผยแพร่ความรู้และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องแก่ประชาชน ให้รู้จักการส่งเสริมสุขภาพการป้องกัน โรคทั้งของตนเอง ครอบครัวและชุมชน สนับสนุนป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพจิตอย่างเป็น องค์กรรวม สร้างความเข้มแข็งของครอบครัว การลดปัญหาความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ การ แก้ไขปัญหายาเสพติดและการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 27)

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและ แก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องมาจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเอง การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมี ความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 2) การพัฒนาสุขภาพเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน เด็กในวัยเรียนนับเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนา ศักยภาพ จึงควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพ โดยการให้ความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสังคม สติปัญญาและการเรียนรู้ (งานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเด็กวัยเรียนและเยาวชน กรมอนามัย. ม.ป.ป. : 1) ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

2535 : 2 - 3) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่าจะต้องพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุลและกลมกลืนกัน คือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ด้านร่างกาย นั้นบุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย รู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของร่างกายทั้งของตนเอง สมาชิกในครอบครัว และสามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกายด้านร่างกายให้เหมาะสมกับการงานและอาชีพ โรงเรียนจึงเป็นสถานศึกษาที่สำคัญ ทำหน้าที่สอนและฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อเรื่องสุขภาพที่ถูกต้องและเกิดสุขปฏิบัติที่ดี สามารถดูแลสุขภาพของตนเองให้สมบูรณ์แข็งแรง จินตนา สราวุธพิทักษ์ (2539 : 3) ได้เสนอแนะไว้ว่าการปลูกฝังความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติเรื่องสุขภาพในวัยเด็กนั้น ย่อมได้ ผลดีกว่าวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้จากผลการวิจัยของประสาท สง่าศิลป์ (2534 : บทคัดย่อ) ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่องานสุขภาพศึกษา ในโรงเรียนได้ให้ความเห็นว่าหลักสูตรสุขภาพศึกษาในทศวรรษหน้าจะเน้นการสร้างเสริมสมรรถภาพทางจิตควบคู่ไปกับสมรรถภาพทางกาย โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาสุขภาพสามารถแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิภาพ

ปัญหาสุขภาพอนามัยเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ สูญเสียเศรษฐกิจ ตลอดจนโอกาสในการพัฒนาประเทศอย่างมากในแต่ละปีที่ผ่านมา ปัญหาสุขภาพในวัยเด็กซึ่งเป็นปัญหาระดับประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาโภชนาการในเด็กวัยเรียน อายุระหว่าง 6 - 14 ปี พบว่า โรคขาดสารอาหารที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ โรคขาดสารอาหารโปรตีนและพลังงาน โรคขาดสารไอโอดีน และโรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2538 : 2) และภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ปีการศึกษา 2537 และปีการศึกษา 2538 นักเรียนมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 17.1 และร้อยละ 15.9 ตามลำดับ (กองโภชนาการ กรมอนามัย, ม.ป.ป. : 5) ปัญหาการสอนสุขภาพที่ผ่านมามีไม่ได้รับความสำคัญ เนื่องจากทัศนคติของเด็กที่ได้รับอิทธิพลมาจากทางบ้านและความเชื่อที่ผิด ฐานะทางครอบครัวของเด็กยากจน และความไม่พร้อมทางด้านอื่น ๆ จึงมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่คำนึงถึงความสะอาดซึ่งมีผลต่อสุขภาพ นอกจากนี้ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกยังเป็นสิ่งบั่นทอนให้สุขภาพกายและจิตเสื่อมลงด้วย (ทวีสิทธิ์ ลิทธิกร, 2535 : 18) นอกจากนี้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ติดยาเสพติดเสื่อมโทรม และทำให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ คนที่ตกเป็นทาสของยาเสพติดจะมีการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสังคม (สุพัตรา สุภาพ, 2539 : 53) จากการสำรวจหาประมาณการผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ ของสถาบันเพื่อพัฒนาประเทศไทย ปี พ.ศ. 2537 มีรายงานว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ติดยาเสพติด ขึ้นต่ำรวมทั้งสิ้น 1.27 ล้านคน

คิดเป็นร้อยละ 2.2 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ยาเสพติดที่ใช้กันมาก คือ สารระเหย รองลงมา คือ กัญชา ส่วนยาบ้า เป็นอันดับที่ 3 เมื่อคิดเป็นสัดส่วนของผู้ติดยาเสพติดทั้งหมด เด็กนักเรียนมัธยมศึกษามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีมากถึงร้อยละ 51.6 รองลงไป คือ ชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 33.9 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปียังมีเพียงร้อยละ 4.4 จากข้อมูลนี้จะเห็นว่า เด็กอายุต่ำกว่า 10 ขวบ ก็มีการใช้สารเสพติดกันแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง (สุพัตรา ปรสุพัฒนา. 2539 : 50 - 59)

จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบปัญหาด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพ ดังจะเห็นได้จากรายงานประจำปี 2538 และการดำเนินงานด้านสุขภาพอนามัยของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ได้จัดอันดับโรคที่ต้องเฝ้าระวัง 10 อันดับแรก พบว่า โรคอุจจาระร่วงอย่างแรง มีอัตราป่วยสูงสุด รองลงมาคือ โรคปอดบวม กลุ่มอายุที่มีผู้ป่วยอุจจาระร่วงอย่างแรงสูงสุด คือ อายุ 0 - 5 ปี รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 11 - 14 ปี ซึ่งเป็นประชากรในวัยเรียน นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2538 ยังพบว่า ไข้เลือดออก เป็นสาเหตุการป่วยอันดับ 1 ของโรคติดต่อที่นำโดยแมลง (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี. 2538 : 24 , 82) ไข้เลือดออกพบมากในเด็กวัยเรียนเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2539 พบจำนวนผู้ป่วยคิดเป็นร้อยละ 56.72 และ 56.13 ของผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกทั้งหมด ตามลำดับ (งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี. 2538 : 10 , 2539 : 6) ในด้านภาวะการเจริญเติบโต พบว่า ในปีการศึกษา 2540 จำนวนนักเรียนอายุ 3 - 15 ปี ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 8.55 และส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 4.8 (ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. 2540 : 56) โรคที่เป็นปัญหาด้านสุขภาพในวัยเด็ก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการมีผลกระทบต่อการเรียน คือ ภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก จากสรุปรายงานผลการเฝ้าระวังในปี พ.ศ. 2539 กลุ่มเด็กนักเรียนอายุ 6 - 14 ปี พบภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 11.27 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี. 2539 : 73) นอกจากนี้ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยดังกล่าวแล้ว ยังพบอีกว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งมีผลเสียต่อสุขภาพและเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวันที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง คือ พบว่า นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีการติดยาเสพติดแล้ว จากแบบสอบถามข้อมูลจำนวนผู้ติดยาเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2539 พบว่า นักเรียนติดยาเสพติดมากที่สุดคือ สารระเหย จำนวน 7 คน รองลงมาคือ บุหรี่ จำนวน 3 คน และชาคม จำนวน 3 คน ตามลำดับ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. 2540 : 14) และจากรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานติดตามและแก้ไขนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ปี พ.ศ. 2537 มีรายงานลักษณะเดียวกันว่า

นักเรียนใช้สารระเหยเป็นอันดับ 3 รองจากบุหรี่และกัญชา โดยพบในเด็กและเยาวชนร่วมน กรุงเทพมหานครในชุมชนแออัดและได้แพร่ระบาดเข้ามาในสถานศึกษาประมาณปี พ.ศ. 2533 - 2536 ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา สำหรับพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดอย่างมาก คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรีและสมุทรปราการ (สมศักดิ์ เทพงามถ้วน และ กิตติ พัฒน์พงษ์เพชร. 2538 : 53 , 61)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนด จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษา พื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ท้นต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 ก : 1) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาชีวิตและสังคมมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพปัญหาโดยใช้กระบวนการ ต่าง ๆ แล้วนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 ก : 2) โดยกำหนดจุดประสงค์ของ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งกล่าวถึงการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะในเรื่องเกี่ยวกับ ตัวเราในด้านสุขภาพอนามัยให้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้องในด้านสุขภาพ อนามัย ทางร่างกายและจิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 ก : 25) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ควรให้ผู้เรียน ได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความจำเป็น อย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ในขั้นต่อ ๆ ไป ทั้งในแง่ของการศึกษาเพื่อชีวิต การแก้ปัญหาและ การตัดสินใจ จึงต้องปลูกฝังคุณลักษณะเจตคติและค่านิยมอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต(กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 ข : 23 - 26) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้จัดเนื้อหาเป็น หน่วยต่าง ๆ และเน้นกระบวนการแก้ปัญหามากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อมุ่งแก้ปัญหาของชีวิตและ สังคม เพื่อให้ชีวิตอยู่รอด ชีวิตอยู่ดี มีสุข อยู่ได้ตามสภาพแวดล้อมและสังคมที่ดี เพื่อให้การ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ใกล้เคียงกับสภาพสังคมในชีวิตประจำวัน จึงรวมวิชาสุขศึกษา สังคม ศึกษาและวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน (สุชาติ โสมประยูร. 2526 : 106) เนื้อหาในส่วนที่เป็นวิชา สุขศึกษา คือส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตโดยตรง ได้แก่ สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทางสังคม ขอบข่ายและเนื้อหาจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ การป้องกันและการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ (สุมน อมรวิวัฒน์. 2527 : 15)

พิศมัย เค่นดวงบริพันธ์ (2539 : 2) กล่าวว่าไว้ว่า การสอนสุขศึกษาในโรงเรียนจะต้องให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพ มีเจตคติและความรู้สึกรักในกิจวัตรในด้านสุขภาพดีขึ้น และมีการปฏิบัติในด้านสุขภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่ง สุชาติ โสมประยูร (2525 : 32) และ พรสุข หุ่นนิรันดร์ (2534 : 105) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในเรื่องความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพไปในทางที่ถูกต้องจากการตัดสินใจด้วยตัวเองเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในการสอนสุขศึกษา ดังนั้นการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการให้ผู้เรียนได้ค้นพบหาเหตุผลและทดลองปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะต้องรู้จักสังเกต วิเคราะห์ ใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ถูกต้อง จึงจะเป็นบุคคลที่มีสุขภาพทางกายและสุขภาพจิตที่ดี (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 ข : 29 , 68 - 69) การเรียนสุขศึกษานั้นเมื่อผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้วจะต้องทำให้ผู้เรียนนำเอาความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัยของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด (จินตนา สราษุทธิพิทักษ์. 2539 : 1)

พฤติกรรมสุขภาพมีผลมาจากค่านิยมส่วนบุคคลที่มีต่อสุขภาพ ซึ่งค่านิยมทำหน้าที่เป็นทั้งมาตรฐานควบคุมและกำหนดเป้าหมายแนวทางของการปฏิบัติ ค่านิยมสุขภาพจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เมื่อโคชินสิ่งแวดล้อมและสังคมจะมีบทบาทในการพัฒนา ค่านิยมของบุคคล (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2534 : 327 - 362) และ วชิร ชูธรรม (2525 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมของคนเรานั้นเปลี่ยนแปลงได้เสมอ การอบรมสั่งสอนค่านิยมที่พึงประสงค์ หรือการทำตามความเชื่อของผู้ใหญ่ จึงเป็นการยึดเหนี่ยวค่านิยมของสังคมให้กับเด็ก ซึ่งอาจจะขัดแย้งกับสิ่งที่เด็กได้รับรู้จากแหล่งอื่นทำให้เด็กเกิดความสับสน เด็กจะถูกทอดทิ้งให้ตัดสินใจเลือก ค่านิยมด้วยตัวเอง แต่เด็กไม่ได้ถูกเตรียมมาเพื่อให้เผชิญกับขั้นตอนของการตัดสินใจ จึงควรใช้วิธีสอนให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจระบบ หรือกระบวนการของการพิจารณาและเสริมสร้างค่านิยมเพื่อให้เด็กได้พิจารณาอย่างมีเหตุผล รู้จักเลือกกระทำด้วยตัวเองและคิดถึงผลเสียจากการตัดสินใจ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2534 : 356)

การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสร้างเสริมค่านิยมอย่างมีเหตุผลนั้น บรรเทา กิตติศักดิ์ (2527 : 127) ได้เสนอไว้ว่า การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นกระบวนการที่จะทำให้นักเรียนเกิดค่านิยมได้ แรธ และคนอื่น ๆ (Rath and others. 1966 : 39) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาค่านิยมที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ หรือแนวทางพัฒนาค่านิยม และเรียกวิธีการนี้ว่ากระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง โดยเชื่อว่าคนเราจะเกิดค่านิยมที่สมบูรณ์ จะต้องตรวจสอบจากกระบวนการ 7 ขั้นตอน

คือ การเลือก ได้แก่ เลือกอย่างอิสระ เลือกจากทางเลือกต่าง ๆ เลือกโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิด เห็นคุณค่า ได้แก่ ชื่นชม ยินดี ยึดมั่นอย่างเปิดเผย ปฏิบัติ ได้แก่ ทำตามที่เลือกและเห็นคุณค่า ทำซ้ำ ๆ จนเป็นคุณลักษณะประจำตัว (นาตยา ปิณฑนานนท์. 2532 : 511 - 512) และ รจนา พุ่มจันทร์ (2539 : 51) ได้กล่าวถึงวิธีสอนแบบการทำคำนิยามให้กระจ่างว่ามีหลักการที่สำคัญ คือ การช่วยให้บุคคลกระจ่างในคำนิยามที่ตนยึดถือ หรือมีความเชื่อว่าดี เป็นกระบวนการที่ทำให้ บุคคลยอมรับความรู้สึกรู้สึกและความคิดตนเองภายในสถานการณ์ที่กำหนด ผลที่ได้จากกระบวนการนี้จะเอื้ออำนวยให้ความคิดและการกระทำสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับ นาตยา ภัทรแสงไทย

(2524 : 23) ที่ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า วิธีสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่างสามารถจัดข้อขัดแย้ง สับสนในคำนิยาม เรียนรู้วิธีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีแนวทางในการดำเนินชีวิตในวิธีการ ที่แต่ละคนพอใจ จากผลการวิจัยของ อนัน ปันอินทร์ (2534 : 77) พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคม ศึกษาด้วยการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง มีระดับการพัฒนาคำนิยามสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่ง วรณา พรหมบุรุษ (2540 : 40) ได้กล่าวไว้ว่าคำนิยามคือสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจ และ นาตยา ปิณฑนานนท์ (2532 : 521 - 522) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำคำนิยามให้กระจ่างว่า ช่วยให้บุคคลมีทักษะในการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดา วิชากุล (2536 : 79) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำคำนิยามให้กระจ่าง มีความสามารถในการตัดสินใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนอุบลรัตน์ ภูประสพพร (2531 : 74 - 75) ได้ทดลองสอนประชากรศึกษาโดยวิธี กระจ่างคำนิยามในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาประชากรศึกษาโดยวิธีกระจ่าง คำนิยาม มีความรู้ เจตคติ และการตัดสินใจในการแก้ปัญหาประชากรสูงขึ้น นอกจากนี้ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2534 : 235 - 238) กล่าวไว้ว่า จากข้อมูลการวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งได้ใช้ กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เพื่อตรวจสอบคำนิยามที่สร้างขึ้นจากพื้นฐานความคิดของเรธ ซึ่งให้เห็นว่า นักเรียนที่ร่วม กิจกรรมเป็นบุคคลที่กระตือรือร้น มีความสนใจในระยะยาวขึ้น การตัดสินใจคงที่ ตัดสินใจ ด้วยตนเองมากขึ้นและยังพบว่า นักเรียนเหล่านี้มีความสุขสนุกสนาน มีพลังงานคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกลุ่มที่ผลการเรียนไม่ค่อยดี พบว่ากระบวนการเรียนนี้ช่วยให้การเรียนดีขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ด้วยการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่างกับการ สอนตามแนวทางการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จะมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการตัดสินใจแตกต่างกันหรือไม่

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตรู้จักวิธีการสร้างแผนการสอน และนำแผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการตัดสินใจ

2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้นิเทศการศึกษาได้นำวิธีสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง ไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพิบูลเงิน ตั้งกีดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 130 คน ที่มีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพิบูลเงิน ตั้งกีดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน จากทั้งหมด

4 ห้องเรียน โดยการจับฉลาก จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อีกครั้งโดยวิธีการจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	จำนวน 30 คน	ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง
กลุ่มควบคุม	จำนวน 30 คน	ได้รับการสอนตามแนวการสอนของ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

3. ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 45 คาบ โดยทดลอง สอนในชั่วโมงเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามปกติ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น สุขภาพและการบริโภค อวัยวะภายในและการป้องกันรักษา โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ และสิ่งแวดล้อม ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีสอนซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่

5.1.1 การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

5.1.2 การสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องตัวเรา

5.2.2 ความสามารถในการตัดสินใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การทำค่านิยมให้กระจ่าง หมายถึง วิธีการที่จะทำให้บุคคลค้นหาทางเลือกในการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการตรวจสอบสิ่งที่เขาเห็นคุณค่าด้วยการหาเหตุผลมาพิจารณาตัดสินใจเลือก ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ จนเกิดความกระจ่างในสิ่งที่เขาเห็นคุณค่านั้นด้วยตัวเอง

2. การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง หมายถึง การสอนด้วยวิธีการที่ทำให้นักเรียน ได้พิจารณาเลือกการกระทำด้วยตนเอง ได้ตรวจสอบสิ่งที่เขาเห็นคุณค่า จนเกิดความกระจ่างในสิ่งที่เขาเห็นคุณค่านั้น ด้วยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง ตามแนวคิดของ แรธ ฮาร์มัน และ ไชมอน ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

2.1 เสนอปัญหา โดยให้นักเรียนศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบการเรียน หรือ วิดีทัศน์ พร้อมทั้งรับบัตรกำหนดงานแล้วศึกษากฎตัวอย่าง

2.2 กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างนักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1

2.3 เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุด อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

2.4 พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือก พร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

2.5 การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติดกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตน

2.6 การชี้คัมในค่านิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่ม เสนอค่านิยมของกลุ่ม ที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

2.7 การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของคนอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจ ในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

2.8 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดแนวทางปฏิบัติพร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

3. การสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเรา ตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ซึ่งในขั้นตอนการสอนจะไม่ใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางการวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

4.1 ความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ เคยพบเห็น มีประสบการณ์จากการเรียนรู้เรื่องตัวเราที่ผ่านมา

4.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญ แปลความหมายตีความ และขยายความหมายของเรื่องตัวเราได้

4.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ เรื่องตัวเรา ที่เรียนมาแล้ว ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

4.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวและเหตุการณ์ในเรื่องตัวเราได้ว่า สิ่งนั้นประกอบไปด้วยส่วนย่อยอะไรบ้าง ส่วนใดเป็นส่วนสำคัญที่สุดและแต่ละส่วนย่อยนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ตลอดจนหาหลักการที่แฝงอยู่ในเรื่องนั้น

5. ความสามารถในการตัดสินใจ หมายถึง การตกลงใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจากการพิจารณาสถานการณ์ เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ สำหรับนำไปปฏิบัติโดยการพิจารณาใคร่ครวญอย่างรอบคอบของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยปรับปรุงมาจากกลยุทธ์การตัดสินใจของ ดิงค์เลจ (Dinklage) ตามขั้นตอนต่อไปนี้

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงลักษณะการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของไอแซกส์.....	22
2 แสดงองค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์.....	26
3 แสดงผลลัพธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์.....	27
4 แสดงขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเลือกค่านิยม.....	28
5 แสดงขั้นตอนการเกิดค่านิยมด้วยวิธีทำค่านิยมให้กระจ่าง.....	30
6 รูปแบบกลยุทธ์การตัดสินใจโดยการวางแผนอย่างรอบคอบ.....	56

ขั้นที่ 1 รู้ว่าสิ่งที่ต้องตัดสินใจคืออะไร เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกปัญหาจากสถานการณ์ได้

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกข้อมูลจากสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจได้

ขั้นที่ 3 รู้จักทางเลือกที่มีอยู่ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า มีทางเลือกอะไรบ้างในการตัดสินใจเลือกเพื่อแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 ชั่งน้ำหนักตัวเลือกแต่ละตัว เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกผลดีผลเสียแต่ละทางเลือก พิจารณาว่า ทางเลือกใดมีน้ำหนักดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาในขั้นที่ 1 ได้

ขั้นที่ 5 ตัดสินใจเลือกเป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำมาเรียบเรียงตามหัวข้อดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตัดสินใจ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มประสบการณ์กลุ่มหนึ่งใน 5 กลุ่มของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา และสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะ ดังนี้ (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 25)

1. มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้องในด้านสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
4. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
6. มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

7. เข้าใจหลักการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติตนในขอบเขตแห่งเสรีภาพ

8. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ เทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

โครงสร้างและเนื้อหาสาระ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีเนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ชีวิตอยู่ดี มีสุข และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างมีหลักการ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีโครงสร้างซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะที่เห็นได้ชัดเจน 4 ประการ (จำนง พรายเข้มแข. 2534 : 7) ดังนี้

1. เป็นหน่วยบูรณาการที่ผสมผสานเนื้อหาสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนและได้สัดส่วน เริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว แล้วค่อย ๆ ขยายขอบข่ายให้ได้ทั้งส่วนลึกและส่วนกว้างออกไปทีละน้อย ๆ ความทักษะและประสบการณ์ของนักเรียนที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

2. เน้นการสร้างเสริมทักษะ และกระบวนการที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต คือ นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการแก้ปัญหาของชีวิต รวมทั้งทักษะทางสังคม ได้แก่ การปรับตัว การเลือก การวินิจฉัยความถูกต้อง และการตัดสินใจ เพื่อให้เป็นคนที่มีความสามารถคิดเป็น คือ คิดดี คิดถูกและนำไปปฏิบัติได้จริง

3. เน้นความเป็นพลเมืองดี ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวินัยในตนเอง เป็นคนมีน้ำใจที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ มีความรู้ความสนใจว่าควรจะทำอะไรให้แก่ชาติบ้านเมือง จึงจะทำให้เราอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุข มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ต่อสังคมและความเป็นคนไทย และต้องการปลูกฝังให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์

4. เน้นการสร้างสุนิษย์ที่ดี ให้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ รวมทั้งการช่วยเหลือแลกรักษาบ้านเมืองให้สะอาด อนุรักษ์ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม เพื่อป้องกันและกำจัดมลพิษที่จะเกิดต่อตนเองและต่อส่วนรวม

หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้จัดทำเป็นหน่วยเริ่มต้นจากตนเองและขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นตามวัยและระดับชั้น ดังโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังนี้

ตาราง 1 แสดงโครงสร้างเนื้อหาสาระกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วย	ระดับ ป.1 - 2	ระดับ ป.3 - 4	ระดับ ป.5 - 6
1	สิ่งที่มีชีวิต	สิ่งที่มีชีวิต	สิ่งที่มีชีวิต
2	ชีวิตในบ้าน	ชีวิตในบ้าน	ชีวิตในบ้าน
3	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา
4	ชาติไทย	ชาติไทย	ชาติไทย
5	ข่าวเหตุการณ์วันสำคัญ	การทำมาหากิน	การทำมาหากิน
6		พลังงานและสารเคมี	พลังงานและสารเคมี
7		จักรวาลและอวกาศ	จักรวาลและอวกาศ
8		ข่าวเหตุการณ์วันสำคัญ	ประเทศเพื่อนบ้าน
9			ประชากรศึกษา
10			การเมืองและการปกครอง
11			ข่าวเหตุการณ์วันสำคัญ

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 ข : 22)

อัตราเวลาเรียน

อัตราเวลาเรียนตลอดปีของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในแต่ละระดับชั้นแบ่งไว้โดยประมาณ ดังนี้

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ประมาณ 450 คาบ 150 ชั่วโมง

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ประมาณ 600 คาบ 200 ชั่วโมง

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ประมาณ 750 คาบ 250 ชั่วโมง

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 ข : 23)

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. มุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
 2. เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะกระบวนการ
- 9 ประการ และทักษะกระบวนการอื่นตามความเหมาะสม

3. มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบ สรุป และหาเหตุผลด้วยตนเอง เช่น เลือกทางปฏิบัติ หรือสรุปหลักการต่าง ๆ

4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ด้วยตนเอง

5. จัดกิจกรรมเพื่อให้หลักและแนวคิดที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เช่น ให้อ่านเอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ คำนวณ จากห้องสมุด ถามจากผู้รู้ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ สังเกตจากธรรมชาติ เป็นต้น ตามประเด็นที่กำหนดแล้วให้อภิปรายและสรุป

6. ในส่วนของสาระเนื้อหาวิชานั้นให้เพื่อนครู หาและสร้างขึ้นตามสภาพของกิจกรรม เรื่องหน่วยที่จะเรียนโดยอาศัยหนังสืออ่านประกอบ วารสาร หนังสือพิมพ์ ดั้งเดิมด้อม เป็นต้น

บทบาทของครู

1. ประมวลความรู้/เนื้อหาสาระสำคัญในหลักสูตร ได้แก่

1.1 ความคิดรวบยอด หลักการ หรือแนวคิดสำคัญช่วยให้เด็กเข้าใจตนเอง ทั้งร่างกายและจิตใจ การดำรงชีวิตที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ครอบครัว สังคม และทางธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.2 ความคิดรวบยอด หลักการการพัฒนาส่วนตนและส่วนรวม

2. จัดการเรียนการสอนให้เป็นทักษะกระบวนการ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีการคิด การตัดสินใจ การเลือก การแก้ปัญหา เพื่อให้ใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะกระบวนการ 9 ประการ ทักษะกระบวนการคิด ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางสังคม ทักษะกระบวนการทำงาน และทักษะกระบวนการรวบรวมข่าวสารและข้อมูล

3. การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมคนให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต จึงต้องปลูกฝังคุณลักษณะ ค่านิยม เจตคติต่าง ๆ อันจำเป็น ได้แก่ รักตนเอง ครอบครัว เห็นคุณค่าของชีวิต มองโลกในแง่ดี ยุติธรรม รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ชอบพัฒนา ใฝ่ดี สนใจใคร่รู้ มีเหตุผล ไม่เชื่อง่ายแต่ยอมรับความจริง ไม่คึดคัง ไม่เห็นแก่ตัว รักอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ชอบพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา จงรักภักดีต่อบ้านเมือง ยอมรับความแตกต่าง และศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. เป็นผู้กำกับ วางแผนการจัดการเรียนการสอน ศึกษาหลักสูตร ประยุกต์เนื้อหากระบวนการ ทฤษฎีการสอนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

5. ครูเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเพื่อนำเข้าสู่การเรียนรู้การสอนไม่ใช่เป็นการบอกเนื้อหาความรู้อันมากมายมหาศาลที่คนอื่นพบไว้แล้วและท่องจำ แต่เปลี่ยนมาเป็นการฝึกฝน ระเบียบวิธีการ ที่ทำให้ได้มาซึ่งความรู้ ความคิด คำตอบ ผลผลิต

บทบาทนักเรียน

1. ให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ การเสาะแสวงหาความรู้อย่างมีระบบที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนโดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ มีการวางแผน มีการเลือก มีการตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และทำเอง รู้เอง

2. ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหานั้น ๆ

3. ให้นักเรียนได้ฝึกฝนมีสุขนิสัยที่ดีในการรักษาสุขภาพอนามัย โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพตอนเช้าทุกวันเป็นประจำ

4. ฝึกฝนให้นักเรียนมีความสุข รู้จักวิเคราะห์ข่าวเหตุการณ์ประจำวัน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง ทันสมัย เห็นสิ่งที่ผิดและถูก สิ่งที่ควรเชื่อและไม่ควรเชื่อ เพื่อจะได้ นำสิ่งที่ดีไปปฏิบัติตาม โดยจัดให้มีการเล่าข่าว เหตุการณ์ประจำวัน รวมทั้งการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในตอนเช้าทุกวัน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการประมณศึกษาแห่งชาติ. 2539 ก : 5 - 7)

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีวิธีการประเมินผลการเรียน ดังนี้

1. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

1.1 ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินผล เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ เกณฑ์การผ่านกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ก่อนทำการสอน

1.2 จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องครอบคลุมพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ

1.3 ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน วิธีดำเนินการตรวจสอบ ได้แก่ การสังเกต การซักถาม การทดลอง การทดสอบ การตรวจสอบ เป็นต้น

1.4 ระหว่างภาคเรียน ผู้สอนจะต้องประเมินผลการเรียนเป็นระยะ ๆ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุคประจำชั้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน และเพื่อประเมินผลการผ่านจุดประสงค์

2. การประเมินผลปลายภาคเรียน ให้มีการประเมินผลปลายภาค โดยเลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ครอบคลุมด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถตามที่กำหนดไว้ ให้มีการประเมินผลปลายภาคเรียนทุกภาค ทุกกลุ่มประสบการณ์ เว้นแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ไม่ต้องประเมินผลปลายภาคเรียนสุดท้าย แต่ให้เป็นการประเมินผลปลายปี

3. การประเมินผลการเรียนให้แจ้งผลเป็นระดับผลการเรียน ใช้ตัวเลขแสดงระดับ คือ 0, 1, 2, 3 และ 4 ถ้านักเรียนมีความรู้ความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้สอนวินิจฉัยหาข้อบกพร่องของนักเรียนแล้วซ่อมเสริม การสอนซ่อมเสริมต้องสอดคล้องกับลักษณะของวิชาและผู้เรียน

4. โรงเรียนต้องแจ้งผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ และแจ้งผลการประเมินผลการเรียนปลายภาคหรือปลายปี ให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 ก : 137 - 139)

กล่าวโดยสรุป กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการโดยไม่ยึดติดกับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนได้นำทักษะกระบวนการไปเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

ความหมายของค่านิยม

นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ในแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

โรคิช (สุนทรี โคมิน และสนิท สมักรการ. 2522 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Rokeach. 1969) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า หมายถึง รูปแบบของความเชื่อที่แต่ละคนยึดถืออยู่ว่า แต่ละคนควรปฏิบัติตนอย่างไร หรือสิ่งใดมีคุณค่า ไม่มีคุณค่า ค่านิยมแตกต่างจากเจตคติและความเชื่อเพราะค่านิยมมิได้เกี่ยวข้องกับสิ่งของ บุคคล หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเฉพาะอย่าง แต่ค่านิยมสัมพันธ์

กับทุกสิ่งโดยทั่วไป และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนั้นคำนิยมนั้นยังมีความหมายเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจว่าสิ่งใดเลวหรือดี และใช้ในการตัดสินใจพฤติกรรมของแต่ละบุคคลด้วย

คิลแพทริก (Kilpatrick. 1954 : 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่าคำนิยาม หมายถึง ความต้องการที่ได้รับการประเมินค่าอย่างรอบคอบ และปรากฏว่ามีค่าควรแก่การเลือกไว้เป็นสมบัติของคน

ฟิธเธอร์ (Feather. 1975 : 4 - 5) ได้ให้ความหมายของคำนิยามไว้ว่า คำนิยาม หมายถึง ความเชื่อที่มีลักษณะถาวรที่ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ หรือเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ตนเองและสังคมเห็นสมควรยึดถือปฏิบัติ

สกอตต์ (วิระ บำรุงรักษ์. 2532 : 76 ; อ้างอิงมาจาก Scott. n.d.) กล่าวว่า คำนิยามเป็นความคิดรวบยอดของบุคคลซึ่งใช้ประเมินความดี ความชั่ว ความผิด ความถูก ความปรารถนา ความไม่ปรารถนา ที่เกิดจากการสังเกต ตรัสรอง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเลือกปฏิบัติและมีผลต่อการกระทำของมนุษย์

พัทธา สายหู (2516 : 51 - 52) กล่าวว่า คำนิยามในทางสังคมวิทยากำหนดให้ครอบคลุมถึง สิ่งที่มีคุณค่า ยึดถือประจำใจที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก คราปใดที่มนุษย์ต้องเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่ มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด แม้แต่สิ่งที่ทำงานเคยชินเป็นนิสัย ฉะนั้นเมื่อเกิดเป็นคนแล้วจะเลือกทำอะไรจะต้องอาศัยคุณค่าที่ตนยึดถือเป็นเครื่องกำหนดทั้งสิ้น

ก่อ สวัสดิพานิช (2518 : 46 - 48) นิยามว่า คำนิยาม หมายถึง ความคิด พฤติกรรมและสิ่งที่สังคมหนึ่งเห็นว่ามีคุณค่า จึงยอมรับปฏิบัติตามและหวงแหนไว้ระยะหนึ่ง คำนิยามมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและความคิดเห็นของคนในสังคม

พนัส หันนาคินทร์ (2523 : 17 - 18) มีความเห็นว่าคำนิยาม หมายถึง การยอมรับนับถือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่ตนหรือกลุ่มคนมีอยู่ต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ มนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรมและสุนทรียภาพ ทั้งนี้โดยได้ทำการประเมินค่าที่ชนะต่าง ๆ โดยถี่ถ้วนแล้ว หากไม่มีการพิจารณาประเมินค่าเพียงแต่มีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งต่าง ๆ ความรู้สึกนึกคิดเช่นนั้นก็มีฐานะเป็นเพียงเจตคติที่มีต่อสิ่งนั้นเท่านั้น

ตาโรช บัวศรี (2526 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ทำนองเดียวกันว่า คำนิยาม หมายถึง สภาพ (หรือการกระทำ) บางประการ ที่เราเชื่อว่า (หรือนิยามนั่นเอง) ว่า ควรยึดถือหรือยึดมั่นเพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายของสังคม

ประภาณี ฤทธิ (2534 : 325) กล่าวไว้ว่า คำนิยาม เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลที่เป็นตัวกำหนด ตัวตัดสินใจ จึงทำให้บุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการ

ปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ กล่าวโดยรวมว่า ค่านิยมเปรียบเสมือนทางลัดที่จะนำไปในทิศทางต่าง ๆ และมีความสำคัญต่อการปฏิบัติของบุคคลเป็นอย่างมาก

มาติณี จุฑารพ (2537 : 275) ได้สรุปไว้ว่า ค่านิยม เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือประจำใจ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของความสนใจ และพฤติกรรม ค่านิยมเกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ ค่านิยมมีความคงที่ แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้

จากความหมายของค่านิยมที่นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อ ความต้องการ ความนิยมว่ามีคุณค่า ขอมรับนับถือในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และยึดไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติของแต่ละบุคคลและสังคมนั้น

แนวคิดและทฤษฎีค่านิยม

ทฤษฎีที่นักวิชาการมักจะอ้างถึงและใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค่านิยมมีอยู่ 2 ทฤษฎีด้วยกัน คือ

1. ทฤษฎีค่านิยมของโรคิช (สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครงการ. 2522 : 12 - 18 ; อ้างอิงมาจาก Rokeach. 1968)

โรคิช ได้สร้างกรอบทฤษฎีโดยเสนอแนวคิดที่ว่า ค่านิยมของมนุษย์ตั้งอยู่บนฐานคติเกี่ยวกับธรรมชาติแห่งค่านิยมของมนุษย์ 5 ประการ ดังนี้

1.1 จำนวนของ “ค่านิยม” ที่แต่ละคนนับถือจะน้อยอยู่ไม่มากนัก และอยู่ในข่ายที่จะนับและศึกษาได้

1.2 ความแตกต่างของค่านิยมจะแสดงออกทางระดับ

1.3 ค่านิยมต่าง ๆ สามารถจะนำมาจัดรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้

1.4 ค่านิยมของมนุษย์สามารถสืบสาวไปถึงวัฒนธรรม สังคม และสถาบันสังคมต่าง ๆ ไปจนถึงบุคลิกภาพได้ สิ่งเหล่านี้อาจถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดของค่านิยม

1.5 ผลที่ตามมาถือว่า ค่านิยมของมนุษย์จะแสดงออกมาทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ ในเกือบทุกรูปแบบที่นักสังคมศาสตร์สนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์

2. ทฤษฎีค่านิยมของสแปรงเกอร์ (ประธาน มาตากุล ณ อุษธา. 2523 : 48 ; อ้างอิงมาจาก Spranger. n.d.)

สแปรงเกอร์ นักปรัชญาชาวเยอรมัน ได้แบ่งค่านิยมของบุคคลออกเป็น 6 ชนิดโดยมีความเชื่อว่าการดำรงชีวิตของบุคคลโดยทั่วไปจะต้องเป็นไปตามค่านิยมชนิดใดชนิดหนึ่ง คือ

2.1 ค่านิยมทางวิชาการ (Theoretical Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลต้องการศึกษาหาความรู้ ซึ่งอาจจะกระทำโดยการทดลองวิทยาศาสตร์ การค้นคว้าวิจัย หรือ

การใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ เพื่อรวบรวมความรู้ต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มเป็นระบบ พวกนี้มักเป็นนักปราชญ์หรือนักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ค่านิยมทางเศรษฐกิจ (Economical Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีความพึงพอใจที่จะแสวงหาสิ่งที่อำนวยความสะดวกสบาย ความมั่นคง มุ่งสนใจสิ่งที่อำนวยประโยชน์ พวกนี้มักเป็นพวกนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม นักการตลาดและนักการค้า เป็นต้น

2.3 ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) หมายถึง ค่านิยมที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจชื่นชมในความงามและความสัมพันธ์กลมกลืนต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติ ศิลปะ คนตรี เป็นต้น

2.4 ค่านิยมทางสังคม (Social Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม บุคคลพวกนี้จะมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่บุคคลอื่น จึงมักเป็นบุคคลที่มีความรักในเพื่อนมนุษย์ มีความเอาใจใส่กับความสุข สวัสดิภาพของเพื่อนมนุษย์และสังคมส่วนรวม บุคคลพวกนี้จึงมักได้แก่ ผู้ที่ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ หรือทำงานเกี่ยวกับกิจกรรมด้านบริการสังคม เป็นต้น

2.5 ค่านิยมทางการเมือง (Political Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสวงหาอำนาจ อิทธิพล ชื่อเสียง ขอบแข่งขันหรือค้ำจุนต่อสู้ ขอบที่จะเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลพวกนี้จึงได้แก่ นักการเมือง นักการปกครอง เป็นต้น

2.6 ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) หมายถึง ค่านิยมที่ทำให้บุคคลสนใจในเรื่องปรัชญาของชีวิต สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความดีความงาม และแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะพบความสุข หรือจุดหมายอันสูงสุดตามหลักศาสนา บุคคลพวกนี้จึงมักได้แก่ นักบวชในศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น

ประเภทของค่านิยม

นาตยา ปิรันธนานนท์ (2532 : 499 - 501) กล่าวถึงกลุ่มนักวิชาการซึ่งประกอบด้วย เฟนตัน, แฟรนเคล, มอร์ริส และ โรคิช ที่แบ่งค่านิยมออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายลักษณะดังนี้

เฟนตัน (Fenton) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ค่านิยมทางพฤติกรรม ได้แก่ ค่านิยมที่เน้นความเป็นระเบียบ เช่น การเคารพนับถือผู้อื่น ความสุภาพอ่อนโยน การตอบแทนผู้อื่น เป็นต้น

2. ค่านิยมทางกระบวนการ ได้แก่ ค่านิยมที่เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การคิดวิพากษ์วิจารณ์ ความมีเหตุผล รู้จักคิด และสงสัย เป็นต้น

3. ค่านิยมทางสาระเนื้อหา ได้แก่ ค่านิยมทางการเมือง ศาสนา จริยธรรม และค่านิยมอื่น ๆ ของบุคคล

แฟรנקล (Fraenkel) ได้กล่าวถึงค่านิยม 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมทางสุนทรียศาสตร์ หมายถึง การศึกษาและพิจารณาสิ่งที่บุคคลเห็นว่าสวยงาม และมีความยินดีเบิกบานต่อสิ่งนั้น

2. ค่านิยมทางจริยศาสตร์ หมายถึง การศึกษาพิจารณาเรื่องของความประพฤติว่าบุคคลควรประพฤติอย่างไร เน้นการพิจารณาเรื่องของความถูกต้องไม่ถูกต้อง

มอร์ริส (Morris) แบ่งค่านิยมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ค่านิยมทางการกระทำ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงถึงความชอบในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าอีกสิ่งหนึ่ง

2. ค่านิยมทางความคิด เป็นความคิดของบุคคลที่ชอบ หรือพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าอีกสิ่งหนึ่ง

3. ค่านิยมทางจุดมุ่งหมาย หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีคุณค่าตามจุดมุ่งหมาย แม้ว่าเราจะชอบหรือพอใจสิ่งนั้นหรือไม่ก็ตาม

โรคิช (Rokeach) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมนำทาง หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นที่ต้องการ ประกอบด้วยค่านิยมสองอย่าง คือ

1.1 ค่านิยมทางจริยธรรม หมายถึง แบบแผนความประพฤติ เป็นสามัญสำนึกหรือความรู้ว่าถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคล

1.2 ค่านิยมทางความสามารถ หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง เป็นค่านิยมเฉพาะแต่ละบุคคล และบางทีก็ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับจริยธรรม

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรม เช่น ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่าเขาแสดงพฤติกรรมที่มีจริยธรรม แต่การกระทำ เช่น มีเหตุผล ฉลาด มีจินตนาการทำให้บุคคลรู้สึกว่าเขากำลังแสดงความสามารถ

2. ค่านิยมปลายทาง หมายถึง จุดมุ่งหมายปลายทางที่เป็นที่ต้องการของมนุษย์ ประกอบด้วยค่านิยม 2 อย่าง คือ

2.1 ค่านิยมส่วนบุคคล หมายถึง จุดหมายปลายทางที่แต่ละคนต้องการ

2.2 ค่านิยมทางสังคม หมายถึง จุดหมายปลายทางที่ยึดสังคมเป็นหลัก

กล่าวได้ว่าค่านิยม เช่น การช่วยเหลือกัน การทำใจให้สงบ ถือเป็นค่านิยมส่วนบุคคล แต่ความสันติสุข รักใคร่เอื้อเฟื้อ ถือเป็นค่านิยมทางสังคม บุคคลจะเห็นความสำคัญของค่านิยม

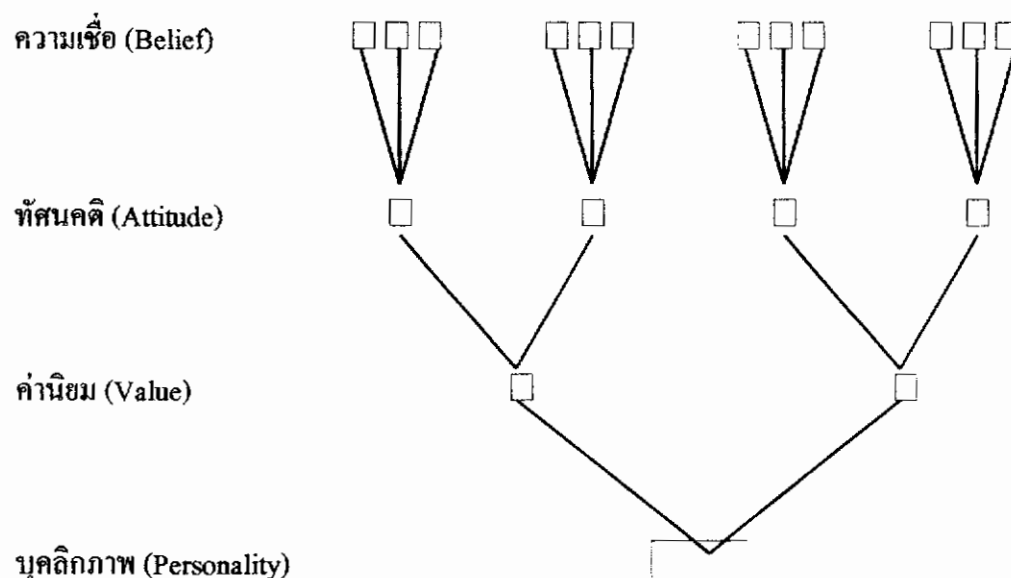
ส่วนบุคคลและค่านิยมทางสังคมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการณ์บุคคลจัดอันดับค่านิยมทั้งสองนี้
อย่างไร คนที่ยึดค่านิยมทางสังคมสูงกว่าค่านิยมส่วนบุคคล การกระทำก็จะออกมาเพื่อผลของ ส่วน
รวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น

ค่านิยมนำทางเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ค่านิยมปลายทาง ค่านิยมปลายทาง
อย่างหนึ่งอาจมาจากค่านิยมนำทางหลายอย่างได้ ค่านิยมนำทางอย่างหนึ่งก็อาจนำไปสู่ค่านิยมปลาย
ทางอีกอย่างหนึ่งได้ และค่านิยมปลายทางหลายอย่างอาจมาจากค่านิยมนำทางเพียงอย่างเดียวกก็ได้
ซึ่ง โรคิช (Rokeach) ได้ประมาณว่ามีค่านิยมนำทาง และค่านิยมปลายทางที่คนเรา ยึดถืออยู่
อย่างละ 18 อย่าง รวมทั้งสิ้น 36 อย่าง

การเกิดค่านิยม

สำหรับการเกิดค่านิยมนั้น มีผู้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์ (2524 : 1 - 6) ได้กล่าวถึง ลักษณะการเกิดค่านิยมตามแนวคิด
ของ ไอแซก (Eysenck) ว่าจุดกำเนิด : จุดเริ่มของค่านิยมมาจากความรู้สึกที่เป็นทัศนคติ ต่อจากนั้น
ทัศนคติจะรวมตัวเป็นความรู้สึกที่มองเห็นคุณค่า ซึ่งเรียกว่าค่านิยมขั้นสุดท้าย คนจะแสดงออกมา
ทางพฤติกรรมเป็นบุคลิกภาพติดตัวบุคคลตลอดไป ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงลักษณะการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ ไอแซก (Eysenck)

(ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. 2524 : 6)

ส่วน พันธ หันนาคินท์ (2523 : 18) มองลักษณะการเกิดค่านิยมไปอีกแนวทางหนึ่ง คือ ค่านิยมของแต่ละบุคคลนั้นเกิดจาก

1. ประสบการณ์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้วของเขาและเนื่องจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลฝึกฝนแตกต่างกันออกไป ถึงแม้ว่าเขาจะอยู่ในวัฒนธรรม หรือสังคมเดียวกันก็ตามเมื่อประสบการณ์ของแต่ละบุคคลมีเพิ่มมากขึ้น ก็จะมีผลกระทบกระเทือน ทำให้เขาเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงค่านิยมเดิมของเขา

2. ความคิดรวบยอด การวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนถึงผลที่จะตามมาในชีวิต

สำหรับ แรธ ฮาร์มิน และ ไชมอน (Raths, Harmin and Simon. 1966 : 39) ได้ให้ความเห็นว่า การเกิดค่านิยมในตัวบุคคลนั้นจะเกิดโดยผ่านกระบวนการ 3 อย่าง คือ การเลือก การให้ค่า และการปฏิบัติตามค่า ผลของกระบวนการนี้เรียกว่าค่านิยม เป็นแนวทางนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคล

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ค่านิยมเกิดจากความเชื่อ ทศนคติหลาย ๆ อย่าง และได้รับการเลือก การวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน โดยผ่านกระบวนการเลือก การให้ค่า จึงยึดถือเป็นค่านิยมและแสดงออกมาทางพฤติกรรม เป็นบุคลิกภาพของแต่ละคนต่อไป

ความหมายของการทำค่านิยมให้กระจ่าง

ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน และการต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็วในวิถีการดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดความวิตกกังวลและสภาพที่บีบคั้นทางจิตใจอย่างยิ่ง จากสภาพดังกล่าวได้นักจิตวิทยาอยู่ 3 กลุ่ม ที่พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว กลุ่มแรกได้แก่ เมย์ (May) และ แอสซาจิโอลิ (Assagioli) ทั้งสองได้พยายามชี้ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้วิธีการตัดสินใจ วิธีการตั้งเป้าหมาย วิธีการวางแผนชีวิตและสร้างอุดมการณ์ว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตให้มีความหมาย ส่วนนักจิตวิทยาอีกกลุ่มที่สอง ได้แก่ ออลด์พอร์ต (Allport) โรเจอร์ส (Rogers) และ มาสโลว์ (Maslow) ได้ให้แง่คิดและทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะวิธีการแนะแนวให้คำปรึกษาและนักจิตวิทยาอีกกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญ ได้แก่ แรธ (Raths) ฮาร์มิน (Harmin) และ ไชมอน (Simon) ได้ศึกษาพบว่าวิธีการเสริมสร้างค่านิยมในอดีตใช้วิธีการอบรมสั่งสอนศีลธรรม โดยพยายามถ่ายทอดค่านิยมจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กโดยตรง (Direct Incultation) การให้เด็กเลือกค่านิยมแบบตามสบาย (Lais-sery Fair) หรือแม้แต่การทำตามแบบอย่าง (Modeling) เป็นการปลูกฝังค่านิยมชนิดไม่คงตัว เพราะเด็กหรือเยาวชนสามารถรับรู้ข่าวสารและเห็นรูปแบบหลาย ๆ อย่างในสังคมย่อมเป็นการยากในการตัดสินใจว่าสิ่งใดดีสำหรับตน นักจิตวิทยาอีกกลุ่มนี้มีความเห็นว่าการใช้วิธีการให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในระบบหรือกระบวนการ

การพิจารณาเสริมค่านิยม โดยให้เด็กพิจารณาชีวิตอย่างมีเหตุผลมีความเข้าใจว่าคนเราทุกคนมีการตัดสินใจที่ดี ควรมีการพิจารณาถึงผลดีที่ได้รับจากการตัดสินใจแต่ละครั้ง เพื่อให้รู้จักเลือกกระทำหรือตัดสินใจเลือก โดยมีความสำนึกในบทบาทและหน้าที่ เพื่อผลตอบแทนที่ได้รับจากการกระทำนั้น นักจิตวิทยากลุ่มนี้จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้ากระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างขึ้นในปี ค.ศ. 1966 และพบว่า ค่านิยมนั้นย่อมสร้างเสริมเป็นค่านิยมของตนเองได้ โดยผ่านกระบวนการที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน 7 ขั้น (วัชร ฐวธรรม. 2525 : 4 - 8)

การที่จะบอกว่าใครยึดค่านิยมใดหรือไม่ ก็สามารถบอกได้โดยใช้เครื่องวัดเป็นเกณฑ์ ซึ่งกระบวนการนี้ชื่อว่าการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification นิยมเรียกย่อว่า V.C.) หรือ การทำความเข้าใจค่านิยม หรือการกระจ่างค่านิยม หรือบางที่จะพบว่าใช้คำว่ากระบวนการพิจารณาเสริมสร้างค่านิยม แต่ละความหมายมาจากภาษาอังกฤษคำเดียวกัน ในที่นี้จึงขอใช้คำว่า การทำค่านิยมให้กระจ่าง ซึ่งบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2529 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นกระบวนการที่ให้ผู้คนได้ตรวจสอบสิ่งที่เขาเห็นคุณค่าจนเกิดความกระจ่างในสิ่งที่เขาเห็นคุณค่านั้น โดยถือว่าการที่คนจะเห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้น เลือกสรรด้วยตัวเอง เห็นคุณค่าของสิ่งนั้น แล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม

ส่วน กรมสามัญศึกษา (2529 : 52) ให้ความหมายว่า การทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นการหาแนวทางให้แต่ละคนรู้จักตนเองและรู้จักผู้อื่น ซึ่งรวมความถึงรู้จักสังคมและรู้จักสิ่งแวดล้อมด้วย คำว่า “รู้จัก” ในที่นี้เน้นที่ความรู้สึกหรือความเห็น ซึ่งหมายถึงการที่คน “รู้สึก” ว่าตนเองเป็นอย่างไร รู้สึกอย่างไร ไม่ใช่ “รู้” เพราะเป็น “ความรู้” การทำค่านิยมให้กระจ่างจะเป็นวิถีทางที่จะให้เขาได้สำรวจค่านิยมของตนเองภายใต้เงื่อนไข หรือสถานการณ์ที่กำหนดไว้ ผลกระทบที่ได้จากกระบวนการนี้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับการกระทำของคนด้วย เป็นวิธีการทำให้คนยอมรับความรู้สึกและความคิดด้วยตนเอง

สำหรับ นาดยา ปิณฑนานนท์ (2526 : 36) ได้กล่าวว่า กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เป็นกระบวนการที่ต้องการให้ผู้คนได้รู้จักตัวของเขาเอง ได้รู้จักผู้อื่น รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา เป็นการเอื้ออำนวยที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับการกระทำของคนเราเข้าด้วยกัน

จากความหมายดังกล่าวมาแล้วจึงพอสรุปได้ว่า การทำค่านิยมให้กระจ่าง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสามารถเลือกค่านิยม โดยการตรวจสอบในสิ่งที่เขาเลือก จนเกิดความกระจ่างในสิ่งนั้น และเห็นคุณค่าด้วยตัวเอง แล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรมตามแนวทางที่ได้เลือกสรรแล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับการทำค่านิยมให้กระจ่าง

นาตยา ปิطنธนานนท์ (2532 : 509 - 510) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการทำค่านิยมให้กระจ่างของ แรธ, ฮาร์มัน และ ไชมอน ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. การทำค่านิยมให้กระจ่าง เกิดจากการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันที่จำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการตัดสินใจ การตั้งเป้าหมาย การวางแผนชีวิตและพัฒนาอุดมการณ์ จึงเกิดแนวทางในการพัฒนาค่านิยมขึ้น

2. เป็นการส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแปลงแนวการสอนแบบเดิมที่คอยป้อนคำตอบแก่ผู้เรียนด้วยการอบรมสั่งสอน มาเป็นการสอนที่สร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เข้าใจการนิยามในคุณค่าต่าง ๆ ด้วยตัวของเขาเอง ช่วยให้ผู้ครูได้เรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พิจารณาค่านิยมที่เขาชอบและค่านิยมของผู้อื่นด้วยตัวของเขาเอง

3. เป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างหลักสูตรและการสอนโดยใช้จิตใจของผู้เรียนเป็นแกนกลาง แนวทางดังกล่าวจะใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) สร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้สอบถามความรู้สึกของตนเองในเรื่องต่าง ๆ ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ค่านิยมส่วนตัวของเขาและของผู้อื่นได้เลือกค่านิยมของตัวเอง แทนที่จะให้ผู้เรียนยึดค่านิยมตามที่ผู้อื่นหยิบยื่นให้ ส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการสอนที่เป็นเรื่องของข้อเท็จจริงและมโนคติ มานับระดับของการให้คุณค่า การตรวจสอบค่านิยมของตนเอง โดยยังคงสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่

4. ในหลักการเดิมของการทำค่านิยมให้กระจ่าง จะไม่นับเนื้อหาสาระของค่านิยมเฉพาะอย่าง แต่จะให้ความสนใจเรื่องกระบวนการตรวจสอบและประเมินค่าทั่ว ๆ ไป ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบ 2 ประการ คือ เรื่องราวหรือปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมและวิธีการที่จะคัดเลือกและจัดอันดับค่านิยม

5. มีความเชื่อว่าค่านิยมเป็นกลาง ไม่มีค่านิยมใดที่ดีแท้ไปตลอดกาลในทุกสถานการณ์ ค่านิยมเป็นตัวบ่งชี้ความเข้าใจในชีวิตของบุคคลแต่ละคน และถ้ามีสิ่งบ่งชี้ภาพพจน์การดำเนินชีวิตหลาย ๆ อย่าง กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างก็ควรจะช่วยให้บุคคลได้ทำความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ด้วย

6. มุ่งจะใช้วิธีการคัดเลือก ค้นหาค่านิยมที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกคน ต้องการช่วยให้บุคคลได้เกิดความกระจ่างว่า พฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้นเป็นค่านิยมที่แท้จริงของเขาหรือไม่ ช่วยให้เราได้พิจารณาเลือกสิ่งต่าง ๆ ด้วยการตรวจสอบจากการกระทำของเขาเอง

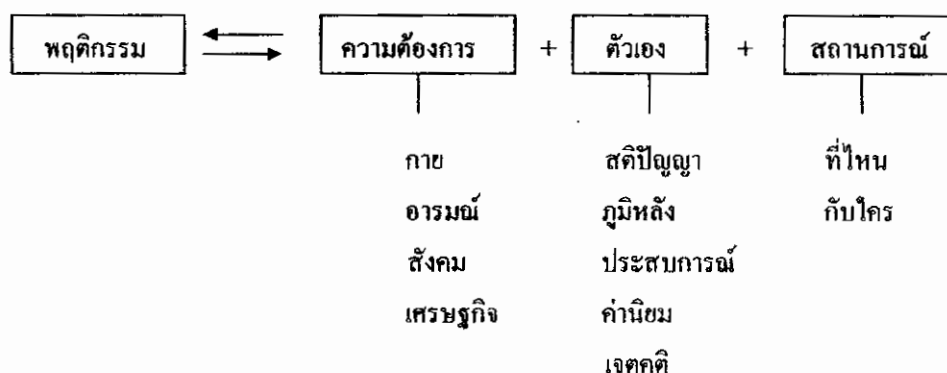
แนวคิดการทำค่านิยมให้กระจ่างมีรากฐานปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) โดยมองค่านิยมในลักษณะของอัตนัย คือการที่บุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยตัวเอง ซึ่งแต่ละบุคคลเป็นผู้เลือกค่านิยมและเห็นคุณค่าสิ่งทีเลือก จึงแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม การพัฒนาค่านิยมด้วย

แนวทางการทำค่านิยมให้กระจ่างก็เป็นในลักษณะดังกล่าว โดยเชื่อว่าเมื่อทุกคนมีเกณฑ์มาตรฐานเพื่อทำค่านิยมให้กระจ่างของคนที่สามารถทำการกระจ่างในค่านิยมของผู้อื่นได้เช่นกัน และที่สุดก็ส่งผลต่อการพัฒนาค่านิยมในสังคมด้วยในที่สุด

พื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง อาศัยหลักการทางด้านจิตวิทยาเป็นพื้นฐานในการทำการสอนของครูซึ่งครูจะต้องนำหลักจิตวิทยาไปใช้เพื่อให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน กล่าวคือ (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 104 - 106)

1. เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างจะต้องเข้าใจและยอมรับการกระทำของนักเรียน ตามแนวคิดทางจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมของจอห์น บี วัตสัน ที่ว่าพฤติกรรมทุกอย่างต้องมีสาเหตุ กล่าวคือองค์ประกอบที่เป็นต้นตอการกระทำของคนมี 3 ประการ คือ ความต้องการ สภาพภายในของตัวเอง และสถานการณ์ซึ่งสามารถเขียนภาพประกอบได้ดังนี้

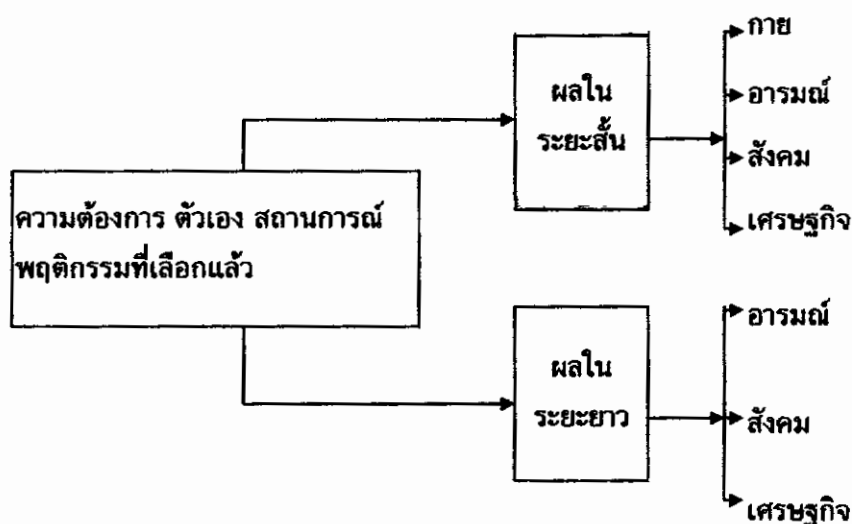
ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์

(กรมสามัญศึกษา. 2529 : 104)

จากภาพประกอบแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ แต่ละองค์ประกอบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกัน องค์ประกอบย่อยใดที่บุคคลให้ความสำคัญที่สุดจะเป็นตัวทำให้นักคิดค้นใจ

2. พฤติกรรมมีทางเลือก จากหลักการที่ว่าพฤติกรรมมีสาเหตุการแสดงออกของพฤติกรรม ก็ควรแสดงได้หลายอย่าง แต่ก็ควรจะเลือกแสดง 1 อย่าง ซึ่งแสดงว่าก่อนการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมนั้น ควรมีโอกาสเลือกจากการกระทำหลาย ๆ ทาง

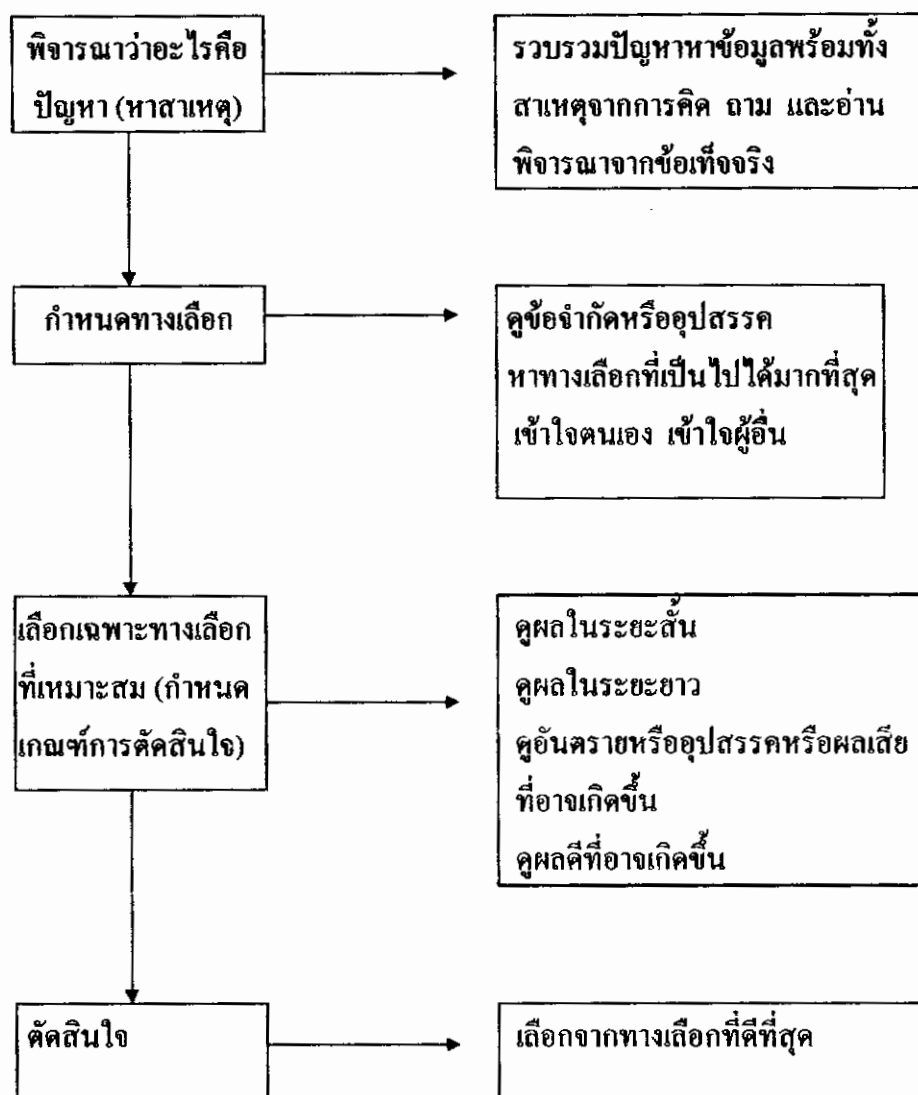
3. พฤติกรรมมีผลลัพธ์ตามลำดับขั้นตอน การกระทำทุกอย่างต้องมีผลลัพธ์เกิดขึ้นตามมา มีผลในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งควรคำนึงถึงผลทางกาย อารมณ์ สังคมและเศรษฐกิจ เปรียบเทียบประโยชน์ที่คนจะได้รับกับส่วนรวมแล้วเลือกพฤติกรรมนั้น ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 แสดงผลลัพธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์
(หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. 2529 : 105)

4. ความพร้อมของครูระหว่างทำการสอน ครูต้องทำคนให้เป็นผู้มีใจกว้างรับฟังความคิดเห็นทุกอย่างของนักเรียน ไม่ถือความเห็นของคนเป็นใหญ่ การจะตัดสินการกระทำอะไรดีไม่ดี ให้ใช้เหตุผลและผลลัพธ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดของนักเรียนเป็นเกณฑ์ ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงออกได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การสรุปครูสรุปจากคำตอบของนักเรียนนำสู่แนวคิดที่ถูกต้องตามกฎหมายของสังคม

5. ความพร้อมในเรื่องระบบการตัดสินใจ ครูผู้สอนต้องพยายามสร้างบรรยากาศให้มีการตัดสินใจอย่างมีระบบ และให้ได้ฝึกตามระบบซ้ำ ๆ กันจนเคยชินเป็นนิสัย ขั้นตอนของระบบการตัดสินใจ มีดังนี้

ภาพประกอบ 4 แสดงขั้นตอนของระบบการตัดสินใจเลือกค่านิยม

(หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. 2529 : 107)

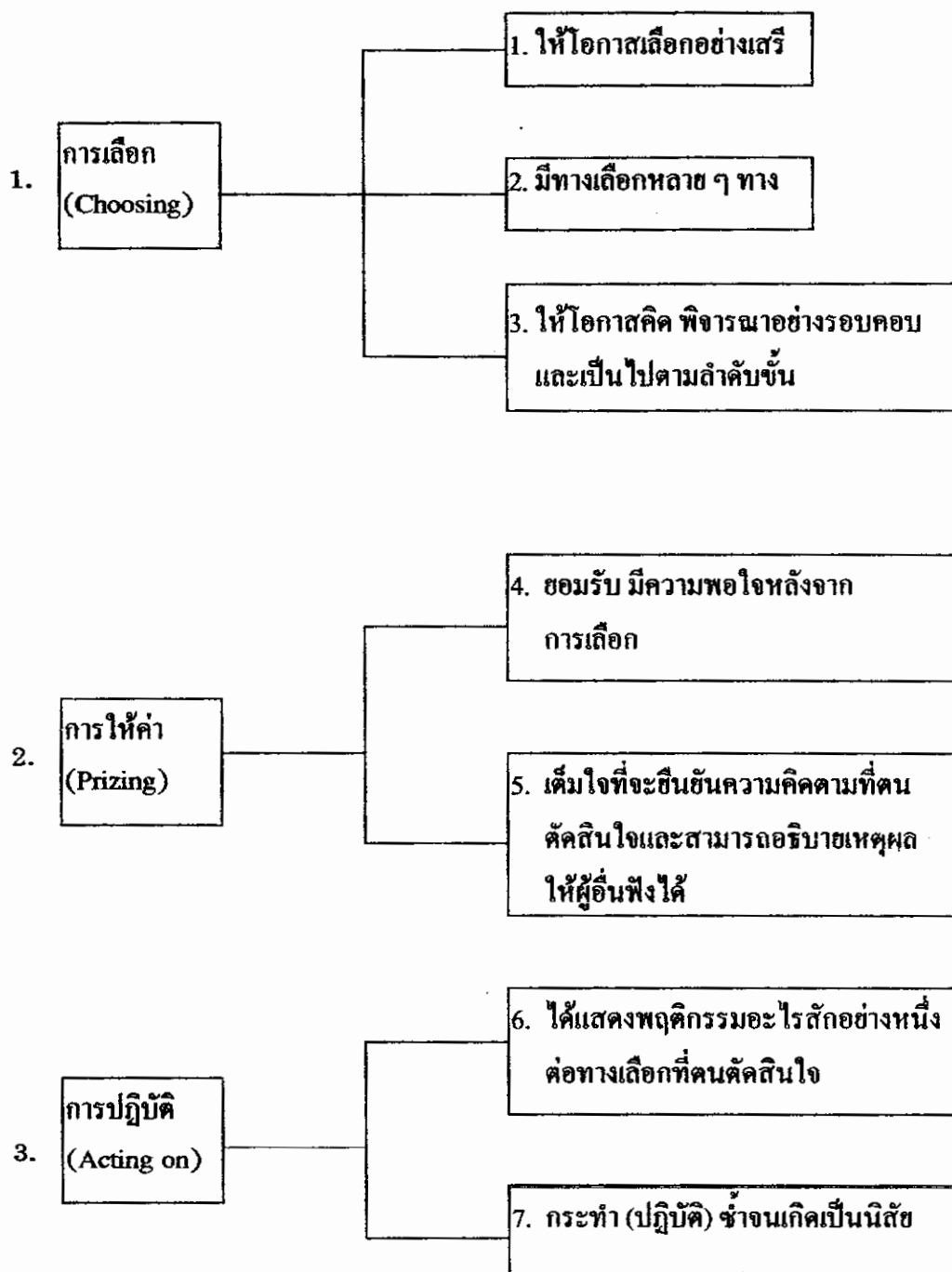
การตัดสินใจรายบุคคล มักเป็นผลมาจากประสบการณ์และค่านิยมของตนเอง เพราะทุกคนมักจะตัดสินใจเลือกทางที่คิดว่าเป็นประโยชน์ที่สุดกับตัวเอง ส่วนการตัดสินใจของกลุ่มต้องมีเกณฑ์เพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์มากที่สุด

ขั้นตอนการหาค่านิยมให้กระจ่าง

แรธ ฮาร์มิน และ ไชมอน (Raths, Harmin and Simon. 1966 : 39) ได้ศึกษาการพัฒนาหาค่านิยม แล้วสรุปเป็นเกณฑ์หรือแนวทางพัฒนาหาค่านิยม เรียกว่าวิธีการหาค่านิยมให้กระจ่าง โดย เชื่อว่า คนเราจะมีค่านิยมที่สมบูรณ์จะมีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ประการใหญ่ ๆ และแบ่งย่อยเป็น 7 ขั้นตอน ซึ่ง นาตยา ปิณฑนานนท์ (2532 : 511 - 516) ได้นำมาใช้ดังต่อไปนี้

1. หลักการเลือก
 - 1.1 เลือกอย่างมีอิสระ
 - 1.2 เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง
 - 1.3 เลือกโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น
2. หลักการให้คุณค่า
 - 2.1 ชื่นชมยินดี
 - 2.2 ยึดมั่นอย่างเปิดเผย
3. หลักการปฏิบัติ
 - 3.1 ทำตามที่ได้เลือกและเห็นคุณค่า
 - 3.2 ทำซ้ำ ๆ จนเป็นคุณลักษณะประจำตัว

จากกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน จะเห็นว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่รวมกันเข้าเป็นคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นั่นคือ ปัญญา จิตใจ และการกระทำของมนุษย์ กระบวนการ 3 ขั้นตอนแรก จัดเป็นประเภทของการเลือกค่านิยม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญาของแต่ละบุคคล ขั้นตอน 2 ประการต่อมา เป็นการเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่ได้เลือก ถือเป็นความสามารถทางจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกของบุคคล และ 2 ประการสุดท้าย การปฏิบัติต่อสิ่งที่ได้เลือกและเห็นคุณค่าจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ดังนั้นจะเห็นว่า ค่านิยมจะพัฒนาจากความสัมพันธ์ระหว่าง ปัญญา จิตใจ และการกระทำของมนุษย์ หากกระบวนการทั้ง 3 ผสมผสานและสัมพันธ์กันอย่างดีก็เชื่อหาค่านิยมนั้นจะมีส่วนในการเพิ่มพูนศักยภาพของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพประกอบ ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แสดงขั้นตอนการเกิดค่านิยมด้วยวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง

(หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. 2529 : 55)

จากกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 7 ขั้นตอน จะเห็นได้ว่าประกอบด้วย องค์ประกอบที่รวมกันเข้าเป็นคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในความเป็นจริงแล้ว

องค์ประกอบเหล่านี้ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ เราเป็นใครและเราทำอะไร มาจากแรงผลักดันของส่วนประกอบเหล่านี้ทั้งสิ้น โดยจะขอกล่าวรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่านิยมต้องได้รับการเลือกโดยอิสระ ค่านิยมที่สมบูรณ์เป็นค่านิยมที่บุคคลได้เลือกอย่างอิสระ การเลือกอย่างอิสระ หมายถึง การเลือกด้วยตัวของตัวเองปราศจากการชักจูงหวานล้อม กคชบังคับจากผู้อื่น สังคมและสิ่งแวดล้อม

2. ค่านิยมต้องได้รับการเลือกจากหลาย ๆ ทาง ถ้าหากบุคคลไม่มีทางเลือกก็เท่ากับเขาไม่มีอิสระในการเลือกด้วย ถ้าไม่มีทางเลือกหลาย ๆ ทาง คงจะใช้คำว่า “เลือก” ไม่ได้ จะกลายเป็น “จะต้องทำ” เพราะมีอยู่ทางเดียวในการตัดสินใจเลือกผู้เรียนควรดูแลเหตุผลและผลลัพธ์

3. ค่านิยมต้องได้รับการเลือก หลังจากที่ได้มีการพิจารณาผลที่ได้จากทางเลือกเหล่านั้น คือ บุคคลจะต้องตระหนักในผลที่จะเกิดขึ้นจากทางเลือกแต่ละทาง ถ้าหากมิได้ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำแต่ละอย่างก็จะเป็นการไม่ทราบว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง แต่ถ้าเขาได้ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นเขาก็จะได้พิจารณาทางเลือกทางที่จะทำใหม่ แม้ว่าในบางครั้งเราไม่อาจทราบผลที่จะเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า แต่ก็มิได้หมายความว่าไม่สามารถเลือกได้อย่างอิสระ แต่หมายความว่าเมื่อคนเรามีความเข้าใจในผลที่จะเกิดขึ้น เขาก็จะได้ประเมินการเลือกของเขาใหม่ด้วยข้อมูลใหม่

4. ค่านิยมเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดี ค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลมีความรู้สึกในแง่ดีเห็นคุณค่า ยินดีและยอมรับในสิ่งนั้น เมื่อการเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้บุคคลเห็นคุณค่าและเกิดความสุข ก็จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงค่านิยมได้ ถ้าเขาไม่มีความสุขจากผลการเลือกสิ่งนั้น หรือจากประสบการณ์ที่ได้จากการเลือกสิ่งนั้นทำให้เขาพบว่าเป็นการเลือกที่ผิด ก็แสดงว่าสิ่งนั้นยังไม่ได้เป็นค่านิยมที่สมบูรณ์

5. ค่านิยมต้องได้รับการยอมรับโดยเปิดเผย เมื่อเราพบว่าสิ่งหนึ่งที่เราได้เลือกเองอย่างอิสระผลที่จะเกิดขึ้นเราก็อารมณ์หรือเข้าใจและทำให้เรามีความสุข เราก็คงต้องการบอกให้ผู้อื่นทราบด้วย ซึ่งโดยหลักการแล้วถ้าค่านิยมใดเป็นค่านิยมที่สมบูรณ์บุคคลจะยอมทำทุกอย่างเพื่อค่านิยมนั้น

6. ค่านิยมจะต้องมีการแสดงออกหรือกระทำออกมาตามที่พูด ค่านิยมจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนเราไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้นสิ่งที่บุคคลทำจะสะท้อนให้เห็นค่านิยมของเขาด้วย ความสำคัญของค่านิยมอาจตัดสินใจได้ในแง่ของการใช้เวลาทำเรื่องนั้นมากน้อยเพียงไร การตระหนักถึงค่านิยมเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นเครื่องชี้ได้ว่า บุคคลนั้นกำลังเริ่มสร้างค่านิยมในเรื่องนั้นและพร้อมที่จะแสดงออกมาได้

7. ค่านิยมจะกลายเป็นแบบแผนของชีวิต ค่านิยมจะได้รับการกระทำออกมาบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ กัน จนกลายเป็นแบบแผนชีวิตของคน ๆ นั้น ซึ่งค่านิยมใดมีความแข็งแกร่งอยู่ในตัวก็ยังมี

อิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนเรามากขึ้น อิทธิพลของค่านิยมที่มีต่อแบบแผนการดำรงชีวิตจะปรากฏออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย การเลือกคบเพื่อน การเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย การใช้เวลา การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง หรือการสมาคมกับผู้อื่น เป็นต้น

โดยสรุปในหลักการของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง จะดำเนินการเป็นลำดับขั้นจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 7 และค่านิยมที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ต้องครบกระบวนการทุกขั้นตอน แต่ในการสอนหรือการจัดอบรมเพื่อพัฒนาค่านิยมด้วยกระบวนการนี้ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่จำเป็นต้องครบทุกกระบวนการก็ได้ แต่เมื่อจบการเรียนรู้การสอนหรือสิ้นสุดการอบรมแล้ว จะต้องให้บุคคลได้ฝึกตรวจสอบค่านิยมของเขาครบทุกขั้นตอน

กลวิธีทำความเข้าใจในคำตอบ

กลวิธีพื้นฐานของการทำค่านิยมให้กระจ่าง ก็คือการสนองตอบต่อสิ่งที่บุคคลพูดหรือทำให้เขาได้ทบทวนกลับมาคิดและทำความเข้าใจในสิ่งที่เขาคิด พูดหรือทำด้วยตนเองจนกลายเป็นการทำค่านิยมให้กระจ่างของเขา โดยมีหลักการของการทำความเข้าใจในคำตอบ (นาตยา ปิطنานนท์, 2532 : 521 - 526) ดังนี้

1. ในการทำความเข้าใจของบุคคล จงหลีกเลี่ยงลักษณะการอบรม เทศนา สั่งสอน หรือ วิจารณ์ ประเมิน ตัดสินคำพูดใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตอบสนองในเชิงยอมรับเห็นด้วย หรือ พูดว่า ผิดถูกต้อง เช่นนี้ควรหลีกเลี่ยง
2. ให้บุคคลนั้นได้ทบทวนกลับมามองที่การกระทำ คำพูด หรือความคิดเห็นของเขา แล้วให้พิจารณาใหม่ว่า อะไรคือสิ่งที่เขาเองต้องการ
3. การทำความเข้าใจในคำตอบ ช่วยให้ผู้พูดไม่มองหรือตัดสินหรือคิดในเรื่องอะไรลงไปทันที
4. การทำความเข้าใจในคำตอบ ช่วยกระตุ้นให้ผู้พูดได้มองความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เขาคิด และสิ่งที่เขาทำ
5. กลวิธีนี้มีใช้มุ่งหมายเพื่อสัมภาษณ์บุคคล เป้าหมายมิได้มุ่งให้ได้ข้อมูลจากบุคคล มุ่งให้ผู้พูดนั้นได้เกิดความกระจ่างในความคิด คำพูด และการกระทำของเขาเอง
6. การสนทนาโดยใช้กลวิธีนี้ ควรมีสักประมาณ 2 - 3 ประโยคก็เพียงพอ เพราะคำถามที่ถามออกไปต้องการให้ผู้พูดนั้นคิดต่อไป แทนที่จะปล่อยให้เขาคิดไปเองโดยลำพังตั้งแต่ต้น
7. กลวิธีนี้ปกติมักใช้เป็นรายบุคคลในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ แต่จะนำไปใช้สำหรับกลุ่มก็จะจัดในสถานการณ์การเรียนการสอน หรือฝึกอบรม โดยนำกลวิธีการตั้งคำถามไปปรับใช้กับกิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

8. การตอบคำถามขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง ไม่มีการบังคับว่าคำถามทุกคำถามจะต้องได้รับคำตอบ

9. กลวิธีนี้จะใช้ในกรณีที่เรื่องของการสนทนานั้นไม่มีคำตอบที่ถูกต้องและไม่คาดหวังคำตอบไว้อย่างล่วงหน้า

10. การใช้กลวิธีนี้ไม่ควรให้เป็นพิธีรีตรอง ลักษณะการตั้งคำถามไม่จำเป็นต้องดำเนินไปที่ละขั้นตอนของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง จะถามในขั้นตอนใดก็ได้ การใช้กลวิธีนี้จึงยืดหยุ่นมาก และต้องอาศัยความชำนาญในการตั้งคำถาม ดังนั้นครูที่จะใช้กลวิธีนี้จึงต้องมีความคุ้นเคยในลักษณะของคำถามต่าง ๆ ตามกระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยมเป็นอย่างดีก่อน

กลวิธีในการทำความกระจ่างในคำตอบ เป็นการตั้งคำถามตามกระบวนการของการทำค่านิยมให้กระจ่าง โดยใช้คำถามตามเกณฑ์ทั้ง 7 ประการ เป็นแนวทางเพื่อให้บุคคลได้ทบทวนในสิ่งที่เขาคิด พุค หรือทำด้วยตนเอง จนกลายเป็นความกระจ่างในค่านิยมของเขา

คุณประโยชน์ของการทำค่านิยมให้กระจ่าง

นาคยา ปิณฑนานนท์ (2532 : 521 - 522) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของการทำค่านิยมให้กระจ่างว่ามีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มพูนความสามารถของบุคคลที่จะสื่อความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและค่านิยมให้ผู้อื่นทราบ

2. ช่วยให้บุคคลมีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจในตัวผู้อื่น

3. ส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการแก้ปัญหา

4. ช่วยให้บุคคลรู้จักการยอมรับการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ค่อดูความคิดเห็นในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกของสังคม

5. ช่วยให้บุคคลมีทักษะการตัดสินใจ

6. ส่งเสริมให้บุคคลยึดมั่นในความเชื่อของตน

การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีขั้นตอนการสอนเสนอไว้ (ทวีป อภิสัทธ. 2527 : 369 - 371) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ผู้เรียนทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกและตัดสินใจด้วยตนเอง กิจกรรมที่ให้ทำจะมีหลายรูปแบบ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับค่านิยม (Value Sheet) การจัดลำดับที่ (Rank - Ordering) สิ่งที่เราอยากจะทำ (Things I Love to do) และการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ที่ทั้งประเด็นคำถามปลายเปิดไว้ให้ผู้เรียนต้องขบคิดและตัดสินใจ โดยอาจให้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน แล้วตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาเหตุผลและตัดสินใจตามประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ด้วยตนเอง บันทึกเหตุผลในการตัดสินใจไว้

ขั้นที่ 3 ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยช่วยกันอภิปรายคิดหาเหตุผลในประเด็นเดิมและให้สรุปออกมาเป็นความคิดเห็นและการตัดสินใจของกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง แล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนนำไปเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของคนที่ตัดสินใจไว้แต่แรกว่าสอดคล้องกันหรือไม่ เพราะเหตุใด ถ้าไม่สอดคล้องกันจะปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองหรือไม่อย่างไร ซึ่งการทำกิจกรรมในขั้นนี้เราคาดหวังว่า หลังจากที่ได้เรียนรู้ได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางด้วยเหตุและผลของแต่ละบุคคลแล้ว การตัดสินใจของกลุ่มจะมีส่วนช่วยปรับความคิดเห็นและการตัดสินใจของบุคคลบางคนที่มีความคิดและการตัดสินใจที่แตกต่างออกไปจากแนวทางที่ควรจะเป็น (Norm) ให้กลับมายอมรับในแนวทางที่ถูกต้องได้

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เรียนกลับเข้าไปรวมกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ตัวแทนของกลุ่มย่อยนำความคิดเห็นและเหตุผล และการตัดสินใจของแต่ละกลุ่มมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ โดยให้ตัวแทนของนักเรียนจดบันทึกข้อสรุปพร้อมด้วยเหตุผลและการตัดสินใจของกลุ่มใหญ่ไว้ด้วย ซึ่งในขั้นนี้เรามุ่งหวังให้เกิดการปรับความคิดและเหตุผลการตัดสินใจของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้รับการปรับเปลี่ยนความคิดและการตัดสินใจของตนเองให้สอดคล้องกับกลุ่มใหญ่ได้อีกครั้งหนึ่งด้วย

ขั้นที่ 5 เมื่อดำเนินกิจกรรมจากขั้นที่ 1 ถึง 4 นี้แล้ว ก็คาดหมายว่าผู้เรียนจะต้องตัดสินใจหรือยอมรับค่านิยมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยใจของเขาเองว่าดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ เห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่า ผู้สอนก็จะกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปใช้ และผู้สอนจะใช้เป็นแนวทางในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

จากขั้นตอนการทำค่านิยมให้กระจ่างตามแนวคิดของ แรธ และคนอื่น ๆ (Raths and others. 1966 : 39) ขั้นตอนการสอนของ ทวีป อภิลิทธิ์ (2527 : 369 - 371) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงเป็นขั้นตอนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดความต้องการที่จะศึกษา โดยใช้การสนทนา ชักถาม เพลง เกม หรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น รูปภาพ แผ่นใส วิดิทัศน์ เป็นต้น

ขั้นตอน

1. เสนอปัญหา โดยให้นักเรียนศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบการเรียน หรือวิดิทัศน์ พร้อมทั้งรับบัตรกำหนดงานแล้วศึกษากรณีตัวอย่าง

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่าง นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือก พร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

5. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มโดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติกกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติกกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

6. การชี้ค่านิยมในค่านิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอค่านิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

7. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

8. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดแนวทางปฏิบัติพร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับ จากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติอีกครั้ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

เพรสจัส (Pracejus. 1974 : 2058 - A) ได้ศึกษาผลกระทบของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างต่อความเข้าใจในการอ่าน โดยแบ่งนักเรียนเกรด 8 ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มที่ 2 สอนความเข้าใจในการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านหนังสือเล่มเดียวกันตลอดทั้งเล่มแต่ไม่ใช้กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม กลุ่มที่ 3 ใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างเพื่อฝึกการตัดสินใจ วิเคราะห์ลักษณะของตัวละครในเรื่อง การลงความเห็นและการแสดงออกถึงความซาบซึ้ง ใช้เวลาในการสอน 14 คาบ คาบละ 45 นาที เป็นเวลา 14 สัปดาห์ ทำการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น

ฟิทซ์แพทริก (Fitzpatrick. 1975 : 1994 - A) ได้นำกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างของแรธมาศึกษาผลที่มีต่อความคิดรวบยอดแห่งตน บุคลิกภาพ และความสามารถทางการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 547 คน ในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. จำนวน 24 โรงเรียน จัดแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ในกลุ่มทดลองทำการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน ด้วยการให้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นเวลา 16 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 16 สัปดาห์ ผลการทดลอง ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความคิดรวบยอดแห่งตน ความสามารถในการปรับตัวด้านบุคลิกภาพและความสามารถในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

เทมเพิล (Temple. 1980 : 5816 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างในนักเรียนที่มีการรู้จักตนเองและความสนใจในค่านิยม เพื่อทดสอบการใช้แบบฝึกการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification Exercise) ตามแบบของ แรธ และ ไชมอน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางในชนบทของสหรัฐอเมริกาในระดับเกรด 8 และ 9 เป็นนักเรียนชาย 44 คน นักเรียนหญิง 66 คน รวม 110 คน โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกการทำค่านิยมให้กระจ่างทุกวัน เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ก่อนทำแบบฝึกการทำค่านิยมให้กระจ่างให้นักเรียนทำแบบวัดการรับรู้ค่านิยม (Perception of Values Inventory) ซึ่งเป็นแบบวัดค่านิยม

ความเคารพยกย่อง ทักษะ ความรอบรู้ อำนาจ ความมั่งคั่ง สุขกาย สุขใจและความซื่อตรง หลังจากทำแบบฝึกการทำค่านิยมให้กระจ่าง ก็ทำแบบสำรวจการรับรู้ค่านิยมอีกครั้ง ต่อจากนั้นนำผลสำรวจการรับรู้ค่านิยมทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่าหลังผ่านการทำแบบฝึกการทำค่านิยมให้กระจ่าง นักเรียนได้มองเห็นคุณค่าของตนเองดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนเห็นคุณค่าของเพื่อนร่วมชั้นในทางบวก (Positive) เพิ่มขึ้นเล็กน้อย คุณค่าในทางบวกที่มองเพื่อนนั้นยังน้อยกว่าที่มองตนเอง นอกจากนี้แบบฝึกการทำค่านิยมให้กระจ่างไม่ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงค่านิยมและไม่สามารถชักนำให้นักเรียนดำเนินไปตามกระบวนการประเมินค่านิยม 7 ขั้นที่ แรธ และคนอื่น ๆ ได้แสดงไว้ จะเห็นได้ว่าแก่นักเรียนมีโอกาสได้ขึ้น ได้ฟังและแสดงออกซึ่งคุณค่าของตนเอง ในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนแล้ว นักเรียนจะมองค่านิยมของตนในแง่ดีและมองคนอื่นในแง่ดีด้วย

เคิร์น (Kem. 1994 : 2514 - A) ได้ศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตรที่จัดขึ้นมาอย่างไม่เหมาะสม 2 ด้าน คือ การตัดสินใจและกล้าแสดงออก จึงมีการออกแบบการทดลองโดยกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 80 คน ที่มีความบกพร่องในการตัดสินใจและกล้าแสดงออก โดยใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง ทดลองเงื่อนไข 1 ใน 4 อย่าง คือ กล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออกแต่ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่กล้าแสดงออกแต่กล้าตัดสินใจ ไม่กล้าแสดงออกและไม่กล้าตัดสินใจ มีการสลับที่แต่ละการทดลอง ทำการทดลองเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการตัดสินใจและกล้าแสดงออก เพศเป็นตัวแปรที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน การบันทึกผลการเปลี่ยนแปลงให้ผลยืนยันในการใช้สารสนเทศชนิดอ่อนมีการตัดสินใจไม่ใช้สารสนเทศดีขึ้น ส่วนสารสนเทศชนิดรุนแรง ไม่ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

วูดแมน (Woodman. 1994 : 49 - A) ได้ศึกษานักเรียนเกรด 6 และ 12 ซึ่งมีโอกาสได้เห็นการใช้สารสนเทศ จำนวน 64,815 คน จากโรงเรียนท้องถิ่น 18 แห่ง เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมมือกับชุมชนของนักเรียน ให้ทุกคนเกิดความตระหนักร่วมมือกับชุมชนในการป้องกันยาเสพติด ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก ร่วมมือกับชุมชนในการป้องกันยาเสพติดโดยการเข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้น เพศหญิงให้ความร่วมมือมากกว่าในการเข้าร่วมโครงการพิเศษในด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ระดับการใช้สารสนเทศ เพศชายให้ความร่วมมือมากกว่าในด้านโครงการกีฬา จากรายงานการมีส่วนร่วมของนักเรียนพบว่า ควรมีการศึกษา 1 โครงการในระดับประถมศึกษา 17 โครงการในระดับมัธยมศึกษาต้น และ 2 โครงการในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนได้รับข่าวสารจากตัวแปรด้านสื่อมวลชนในเรื่องการตรวจสอบการใช้แอลกอฮอล์ การใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น กิจกรรมทางเลือก การตัดสินใจและการบังคับ

ให้เกิดความอดกลั้น เพศ ระดับการศึกษาและจำนวนประเภทของโครงการที่เข้าร่วมแตกต่างกัน นอกจากนี้ในรายงานการมีส่วนร่วมยังมีข้อเสนอแนะ คือ ให้สามารถจัดโครงการเสนอแผนเพื่อการป้องกันและการสร้างความร่วมมือ โดยเฉพาะในระดับเกรด 12 น่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อไป

แวน ฮีสท์ (Van heest. 1995 : 317 - A) ได้ศึกษาพบว่า การศึกษาในสหรัฐอเมริกาในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ละเลยในเรื่องการสอนคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น จึงมีการพยายามต่อสู้ให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนทั้งทางด้านสติปัญญาและคุณธรรมไปพร้อม ๆ กัน จึงเกิดความต้องการให้รัฐตรวจสอบทบทวนปรัชญาและวิธีการจัดการศึกษาด้านคุณธรรม การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยหารูปแบบของการทำค่านิยมให้กระจ่างและการพัฒนาคุณธรรมโดยเน้นการปฏิบัติ ในที่สุดก็ได้รูปแบบการศึกษาที่น่าเสนอให้โรงเรียนมัธยมคั่นเน้นการสอนคุณธรรม โดยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรม และวิธีการให้ครูสอนโดยตรงในเรื่องการหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดและการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รวมทั้งการเผยแพร่แก่นักการศึกษาให้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศีลธรรมมีความเชื่อมั่นในศาสนาที่นับถือเพื่อเป็นการป้องกันอีกทางหนึ่ง

จากงานวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การทำค่านิยมให้กระจ่างทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและมีการปรับตัวด้านบุคลิกภาพที่ดีขึ้น มองเห็นคุณค่าของตนเองและมองคนอื่นในแง่ที่ดีขึ้นนอกจากนี้การทำค่านิยมให้กระจ่างยังทำให้นักเรียนเกิดความคิดระหนักในการป้องกันยาเสพติดอีกด้วย

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างในประเทศได้มีผู้ศึกษาการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างไว้ ดังนี้

อุบลรัตน์ ภูประสาพร (2530 : 74 - 75) ได้ทดลองสอนวิชาประชากรศึกษาโดยวิธีกระจ่างค่านิยมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาประชากรศึกษาด้วยการสอนโดยวิธีกระจ่างค่านิยมและโดยวิธีปกติ มีความรู้ เจตคติ และการตัดสินใจในการแก้ปัญหาประชากรสูงขึ้น และนักเรียนที่เรียนวิชาประชากรศึกษาด้วยการสอนโดยวิธีกระจ่างค่านิยมและการสอนโดยวิธีปกติ มีความรู้ เจตคติ และการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยวิธีกระจ่างค่านิยมและการสอนโดยวิธีปกติ มีความรู้ เจตคติ และการตัดสินใจ สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เรียนวิชาประชากรศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริพร จีพประกิต (2533 : 73) ได้ศึกษา การพัฒนาค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการกระจำนียม สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการพัฒนาค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมโดยกระบวนการกระจำนียม คะแนนค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการใช้ชุดปฏิบัติการพัฒนาค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมโดยกระบวนการกระจำนียม คะแนนด้านสิ่งแวดล้อมแต่ละด้านสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกวรรณ สุวรรณปฏิกรณ์ (2534 : 88 - 89) ได้เปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนโดยวิธีทำค่านิยมให้กระจำกับการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนจริยธรรมโดยวิธีการทำค่านิยมให้กระจำกับนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนจริยธรรมโดยวิธีปกติ มีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมด้านจริยธรรมและมีระดับค่านิยมทางจริยธรรมทั้งก่อนและหลังได้รับการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือมีระดับค่านิยมทางจริยธรรมอยู่ในขั้นเห็นคุณค่า

อนัน ปันอินทร์ (2534 : 77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับการพัฒนาค่านิยมวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจำ และโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจำและการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีระดับการพัฒนาค่านิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจำมีระดับการพัฒนาค่านิยมหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง ชั้นที่ 1 ลดลง 3.11 % ชั้นที่ 2 ลดลง 4.45 % ชั้นที่ 3 ลดลง 1.11 % ชั้นที่ 4 เพิ่มขึ้น 0.67 % ชั้นที่ 5 ลดลง 3.11 % ชั้นที่ 6 เพิ่มขึ้น 1.11 %

นาคน้อย บุตรประเสริฐ (2538 : 118 - 119) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรู้จักตนเองด้านจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจำกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจำกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการรู้จักตนเองด้านจริยธรรม ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมระดับกลาง พฤติกรรมอันพึงประสงค์ กระจายเป็นส่วนแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังการเรียนด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีการรู้จักตนเองด้านจริยธรรม ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์กระจายเป็นส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างสามารถนำมาสอนได้ทุกวิชาในระดับชั้นต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการตัดสินใจ การรู้จักตนเองด้านจริยธรรม และมีระดับพัฒนาการทางค่านิยมสูงขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง ทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า สามารถนำกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมาสอนนักเรียนล้วนส่งผลในทางบวกทำให้เกิดผลดีทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ทำให้นักเรียนเกิดความกระจ่างในค่านิยมหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ค่านิยมต่อสิ่งแวดล้อม สิ่งเสพติด ด้านจริยธรรม นักเรียนมองเห็นคุณค่าของตนเองสูงขึ้น มีระดับพัฒนาการทางค่านิยมสูงขึ้น สามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจด้วยตนเอง และยังพบว่าการทำค่านิยมให้กระจ่าง ยังส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทยสูงขึ้นอีกด้วย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) ว่าหมายถึง คุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือจากการสอน จึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไร มีความสามารถชนิดใด

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529 : 29) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) ว่าหมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้นักบุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพทางสมอง

บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 50) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ว่าหมายถึง แบบทดสอบที่ใช้ความรู้ ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและตามจุดประสงค์ของวิชาหรือเนื้อหาที่สอบนั้น

ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2538 : 171) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอ (Paper and Pencil Test)

จากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถหรือคุณลักษณะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพทางสมอง สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบให้นักเรียนตอบคำถามด้วยกระดาษและดินสอ

ลักษณะของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้มีผู้ศึกษาไว้และแบ่งประเภทไว้ ดังนี้

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมาย และลักษณะวิชาที่สอน ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนรวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ “ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์” (Achievement Test)

ถ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2538 : 171 - 176) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บทพ่องที่ตรงไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดดูความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งคุณภาพดีพอจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือคำแนะนำการสอนบอกวิธีสอบและยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

ทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการในการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้วจะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ ซึ่งควรวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ 6 ด้าน (Bloom, 1971 : 141 - 223) ดังนี้

1. ความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวประสบการณ์ที่ผ่านมา
2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่อง ช้อยใจความสำคัญ แปลความหมาย ตีความ และขยายความหมายของเรื่องได้
3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ หรือหลักวิชาการที่เรียนมาแล้ว ในการสร้างสถานการณ์จริง ๆ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้
4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้ได้ว่า สิ่งนั้นประกอบไปด้วยส่วนย่อยอะไรบ้าง แต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ส่วนใดเป็นส่วนสำคัญที่สุด
5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาความรู้มาจัดระบบใหม่ เป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม มีความหมายและประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม
6. การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถสูงสุดด้านสมองของผู้เรียนที่สามารถพิจารณาตัดสินเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่ ได้อย่างถูกต้องพร้อมด้วยเหตุผล

บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 50 - 53) ได้แบ่งลักษณะของแบบทดสอบออกเป็น 2 ประการ คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้
2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดี

ชวาล แพร์ตกุล (2518 : 123 - 136) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดีไว้ 10 ประการ คือ

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูง คือ แบบทดสอบที่สามารถทำหน้าที่วัดสิ่งที่เราจะวัดได้อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย

2. ต้องยุติธรรม (Fair) คือ โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะให้เด็กเดาคำตอบได้ ไม่เปิดโอกาสให้เด็กเก็ยคร้านที่จะคิดาราคตอบได้ดี

3. ต้องถามลึก (Searching) วัดความลึกซึ้งของวิทยาการตามแนวดิ่งมากกว่าที่จะวัดตามแนวกว้างว่ารู้มากเพียงใด

4. ต้องช่วยเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary) คำถามมีลักษณะท้าทายชักชวนให้คิด เด็กสอบแล้วมีความอยากรู้อะไรได้กว้างยิ่งขึ้นอีก

5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องเข้าใจแจ่มชัดว่าควรตอบอะไร หรือให้คิดอะไร ไม่ถามคลุมเครือ

6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คุณสมบัติ 3 ประการ คือ

6.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม

6.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจหรือมาตรฐานการให้คะแนน

6.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน

7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ สามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด ภายในเวลา แรงงาน และเงินน้อยที่สุดด้วย

8. ต้องยากพอเหมาะ (Difficulty)

9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือ สามารถแยกเด็กออกเป็นประเภท ๆ ได้ทุกระดับตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด

10. ต้องเชื่อถือได้ (Reliability) คือ ข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอน ไม่แปรผัน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพรสคอตต์ (Presscott. 1961 : 14 - 46) ได้ใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา และการแพทย์ ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนและสรุปผลการศึกษาว้່องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางกาย ขอบกระดูกทางกายและบุคลิกภาพท่าทาง

2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว

3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้านและฐานะทางบ้าน

4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

5. องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งคน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน

6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ แครร์รอล (Carroll, 1963 : 723 - 733) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยครู นักเรียน และหลักสูตรมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยเชื่อว่าเวลาและคุณภาพของการสอนมีผลโดยตรงต่อปริมาณความรู้ที่นักเรียนได้รับ

แมคด็อกซ์ (Maddox, 1963 : 9) ได้ทำการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาและความสามารถทางสมองร้อยละ 50 - 60 ขึ้นอยู่กับความพยายามและวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพร้อยละ 30 - 40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งแวดล้อมร้อยละ 10 - 15

จากอิทธิพลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่าผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน แต่ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงนั้น ได้แก่ วิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

จงกลนี คงเขียว (2533 : 33) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องระบบวงจรโลหิต และระบบหายใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้

แผ่นภาพโปร่งใสด้วยจอแสงและการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนจากการสอนโดยใช้แผ่นภาพโปร่งใสด้วยจอแสงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบวงจรโลหิต และระบบหายใจสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนจากการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัวรัตน์ จันทิพย์ (2535 : 93) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อตนเองกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง “ตัวเรา” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้กิจกรรมทางการเรียนตามทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอนตามแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง “ตัวเรา” ของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนตามทักษะกระบวนการ 9 ขั้น แตกต่างจากกลุ่มที่สอนตามแบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รัชฎาพร ชูสกุล (2538 : 64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้การสอนโดยวิทยาศาสตร์เพื่อป้องกันกับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิทยาศาสตร์เพื่อป้องกันกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิทยาศาสตร์เพื่อป้องกันกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ หลังการสอนสูงกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมศรี คันปี (2538 : 87) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนแบบมโนธรรมสำนึกกับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยสิ่งที่อยู่รอบตัวเราของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบมโนธรรมสำนึก สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจการด้วยตนเอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการสอนสูงกว่าก่อนสอนและสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนตามทักษะกระบวนการ 9 ขั้น และการสอนแบบมโนธรรมสำนึก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง ไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตัดสินใจ

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเรานั้น แต่ละคนย่อมมีปัญหาต่าง ๆ ที่จำเป็นจะต้องแก้ไขอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่ปัญหาพื้นฐานทั่วไปจนกระทั่งปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมาก ๆ การแก้ปัญหาค้าง ๆ เหล่านี้ต้องอาศัยความสามารถในการตัดสินใจ ดังนั้นความสามารถในการตัดสินใจ จึงเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กและให้เด็กมีทักษะจนสามารถเลือกตัดสินใจในสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างดีและถูกต้องการตัดสินใจจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดีและปลอดภัย (วาริ ธีระจิต. 2534 : 109)

ความหมายและความสำคัญของการตัดสินใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 338) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ตัดสินใจ” ไว้ว่า หมายถึง ตกลงใจ นอกจากนี้ นักการศึกษาของไทยและนักการศึกษาจากต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ ดังนี้

วุฒิชัย จานงค์ (2523 : 3) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาสำหรับนำไปปฏิบัติจริง

รศนา อัมชะกิจ (2539 : 84) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจว่า เป็นพฤติกรรมเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับทางเลือกที่กำลังรอการตัดสินใจตั้งแต่สองทางเลือกขึ้นไป และจำเป็นต้องเลือกหนึ่งสิ่งจากหลายสิ่ง ในบางกรณีที่ทางเลือกที่ดีมีประโยชน์มากกว่าหนึ่งสิ่ง ก็อาจเลือกสองสามสิ่งจากหลายสิ่งได้

บาร์นาร์ด (วุฒิชัย จานง. 2523 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Barnard. 1938) ได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจว่า เป็นเทคนิควิธีลดจำนวนทางเลือกลงมา การเลือกนั้นจะใช้เทคนิควิธีใดก็ตามที่จะเลือกทางเลือกเหล่านั้นลงมาเหลือทางเดียว

บรอสส์ (อรุณศรี กุมุท. 2529 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Bross. 1953) ได้อธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจไว้ว่า ปัจจุบันพฤติกรรมของการตัดสินใจได้ทวีความยุ่งยากมากขึ้น มิใช่จะมีแต่ทางเลือกมากมายให้ต้องตัดสินใจเลือกเท่านั้น ยังมีความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมที่ยึดถือด้วย การตัดสินใจจะต้องพิจารณาทางเลือกหลาย ๆ ทาง และชักนำนักทางเลือกเหล่านั้นในส่วนของสัมพันธกับลักษณะของเขาเองเพื่อให้สามารถตัดสินใจได้

แฟรงค์ (ธงชัย สันติวงษ์. 2535 : 192 ; อ้างอิงมาจาก Frank. 1975 : 32) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจของฝ่ายบริหารว่า เป็นทางเลือกหลายทางที่มีการถ่วงถ่วงแล้วว่าได้ดีที่สุดในที่สุดเพื่อให้ได้

ทางเลือกอันหนึ่งอันใดซึ่งจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการได้มากที่สุด โดยในเวลาเดียวกันจะต้องสามารถป้องกันผลเสียที่ไม่พึงปรารถนาให้มีน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

แพตเตอร์สัน (Patterson. 1980 : 107) ได้ให้ความเห็นว่า การตัดสินใจหมายถึง การที่บุคคลเข้าไปสู่การเสี่ยงโดยมีการรวบรวมและประเมินข้อมูล มีทางเลือกหลายทางและมีสิ่งประกอบอื่น ๆ อย่างน้อย 2 ทางเลือก ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาสำหรับนำไปปฏิบัติได้จริง

จากความหมายของการตัดสินใจที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การตัดสินใจหมายถึง กระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางเลือก ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาให้เหลือเพียงทางเลือกเดียว สำหรับนำไปปฏิบัติได้จริง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในองค์กรไว้มากมาย แต่ที่น่าสนใจพอสรุปได้ดังนี้

แทนเน็นบอม (Tannenbaum. 1950 : 2324) มีความเห็นว่าการตัดสินใจที่เป็นระบบนั้น คือการตัดสินใจที่เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ระบบ (System Approach) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การระลึกได้และการกำหนดปัญหา (Recognition and Defining the Problem) การรับรู้ปัญหาที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ การรับรู้ปัญหาไม่เพียงแต่รอให้ปัญหาเกิดขึ้นเสียก่อน แต่ต้องพยายามคาดการณ์ล่วงหน้าว่าน่าจะเกิดปัญหาอะไรบ้าง

2. การระบุปัญหา (Identifying the Problem) เมื่อรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือคาดการณ์ได้ว่าจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นแล้ว ยังต้องสามารถระบุให้ชัดเจนไปว่าปัญหาที่เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นนั้นอยู่ตรงไหน ประกอบด้วยปัญหาย่อย ๆ อะไรบ้างและจำเป็นต้องแก้ไขตรงจุดไหนก่อนหลัง ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์นั้นอาจมีมากกว่าหนึ่งปัญหา และการที่จะแก้ปัญหามากมาย ปัญหาไปพร้อม ๆ กันนั้น บางครั้งอาจมีข้อจำกัดหลาย ๆ อย่างที่ไม่อาจทำได้ จำเป็นต้องเลือกปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วนมาแก้ไขก่อน ดังนั้นการระบุปัญหาดัง ๆ ให้ชัดเจน จะช่วยให้ทราบว่าควรจะนำปัญหาใดมาแก้ไขก่อน

3. การสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา (Generalization of Alternatives) เนื่องจากปัญหาดัง ๆ ทุกปัญหามียุทธวิธีที่จะแก้ไขได้หลาย ๆ ทาง ดังนั้นการกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ไว้หลาย ๆ ทางจะช่วยให้การเปรียบเทียบผลดีผลเสียของแต่ละทางชัดเจน และทำให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนั้นการสร้างทางเลือกต่าง ๆ ในการแก้ปัญหามักมีข้อจำกัด

ในเรื่องความรู้และประสบการณ์ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้บุคคลหลาย ๆ ฝ่าย มีส่วนในการสร้างทางเลือกก็จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ได้ทางเลือกมาก ๆ

4. การเลือกทางเลือกปัญหา (Selection of the Alternatives) เมื่อได้ทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งมาดำเนินการแก้ไข ปัญหาในทางการบริหารบางครั้งไม่อาจเลือกทางที่ให้ผลสูงสุดได้เสมอไปเนื่องจากมีข้อจำกัดอย่างอื่นที่เป็นเงื่อนไขอยู่ เช่น เวลา งบประมาณ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องเลือกทางที่ให้ผลกลาง ๆ แต่ลดเงื่อนไขข้อจำกัดต่าง ๆ ลงได้มาก

5. การดำเนินการและการประเมินผล (Implementation and Evaluation) เมื่อได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกใดแก้ปัญหาแล้ว ก็ดำเนินการวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว พร้อมทั้งติดตามประเมินผลเพื่อแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้น การดำเนินการแก้ปัญหาและการประเมินผล นับว่ามีความสำคัญมากในกระบวนการตัดสินใจ การตัดสินใจเลือกทางเลือกจะดีมีเหตุผลเพียงใดก็ตาม หากการปฏิบัติตามทางเลือกไม่ดำเนินไปอย่างรัดกุมแล้ว การแก้ปัญหาก็ไม่อาจบรรลุตามเป้าหมายได้

ลิทฟิลด์ (สุนทรี วัฒนพันธ์, 2535 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Litchfield, 1956 : 3 - 29) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นวัฏจักรของเหตุการณ์ (Cycles of Events) นับแต่การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหามาถึงการวางแผนแก้ไขปัญหาและการประเมินผล ที่ว่าการตัดสินใจเป็นวัฏจักรของเหตุการณ์ นั่นคือ เมื่อนำกระบวนการตัดสินใจไปแก้ปัญหามุ่งแล้ว มักจะมีปัญหาอย่างอื่นติดตามมา ปัญหาที่ติดตามมานี้อาจเกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของกระบวนการแก้ปัญหาและปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่นี้ก็ต้องอาศัยการแก้ปัญหาที่เป็นกระบวนการเช่นกัน อย่างไรก็ตามบลอและสก็อต (Blau and Scott, n.d.) ได้ชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาหนึ่งจะมีประโยชน์ต่อการใช้แก้ปัญหาครั้งต่อไป ดังนั้นแม้ว่ากระบวนการแก้ปัญหาลำดับแรกมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดปัญหาอย่างอื่นแทรกซ้อนขึ้นมามากแล้ว แต่ประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหาครั้งแรกนั้น นับได้ว่ามีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาใหม่ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดปัญหาใหม่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับปัญหาเดิม

ไซมอน (สุนทรี วัฒนพันธ์, 2535 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Simon, 1976 : 241) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีเหตุผลในการตัดสินใจ (Rationality in Decision-Making) ไว้ว่า ในความเป็นจริงแล้วนั้นการตัดสินใจที่มีเหตุผลสมบูรณ์ที่สุดนั้นมักจะ ไม่เกิดขึ้น เนื่องจากผู้ทำการตัดสินใจมักมีข้อจำกัดในเรื่องความรู้ ความสามารถ ตลอดจนข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนั้นนิสัย ค่านิยมในตัวผู้ตัดสินใจเองก็เป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้

การตัดสินใจเอนเอียงไปทางใดก็ได้ ดังนั้นในทัศนะของไซมอนจึงเห็นว่าการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการบริหารไม่อาจหวังผลเลิศเลิศได้เสมอไปเหมือนกับการตัดสินใจแก้ปัญหาอื่น ๆ โดยเหตุนี้ การตัดสินใจ จึงเกี่ยวกับการเลือกทางเลือกและปฏิบัติตามทางเลือกที่เห็นว่าจะให้ผล “เป็นที่น่าพอใจ (Satisfaction)” เสียส่วนใหญ่

๙ ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลต (Gellat's Decision Making Theory) (อรอนงค์ รัญญะวัน. 2539 : 71 - 72 ; อ้างอิงมาจาก Gellat. n.d.) เป็นทฤษฎีที่แสดงถึงวงจรกระบวนการตัดสินใจโดยเริ่มจากจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ และเมื่อบุคคลมีความประสงค์ที่ต้องการจะตัดสินใจ บุคคลนั้นก็ประสงค์จะได้รับข้อเสนอ โดยเขาจะรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจของเขา ต่อจากนั้นบุคคลก็จะพิจารณาข้อมูลที่ได้รับและพยายามนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเลือกพิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือกสำหรับการทำนายผล อาจจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของประสบการณ์ในอดีตและระดับความปรารถนาของบุคคลนั้น ซึ่งการทำนายผลจะมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดจะขึ้นอยู่กับสิ่ง 2 ประการ คือ ข้อมูลที่รวบรวมได้และน้ำหนักในการคาดคะเนอย่างเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

สำหรับลำดับขั้นต่อไปเป็นระบบค่านิยม ในขั้นนี้บุคคลจะพิจารณาถึงผลที่พึงปรารถนา เขาจะเปรียบเทียบผลที่ได้รับกับลำดับขั้นของค่านิยม เช่น ถ้าเราเลือกวิชาชีพนี้เพื่อต้องการเงินเดือนมาก หรือคาดได้ว่าเราสามารถเรียนจบในสาขาวิชานี้ได้และจะได้มีโอกาสศึกษาต่อ เขาอาจจะต้องตั้งคำถามว่าค่านิยมสูงสุดของเขานั้นคืออะไร ทั้งนี้เพื่อให้การตัดสินใจเลือกของเขาเหมาะสมยิ่งขึ้น

ส่วนขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินผลและการเลือกตัดสินใจ ซึ่งจะเป็นผลจากการตัดสินใจได้ในครั้งนั้น โดยได้ผลที่ได้รับเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและข้อมูล หรือตัดสินใจที่จะสำรวจต่อไป โดยวางแผนสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่เพื่อการตัดสินใจครั้งต่อไป

สรุปวงจรกระบวนการตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมาย บุคคลต้องการตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกอย่างน้อย 2 ทาง
2. ข้อเสนอ บุคคลจะต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกนั้น ๆ
3. ความเป็นไปได้ โดยจะต้องค้นหาความเป็นไปได้ทั้งหมดของกิจกรรม
4. ความเป็นไปได้ของผลที่ได้รับ โดยจะต้องตรวจสอบลำดับความเป็นไปได้ในแต่ละทางเลือก
5. ความน่าจะเป็นของผลที่ได้รับ โดยการทำนายความน่าจะเป็นจริงของแต่ละลำดับ
6. ค่านิยม โดยการประเมินความต้องการของบุคคลในแต่ละลำดับ
7. การประเมินผล โดยประเมินความเหมาะสมและเลือกตัดสินใจ

8. การตัดสินใจ มีการตัดสินใจซึ่งอาจเป็น

8.1 การตัดสินใจขั้นสุดลง

8.2 การค้นหาข้อสมมติใหม่

กระบวนการตัดสินใจ

งานง พรายแฮมแม (2534 : 25 - 26) ได้กล่าวว่า ในการตัดสินใจของคนเราแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ก็ตามจะต้องเป็นไปตามกระบวนการอย่างเดียวกันทั้งสิ้นวันแต่จะใช้เวลามากน้อยต่างกันในบางขั้นตอนเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่จะต้องแก้ปัญหาโดยฉับพลันทันทีหรือไม่ก็ตาม ขั้นตอนสำคัญก่อนเริ่มเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจก็คือ บุคคลนั้นจะต้องมีสติสัมปชัญญะที่มั่นคงไม่ตื่นตระหนกต่อเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ และพร้อมกันนั้นจะต้องขจัดอคติหรือความลำเอียง (รัก - โกรธ - กลัว - เกลา) ออกจากจิตใจให้หมดเสียก่อน แล้วจึงจะเริ่มปฏิบัติไปตามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมซึ่งบ่อยครั้งที่เดิยที่เราจะเห็นบุคคลบางคนชอบทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่หรือเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยากเพราะขาดสติและมีอคติขณะตัดสินใจแก้ปัญหา นั้นๆ

จึงกล่าวได้ว่า ก่อนที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาใด ๆ จะต้องมีความสติสัมปชัญญะและปราศจากอคติจึงทำให้การตัดสินใจนั้นมีความผิดพลาดน้อยที่สุดและแก้ปัญหาได้ดีที่สุด

รสนา อักษรกิจ (2539 : 97 - 98) ได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขั้นตอนที่นิยมปฏิบัติในกระบวนการตัดสินใจมีหลายรูปแบบ จะแตกต่างเพียงรายละเอียดปลีกย่อย ตัวอย่างเช่น

รูปแบบที่ 1

กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการตัดสินใจอย่างชัดเจน
2. กำหนดทางเลือกเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจ
3. ตรวจสอบเพื่อหลีกเลี่ยงหรือขอมงานนต่อข้อจำกัด
4. ดำเนินการวิเคราะห์การตัดสินใจ
5. ตัดสินใจโดยชี้วัตถุประสงค์

รูปแบบที่ 2

เมื่อการตัดสินใจมีความซับซ้อนยุ่งยากมากเท่าใด การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนจะเพิ่มความสำคัญมากเป็นเงาตามตัว กระบวนการสำหรับรูปแบบที่สอง จึงมุ่งความสนใจไปยังหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. กำหนดทางเลือกของการตัดสินใจ
3. พิจารณาการเสี่ยงที่มีโอกาสเป็นไปได้

รูปแบบที่ 3

กระบวนการตัดสินใจ สำหรับรูปแบบที่สามมีแนวทางค่อนข้างคล้ายคลึงกับรูปแบบที่สอง แต่แจกแจงขั้นตอนละเอียดกว่า มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. ระบุคุณลักษณะของสิ่งที่พึงประสงค์ หรือเป้าหมาย โดยจำแนกความแตกต่างเป็น 2 ประการ ดังนี้
 - 2.1 คุณลักษณะที่จำเป็น “ต้องได้”
 - 2.2 คุณลักษณะที่เพียงแต่ “ต้องการ” ถ้าได้ก็ดี แต่ไม่เน้นมากเท่าลักษณะแรก
3. พิจารณากลั่นกรอง คัดแยก เฉพาะทางเลือกที่มีคุณลักษณะที่จำเป็น “ต้องได้”
4. นำคุณลักษณะที่ “ต้องการ” เฉพาะเป็นพิเศษของทางเลือกซึ่งคัดแยกในขั้นตอนที่ 3 ปรับเปลี่ยนให้เป็นค่าที่ประเมินด้วยตัวเลข 1-10
5. นำทางเลือกทั้งหมดที่ผ่านการประเมินค่าคุณลักษณะ “ต้องได้” และ “ต้องการ” มาพิจารณาข้อเสียของแต่ละทางเลือกอีกครั้งด้วยวิธีปรับตัวเลขเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 4 ในกรณีนี้ ถ้าทางเลือกใดได้คะแนนสูงมากแสดงว่ามีข้อเสียมาก

วรรณา พรหมบุรมย์ (2540 : 41) ได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจว่า การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น คือ การตัดสินใจที่เหมาะสมถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นการนำความคิดและการกระทำมาสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติ คือตัดสินใจกระทำ การที่จะนำความคิดและการกระทำให้สัมพันธ์กันนั้น จะต้องฝึกตั้งแต่ขั้นตอนการคิดหาเหตุ หาผล การเลือก การฝึกความรู้สึกซาบซึ้งกับสิ่งที่ตั้งงามที่กระทำและการลงมือกระทำ ถ้าศึกษารูปแบบจะได้ ดังนี้

- การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น คือการตัดสินใจ
- การตัดสินใจ คือ การนำความคิดและการกระทำมาสัมพันธ์กัน เพื่อเกิดการกระทำ

- การนำความคิดและการกระทำมาสัมพันธ์กัน คือ การศึกษาค่านิยม
- ค่านิยม คือสิ่งที่เรายึดถือเป็นแนวทางในการเลือกตัดสินใจ
- สิ่งที่เรายึดถือเป็นแนวทางในการเลือกตัดสินใจ คือ จะต้องศึกษากระบวนการ
 1. ดำรวจ และเลือก คือ หาเหตุ ผล
 2. นิยม มองพวกที่เลือก ประกาศยืนยัน
 3. แสดง แสดง และทำซ้ำจนเป็นนิสัย ที่เรียกมาตรการ 7 ขั้นในการพิจารณา

สร้างเสริมค่านิยม

ขั้นตอนการตัดสินใจ (Steps in Decision Making)

จากกระบวนการตัดสินใจที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้อการตัดสินใจจะต้องทำไปอย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ได้มีนักศึกษานักจิตวิทยาได้เสนอขั้นตอนการตัดสินใจไว้หลาย ๆ แนวคิดด้วยกัน ดังนี้

ลูทวิช จานงค์ (2534 : 4) ได้กล่าวว่า จากแนวความคิดที่มีมาตั้งแต่สมัยของ Frederic W.Taylor เกี่ยวกับเรื่องการจัดการตามแนววิทยาศาสตร์ว่าจริง ๆ แล้วขั้นตอนที่ Taylor เสนอออกมานั้นเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหา ซึ่งแน่นอนว่ากระบวนการตัดสินใจจะใช้กระบวนการขั้นตอนในการแก้ปัญหาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ จึงแบ่งขั้นตอนต่าง ๆ ออกเป็นดังนี้

1. การแยกแยะตัวปัญหา เป็นการสร้างความแน่ใจมั่นใจโดยการค้นหา ทำความเข้าใจกับตัวปัญหาที่แท้จริง เมื่อผู้ทำการตัดสินใจมีความรู้สึกว่าได้เกิดปัญหานั้นมา
2. การหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น การที่จะเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นจำเป็นต้องมีสาเหตุ ฉะนั้นการหาข่าวสารก็คือการเสาะหาสิ่งที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหานั้น
3. การประเมินค่าข่าวสาร ในบรรดาข่าวสารที่หามา ไม่ได้หมายความว่าข่าวสารนั้นเกี่ยวข้องกับตัวปัญหาเสมอไป จึงจำเป็นต้องมีการประเมินค่าว่าข่าวสารที่ได้มาถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เพื่อจะได้มีการเสาะหาข่าวสารเพิ่มเติม หลังจากประเมินค่าข่าวสารแล้วยังไม่เพียงพอหรือไม่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร
4. การกำหนดทางเลือก เป็นการที่พยายามจะครอบคลุมวิถีทางที่จะแก้ปัญหาได้ในหลายวิธี ทางเลือกทุกทางอาจจะช่วยเราแก้ปัญหา แต่อาจจะมีความสำคัญหรือจำเป็นตลอดจนความเหมาะสมในหลาย ๆ ระดับด้วยกัน ฉะนั้นความจำเป็นอย่างหนึ่งก็คือ การกำหนดทางเลือกที่มีความสำคัญของการแก้ปัญหาเพื่อที่จะสรุปในการเลือกในขั้นต่อไป

5. การเลือกทางเลือก ในขั้นนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นการตัดสินใจอย่างแท้จริง แต่ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าสมบูรณ์เพราะจำเป็นต้องมีอีกขั้นหนึ่ง

6. การปฏิบัติตามการตัดสินใจ เป็นการปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจหรือทางเลือกนั้น เราจะทราบได้ว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้องเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่าสามารถที่จะแก้ปัญหาที่ได้แยกแยะออกมาได้ตามขั้นตอนแรกได้หรือไม่

สุมน อมรวิวัฒน์ (2530 : 108 - 118) ได้เสนอขั้นตอนการเลือกและการตัดสินใจ ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลที่ดี ทำให้สามารถกำหนดและอธิบายประเด็นปัญหาได้
2. การประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้องจึงเหมาะสม ทำให้สามารถคิดและคาดถึงผลดีผลเสียในการเลือกและตัดสินใจ
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นที่ประเมินค่าแล้ว ทำให้สามารถกำหนดทางเลือกและทางออกของสถานการณ์และปัญหานั้นได้
4. เมื่อมีทางเลือกหลายทางบุคคลต้องอาศัยประสบการณ์ หลักการและการทำนายผลช่วยกำหนดเกณฑ์เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
5. ถ้าไม่มีทางเลือกหรือมีทางเลือกทางเดียวที่ตัดสินใจไม่ได้ จะต้องหาทางออกใหม่ที่ น่าจะเป็นไปได้
6. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
7. วางแนวทางปฏิบัติให้ได้ผล

จำนง พรายเข้มแข (2534 : 27) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจที่จะกระทำการใด ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ๆ ให้มากที่สุดที่จะทำได้
2. ประเมินค่าและวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อที่จะแยกความจริงออกจากความเห็นจนสามารถมองเห็นสาเหตุที่แท้จริงเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างแจ่มชัด
3. กำหนดทางเลือกและทางออก สำหรับสถานการณ์และปัญหาไว้หลาย ๆ ทาง
4. กำหนดเกณฑ์อย่างมีหลักการ เพื่อใช้คัดเลือกแนวทางหรือทางเลือกที่ดีที่สุด
5. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังจะให้สัมฤทธิ์ผล
6. วางแผนปฏิบัติงานอย่างรอบคอบตามวิถีทางที่เป็นไปได้
7. ตัดสินใจลงมือดำเนินการจนบรรลุผลตามที่ต้องการ

นอกจากนี้ ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2535 : 24-27) ได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจว่า ประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. การระบุจุดมุ่งหมาย
2. การกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน
3. พิจารณาผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือก
4. เลือกทางเลือกที่สนองหลักเกณฑ์การตัดสินใจที่ดีที่สุด

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การตัดสินใจจะต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้การตัดสินใจบรรลุตามจุดมุ่งหมายและสามารถเลือกทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จึงพอจะสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับตัวปัญหาที่แท้จริง
2. รวบรวมข้อมูลเพื่อให้สามารถอธิบายประเด็นปัญหาได้
3. กำหนดทางเลือก และทางออกสำหรับสถานการณ์ไว้หลาย ๆ ทาง
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลดีผลเสียของทางเลือก
5. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

รูปแบบกลยุทธการตัดสินใจ

นักจิตวิทยา คิงค์เลจ (นวลศิริ เปาโรหิตส์, 2528 : 43-54 ; อ้างอิงมาจาก Dinklage, 1977) ได้รวบรวมกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจออกเป็น 8 กลยุทธ์ คือ

1. วางแผนอย่างรอบคอบ (Planful)
2. ขาดเขินแค้นเข็ญ (Agonising)
3. หุนหันพลันแล่น (Impulsive)
4. ใช้ความรู้สึกบอก (Intuitive)
5. ผัดผ่อน (Delaying)
6. ความดวง (Fatalistic)
7. ความเพื่อง/เลื่องส่วนใหญ่ (Compliant)
8. ขาดพลังเพียงพอ (Paralytic)

จากการศึกษาของ คิงค์เลจ (Dinklage) เกี่ยวกับรูปแบบกลยุทธ์การตัดสินใจนั้น พบว่า ในจำนวน 8 กลยุทธ์นั้นที่กล่าวมาแล้ว กลยุทธ์ “การวางแผนอย่างรอบคอบ” เป็นวิธีการของการตัดสินใจที่ดีที่สุด ทำให้บุคคลมีความมั่นใจในการตัดสินใจ เป็นกลยุทธ์การตัดสินใจที่นับได้ว่า ดีอย่างน้อยกว่าวิธีอื่น

ขั้นตอนในการใช้กลยุทธ์การวางแผนอย่างรอบคอบ มี 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 “ระบุปัญหาว่าคืออะไร” ในขั้นนี้บุคคลจะต้องทราบเสียก่อนว่าเขาจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใดและจะต้องตระหนักว่ามีสิ่งที่จะต้องคิดตัดสินใจ

ขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าไม่ตระหนักว่าจะต้องคิดตัดสินใจแล้วกระบวนการคิดหาทางก็จะไม่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 2 “การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์” การตัดสินใจทุกเรื่องจะต้องเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ข้อมูลที่บุคคลมีใช้ข้อมูลทั่ว ๆ ไป แต่จะต้องเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้นบุคคลจึงต้องรู้ศิลปะแห่งการเข้าใจว่าข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเขา แหล่งข้อมูลจะได้มาจากไหน และจะได้ข้อมูลมาอย่างไร นอกจากนี้ข้อมูลบางชนิดจะได้มาจากภายนอก ส่วนข้อมูลบางชนิดจะต้องแสวงหาเองจากภายใน

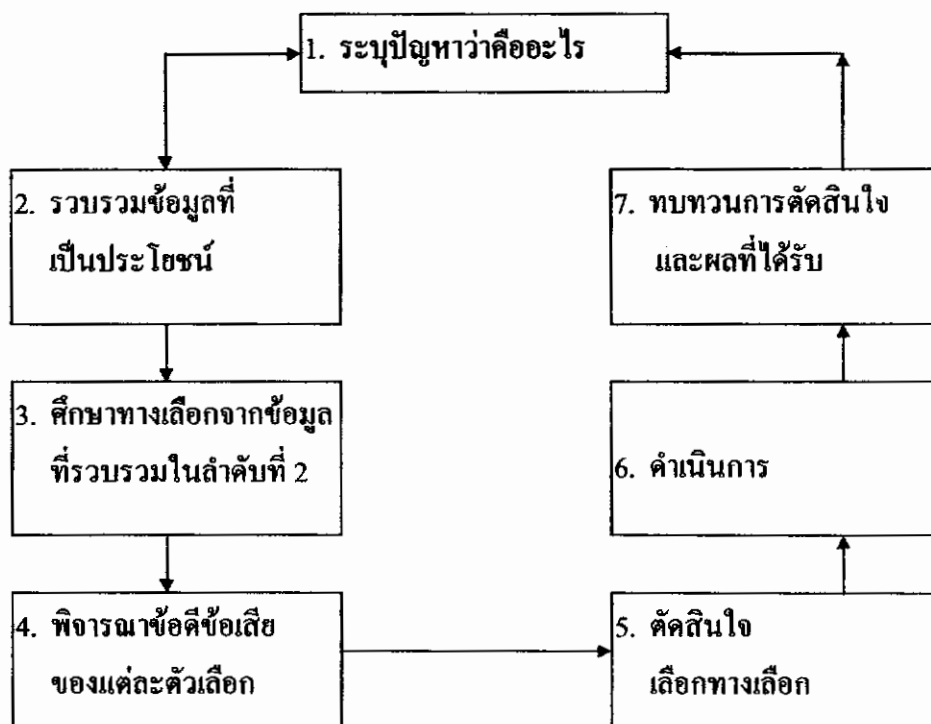
ขั้นที่ 3 “รู้จักทางเลือกที่มีอยู่” จากการรวบรวมข้อมูลในขั้นที่ 2 อาจทำให้บุคคลเริ่มมองเห็นทางเลือกของเขาขึ้นมาได้บ้าง ถ้าทางเลือกมีไม่มากอาจจะขอให้เขาใช้ความคิดถึงทางเลือกอื่นที่น่าจะเป็นไปได้มาพิจารณาประกอบ และเมื่อได้ทางเลือกพอสมควรแล้วก็ให้เขาเขียนทางเลือกเหล่านั้นลงในกระดาษ

ขั้นที่ 4 “การชั่งน้ำหนักตัวเลือกแต่ละตัว” สำหรับขั้นนี้จะต้องให้บุคคลลองพิจารณาว่าในแต่ละทางเลือกมีผลดีผลเสียอย่างไร ผลดีผลเสียในที่นี้หมายถึงที่เกี่ยวกับชีวิตของเขาไม่ใช่ผลดีสำหรับบุคคลอื่น ๆ และให้บุคคลนำผลดีผลเสียในแต่ละตัวมาชั่งน้ำหนักดูว่าตัวเลือกใดจะมีน้ำหนักดีกว่าตัวเลือกอื่น

ขั้นที่ 5 “การตัดสินใจเลือก” ถ้าบุคคลใดทำขั้นที่ 4 เรียบร้อย เขาก็พร้อมที่จะตัดสินใจเลือกในการเลือกของเขาในขั้นนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นจากอันดับของตัวเลือกที่ได้เขียนไว้ในขั้นที่ 4 นั้นเอง อย่างไรก็ตามเขาอาจจะเลือกได้มากกว่า 1 อันดับ ถ้าการเลือกนั้นเป็นความต้องการของเขา

ขั้นที่ 6 “การดำเนินการ” เมื่อได้ตัดสินใจว่าจะทำอะไรเรียบร้อยแล้วบุคคลก็พร้อมที่จะลงมือดำเนินการตามที่ได้ตัดสินใจไว้ในขั้นที่ 5

ขั้นที่ 7 “ทบทวนการตัดสินใจและผลที่ได้รับ” เมื่อทำตามที่ได้ตัดสินใจไปแล้วบุคคลจะพบว่าการตัดสินใจของเขาสามารถช่วยหรือไม่ในการแก้ปัญหาจากขั้นที่หนึ่ง ถ้าพบว่าผลของการตัดสินใจได้ช่วยในการแก้ปัญหาเขาก็จะยึดอยู่กับการตัดสินใจนั้น ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพประกอบกลยุทธ์วางแผนอย่างรอบคอบได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 6 รูปแบบกลยุทธการตัดสินใจ โดยการวางแผนอย่างรอบคอบ

(นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528 : 47)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกเหนือจากการพิจารณาถึงความหมายและทฤษฎีการตัดสินใจ ตลอดจนกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจแล้ว สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะว่าการตัดสินใจของแต่ละบุคคลแม้จะเกิดขึ้นในเวลา สถานที่ หรือสถานการณ์เดียวกัน อาจมีความแตกต่างกัน

ก่อน สวัสดิพานิช (2519 : 175 - 177) ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม หลักธรรมของสังคม ศาสนา ความเชื่อ และประเพณี ทั้งนี้เพราะว่า บุคคลที่ได้รับการปลูกฝังและขัดเกลา (Socialization) จากสถาบันต่าง ๆ ของสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียนและวัด สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมา

2. ระดับการศึกษา ความรอบรู้ และประสบการณ์ของผู้ตัดสินใจ บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงมีความรอบรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ มาก มักจะตัดสินใจได้ดีกว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาน้อยและมีประสบการณ์น้อยกว่า ทั้งนี้เพราะการศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญอย่างหนึ่งคือ ปลูกฝังให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล

3. สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเช่นไรมักจะตัดสินใจเช่นนั้น กล่าวคือ ถ้าไม่ปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ก็ปรับสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตัวเอง หรือมิฉะนั้นก็หนีออกจากสิ่งแวดล้อมไปเลย

4. ความจำเป็นส่วนตัวของผู้ตัดสินใจ มีบ่อยครั้งเหลือเกินที่ผู้ตัดสินใจบางคนต้องตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความจำเป็นส่วนตัว เช่น พ่อแม่บางคนต้องตัดสินใจให้บุตรคนโตหยุดเรียนเพื่อดูแลบุตรคนเล็ก

5. นิสัยและอารมณ์ของผู้ตัดสินใจ คนเราบางครั้งก็เป็นทาสของอารมณ์และนิสัยจึงมักตัดสินใจโดยปราศจากข้อมูลและเหตุผล

นอกจากนี้ ปัจจัยทางจิตวิทยาบางตัวก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ การรับรู้ค่านิยม และบุคลิกภาพ ซึ่งปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ (จิรจิตต์ ภาคา. 2535 : 255 - 271) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) จะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะจะมีอิทธิพลในสถานการณ์การตัดสินใจที่ไม่แน่นอน ข้อมูลในการตัดสินใจไม่เพียงพอ และยังมีบทบาทสำคัญเมื่อจะต้องตัดสินใจเลือกทางที่ไม่มีข้อแตกต่างกันมากนัก ปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการรับรู้ ได้แก่ ประสบการณ์ ค่านิยม ของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพ พื้นฐานทางวัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล

2. ค่านิยมเป็นกรอบมาตรฐานซึ่งใช้เป็นกรอบกำหนดของทางเลือกของคนจากทางเลือกต่าง ๆ ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจ ค่านิยมอาจจะเรียนรู้มาจากพ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน พื้นฐานทางสังคม สื่อมวลชนและอื่น ๆ

นอกจากค่านิยมแล้วจริยธรรมในสังคมก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ กล่าวคือ ในการแสวงหาทางเลือกต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจนั้น ผู้ตัดสินใจก็ต้องคำนึงถึงจริยธรรมหรือค่านิยมของสังคมนั้น ๆ ด้วยว่าทางเลือกนั้นนำไปปฏิบัติแล้วสังคมยอมรับหรือไม่ หรือจะก่อให้เกิดปัญหา หรือมีผลกระทบต่อยุทธธรรมของคนในสังคมหรือไม่

3. บุคลิกภาพ (Personality) ของผู้ตัดสินใจแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เช่น บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพกล้าแข็ง ถ้าได้กล้าเสีย บางคนชอบรีรอในการตัดสินใจ บางคนชอบทดลอง เมื่อพบกับเหตุการณ์เดียวกัน ผู้ตัดสินใจที่มีบุคลิกภาพต่างกันจะเลือกในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนั้นมีหลายด้านด้วยกัน ค่านิยม ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมและสังคม ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านสังคม เช่น สถาบันครอบครัวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

แก้ปัญหาของแต่ละบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะสถาบันครอบครัวจะเป็นสถาบันแรกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งบุคลิกภาพและอุปนิสัยของแต่ละคนที่แตกต่างกันก็จะมีผลต่อการรับรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อลักษณะการตัดสินใจต่อเหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปด้วย

จากขั้นตอนการตัดสินใจของนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาขั้นตอนเหล่านั้น และได้นำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ โดยนำรูปแบบกลยุทธ์การตัดสินใจของ คิงส์เลจ (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528 : 43 - 54 ; อ้างอิงมาจาก Dinklage, 1977) มาปรับปรุงในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ซึ่งขั้นตอนการตัดสินใจมีดังนี้

ขั้นที่ 1 รู้ว่าสิ่งที่ต้องตัดสินใจเลือกคืออะไร เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกปัญหาจากสถานการณ์ได้

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกข้อมูลจากสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการตัดสินใจได้

ขั้นที่ 3 รู้จักทางเลือกที่มีอยู่ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า มีทางเลือกใดบ้างในการตัดสินใจเพื่อเลือกแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 ชั่งน้ำหนักตัวเลือกแต่ละตัว เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกผลดีผลเสียของแต่ละทางเลือก พิจารณาว่าทางเลือกใดมีน้ำหนักดีกว่าและสามารถนำมาแก้ปัญหาในขั้นที่ 1 ได้

ขั้นที่ 5 ตัดสินใจเลือก เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการตัดสินใจ

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพื่อฝึกการตัดสินใจนั้นมีผู้ศึกษาไว้น้อย ซึ่งมีงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกันที่มีผู้ศึกษาไว้ ได้แก่ การตัดสินใจเลือกอาชีพ การตัดสินใจเกี่ยวกับค่านิยม และการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ ดังนี้

ซุลลิแวน (Sullivan, 1976 : 3430 - A) ได้ศึกษาผลการตัดสินใจของกลุ่มและบุคคลเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอาชีพหลังจากให้คำปรึกษาด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย จำนวน 128 คน ผลปรากฏว่า การฝึกตัดสินใจมีผลต่อภาวะทางอาชีพทั้งในกลุ่มที่ ตัดสินใจโดยกลุ่มและกลุ่มที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง

ลาสกิน (Laskin. 1980 : 4413 - A) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการตัดสินใจที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 132 คน ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในโปรแกรมการทดลอง ได้คะแนนรวมจากแบบทดสอบพัฒนาการทางอาชีพ สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ฮาซซี่ (Hassey. 1993 : 2067 - A) ได้ศึกษาความเชื่อที่สมบูรณ์และภาวะผู้นำโดยศึกษาจากความเชื่อและการตัดสินใจในคำสอนของพระคริสต์คัมภีร์ของวิทยาลัยคริสเตียน ค่านิยมทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการประเมินหลักสูตรของวิทยาลัยคริสเตียน การศึกษาครั้งนี้ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมทางศาสนามากขึ้น และได้รับรู้กระบวนการตัดสินใจของผู้นำวิทยาลัยจากการศึกษาวิจัยในวิทยาลัย 6 แห่ง ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและคณาจารย์โดยการสังเกตและวิเคราะห์ด้านเอกสารต่าง ๆ ของวิทยาลัยแต่ละแห่งพบว่าค่านิยมที่มีผลต่อการตัดสินใจคือ ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมด้านการปฏิสัมพันธ์ ค่านิยมของกระบวนการ และค่านิยมเกี่ยวกับองค์กร แหล่งข้อมูลของค่านิยมเหล่านี้ได้จากพื้นฐานด้านศาสนาของวิทยาลัย คำขวัญ ประวัติดของสถาบัน และธรรมเนียมประเพณีของวิทยาลัย รวมไปถึงแนวปฏิบัติต่าง ๆ ค่านิยมของทุกวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและรูปแบบภาวะผู้นำ การรับรู้ด้านทฤษฎีของวิทยาลัยและวิถีทางที่วิทยาลัยมองตนเอง การผสมผสานกับค่านิยมทางศาสนามีทั้งแบบสมบูรณ์และสอดคล้องเพียงบางส่วน ความเชื่อและภาวะผู้นำทำได้ง่ายขึ้น ถ้าคิดถึงผลสะท้อนกลับรวมถึงการคิดทบทวนด้วย

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1996 : 3061-A) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักกรีฑาหญิงของสถาบันเอกชนขนาดเล็ก NAIA จำนวน 53 คน และไม่เป็นนักกรีฑาจำนวน 88 คน เปรียบเทียบการตัดสินใจ การศึกษาพบว่า ความพร้อมในการตัดสินใจเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการวัดโดย The Salience Inventory วัดความสำคัญของค่านิยม 21 อย่าง โดยใช้การวัดค่านิยม พบว่า นักกรีฑาหญิง และไม่เป็นนักกรีฑาหญิงมีค่านิยม 2 ด้าน คือ รูปแบบการใช้ชีวิตและความเชื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสถานภาพกับรูปแบบการใช้ชีวิตและความเชื่อไม่มีความสัมพันธ์กัน นักกรีฑามีความต้องการเกี่ยวกับความพอใจในด้านการวางแผนด้านอาชีพและการบริการให้คำปรึกษา

โรบินสัน (Robinson. 1996 : 243-A) ได้ศึกษาทางเลือกพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น ซึ่งปัจจุบันมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเรื่องพฤติกรรมสุขภาพคือยกว่าวัยรุ่นสมัยก่อน จดมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติด้านสุขภาพ โดยสอนตามทฤษฎี Ground Theory มักจะค้นหาประสบการณ์ด้านพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่น 15 คน อายุระหว่าง 12-14 ปี โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลอย่างละเอียด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบแบบเมตริก (Matrix) พบว่า วัยรุ่นมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ

กระบวนการตัดสินใจสุขภาพของวัยรุ่น คือ การประเมินคุณค่า การอินซัน การเลือก และการป้องกัน ทั้ง 4 ประการนี้ จะผสมผสานออกมาเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ สุขภาพวัยรุ่น มีการพัฒนาสูงขึ้นในเรื่องความคิดรวบยอดเกี่ยวกับรูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพ การสนับสนุนด้านสุขภาพและรูปแบบอื่น ๆ ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจที่ใช้ในการเลือกด้านพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น ใช้สำหรับการพัฒนาในสาขาการส่งเสริมพยาบาลและสุขภาพ

จากงานวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การฝึกตัดสินใจ รูปแบบการใช้ชีวิตและความเชื่อ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพแตกต่างกัน ค่านิยมมีผลต่อการตัดสินใจและวัยรุ่นมีการพิจารณาการตัดสินใจเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพสูง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพและความสามารถในการตัดสินใจ ดังนี้

ทิพย์มาศ พิมลศักดิ์ (2530 : 49) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามการตัดสินใจเลือกอาชีพ และชุดการแนะแนวอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนาฏศิลป์ที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ มีการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้นหลังเรียน และมีการตัดสินใจสูงกว่านักเรียนนาฏศิลป์ที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนนาฏศิลป์ที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพ็ญรุ่ง วงษ์สังข์ทอง (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจแก้ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแบบเข้มงวด การใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาพบว่า ส่วนใหญ่มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ใช้ข้อมูลเพียง 2 ด้าน ประกอบการตัดสินใจ ข้อมูลที่ใช้มากที่สุดคือ ข้อมูลด้านสังคมกับข้อมูลด้านวิชาการ

ณัชชา พัฒนากุล (2533 : 106 - 107) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอนต่อความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเผชิญกับสถานการณ์สูงกว่าเกณฑ์การประเมินความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเผชิญสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุทาพร ปิตธวัชชัย (2535 : 54 - 55) ได้เปรียบเทียบความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และการตัดสินใจแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันสูงกว่าการมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคะแนนการตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุนทรี วัฒนพันธ์ (2535 : 92 - 93) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลองกับที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลอง กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลองและความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียน ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัญชลีพร เตชะศิริกุล (2535 : 64 - 66) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยยุทธวิธีการตัดสินใจกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยยุทธวิธีการตัดสินใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความ

สามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนวิชา วิทยาศาสตร์ด้วยชุดวิธีกระตุ้นใจ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการ สอนตามคู่มือครูหลังการสอน สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปรีดา วิทยากุล (2536 : 79) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ คิดตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนโดยกระบวนการ ของการทำค่านิยมให้กระจ่าง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอน โดยกระบวนการของการทำค่านิยมให้กระจ่างและการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วย ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอน โดยกระบวนการของการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีความสามารถในการตัดสินใจหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการตัดสินใจที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่าการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ และฝึกทักษะการตัดสินใจทำให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสามารถในการตัดสินใจสูงขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนการศึกษานเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่าการสอน โดยการทำค่านิยมให้กระจ่างทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และยังส่งผลทำให้ความสามารถ ในการตัดสินใจสูงขึ้นอีกด้วย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน
3. ความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 130 คน ที่มีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน จากทั้งหมด 4 ห้องเรียน โดยการจับฉลาก จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อีกครั้งหนึ่งโดยวิธีจับฉลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ได้รับการสอนตามแนวการสอนของ
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง
2. แผนการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนนทบุรี
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่างเป็นแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่อง ตัวเรา โดยยึดสาระสำคัญ หลักการ จุดประสงค์และเนื้อหาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นำมาสร้างเป็นแผนการสอน ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อย เรื่องตัวเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 39) เอกสารเสริมความรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 ก) รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง

1.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมและเนื้อหา จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 วิเคราะห์ความคิดรวบยอดและสาระสำคัญ แล้วแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

1.3 ศึกษาข่าวเหตุการณ์ จากหนังสือพิมพ์ เอกสารประกอบการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อนำมาสร้างเป็นสถานการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1.4 เขียนแผนการสอนด้วยการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จำนวน 15 แผน ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วย

- 1.4.1 สาระสำคัญ
- 1.4.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 1.4.3 เนื้อหา
- 1.4.4 กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้
 - 1.4.4.1 เสนอปัญหา

1.4.4.2 กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ

1.4.4.3 เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม

1.4.4.4 พิจารณาผลดีผลเสีย

1.4.4.5 การอภิปรายกลุ่มย่อย

1.4.4.6 การยึดมั่นในคำนิยามอย่างเปิดเผย

1.4.4.7 ตัดสินใจทางเลือกของตนเอง

1.4.4.8 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ

1.4.5 สื่อการสอน

1.4.6 การวัดและประเมินผล

1.5 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโทฯ ตรวจสอบและปรับแก้ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ รศ.ดร.นาคยา ปิณฑนานนท์ อาจารย์ปรีดา วิทยากุล อาจารย์มาลี อิทธิสริยานนท์ ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสาระสำคัญ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

1.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีสภาพทั่วไปของโรงเรียนและนักเรียนคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในเรื่องของระยะเวลาและการจัดกิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. แผนการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี เป็นแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยตัวเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี และเอกสารเสริมความรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างแผนการสอนตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 เขียนแผนการสอน ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สัมพันธ์กับเนื้อหาของแผนการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระชับต่างกันเพียงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตร ตรวจสอบและปรับแก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ อาจารย์ธีรพงษ์ ทวีวรรณ อาจารย์ชัชเจน ไทแท้ อาจารย์โสภิตอนงค์ บุญช่วย ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสาระสำคัญ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

2.4 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วเขียนเป็นฉบับจริงจำนวน 15 แผน เพื่อนำไปทดลองสอนนักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุมต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบ จากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ขวาล แพร่ตกุล (2520 : 11 - 406) เทคนิคการวัดผลของขวาล แพร่ตกุล (2521 : 52 - 386) การวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 23 - 60) ทฤษฎีการวัดผลและประเมินผลการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของ สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2529 : 35 - 47) การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับประถมศึกษาของ พิศพลิน เขียวหวาน (2538 : 77 - 152)

3.2 วิเคราะห์หลักสูตร โดยยึดพฤติกรรมของ บลูม (Bloom. 1971 : 141 - 223) โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาแล้วอย่างน้อย 5 ปี คือ อาจารย์ศิริวรรณ คงสำราญ อาจารย์ชาตินรงค์ เปรมแสง อาจารย์มาลี อิทธิสริยานนท์ และอาจารย์ไพโรจน์ อนุวัฒน์ปรีชา

3.3 สร้างข้อสอบตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ซึ่งกำหนดพฤติกรรมที่วัด 4 ด้าน คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ จำนวน 60 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตัวเรา ไปให้คณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตรตรวจสอบและแก้ไข แล้วจึงนำแบบทดสอบไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตัวเรา โดยนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ รศ.ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ อาจารย์มงคล ฤกษ์ปानी อาจารย์เอนก ถ่วงถือ พิจารณาคัดเลือกความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2527 : 69)

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ส่วนข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า .50 นำไปปรับปรุงแก้ไขให้ข้อสอบวัดตรงตามจุดประสงค์ข้อนั้น

3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตัวเรา ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพิบูลเงิน โรงเรียนวัดท่าบันเทิงธรรม โรงเรียนแก้วอินทร์สุธาอุทิศ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและได้เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อย เรื่องตัวเรา ไปแล้ว จำนวน 100 คน

3.6 นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน รวมคะแนนแล้วนำมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% เปิดตารางสำเร็จรูป จุง เดห์ ฟาน (Fan. 1952 : 3 - 32) แล้วคัดเลือกข้อสอบได้ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .27 - .78 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .21 - .59 จำนวน 40 ข้อ

3.7 นำแบบทดสอบจากข้อ 3.6 ไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนวัดพิบูลเงิน และโรงเรียนแก้วอินทร์สุธาอุทิศ จำนวน 50 คน ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบแล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร K.R. - 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 123) ได้ค่าความเชื่อมั่น .80

3.8 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทำเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อไป

4. แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ผู้วิจัยศึกษาจากแบบสอบถามวัดความสามารถในการตัดสินใจของสุนทรี วัฒนพันธ์ (2535 : 267 - 274) ; ปรีดา วิทยากุล (2536 : 116 - 140) โดยปรับปรุงมาจากกลยุทธ์การตัดสินใจอย่างรอบคอบของ ดิงค์เลจ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 43 - 54 ; อ้างอิงมาจาก Dinklage. 1977) โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการตัดสินใจกับเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเรา

4.2 ลักษณะของแบบทดสอบเป็นสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมา จำนวน 12 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์มีจำนวนข้อคำถามสถานการณ์ละ 5 ข้อย่อย โดยปรับปรุงลักษณะของแบบ ทดสอบให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ซึ่งลักษณะของแบบทดสอบแต่ละสถานการณ์มีข้อย่อย ดังนี้

ข้อย่อยที่ 1 รู้ว่าสิ่งที่จะต้องตัดสินใจคืออะไร เป็นข้อที่ผู้เรียนสามารถบอกปัญหา จากสถานการณ์ได้ มีลักษณะเป็นปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ข้อย่อยที่ 2 การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอก ข้อมูลจากสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจได้ มีลักษณะเป็นปรนัยแบบ เลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ข้อย่อยที่ 3 รู้จักทางเลือกที่มีอยู่ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่า มีทางเลือก ใดบ้างในการตัดสินใจเลือก มีลักษณะเป็นปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้ตอบทางเลือกที่ กำหนดไว้จากสถานการณ์ ซึ่งตอบได้ 2 ทางเลือก

ข้อย่อยที่ 4 ชั่งน้ำหนักตัวเลือกแต่ละตัว เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถบอกผลดีและ ผลเสียของแต่ละทางเลือก พิจารณาว่าทางเลือกใดมีน้ำหนักดีกว่าและสามารถนำไปแก้ปัญหาใน ขั้นที่ 1 ได้ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดให้ตอบ ดังนี้

จากข้อย่อยที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดีคือ.....

ผลเสียคือ.....

จากข้อย่อยที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดีคือ.....

ผลเสียคือ.....

ข้อย่อยที่ 5 ตัดสินใจเลือก เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ เหมาะสมที่สุด มีลักษณะเป็นปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกทางเลือกที่ระบุไว้ ในข้อย่อยที่ 3 นำทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาตอบเพียงทางเลือกเดียว

4.3 เกณฑ์ในการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจโดยให้คะแนน การตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ดังนี้

ข้อย่อยที่ 1, 2 และข้อย่อยที่ 5 ถ้านักเรียนตอบถูกต้องตามที่เฉลยไว้ ให้คะแนน ข้อย่อยละ 2 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

ข้อย่อยที่ 3 นักเรียนตอบทางเลือกจากสถานการณ์ถูกต้องตามที่เฉลยไว้
ซึ่งกำหนดไว้ 2 ทางเลือก

ตอบถูก 2 ทางเลือก	ได้	2 คะแนน
ตอบถูก 1 ทางเลือก	ได้	1 คะแนน
ตอบผิด หรือไม่ตอบ	ได้	0 คะแนน

ข้อย่อยที่ 4 นักเรียนบอกผลดีและผลเสียของทางเลือก ก ข ค หรือ ง ได้
ตรงกับทางเลือกที่เฉลยไว้ในข้อย่อยที่ 3 โดยพิจารณาคำตอบ คือ คำตอบที่เป็นผลดีของแต่ละ
ทางเลือกจะต้องเป็นข้อความที่ส่งผลทางบวกต่อตนเอง ต่อครอบครัว หรือต่อสังคม ส่วนคำตอบที่
เป็นผลเสียของแต่ละทางเลือก จะต้องเป็นข้อความที่ส่งผลทางลบ ต่อตนเอง ต่อครอบครัวหรือ
ต่อสังคม

ตอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 4 ข้อ	ได้	4 คะแนน
ตอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3 ข้อ	ได้	3 คะแนน
ตอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2 ข้อ	ได้	2 คะแนน
ตอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1 ข้อ	ได้	1 คะแนน
ตอบไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	ได้	0 คะแนน

4.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ จำนวน 12 สถานการณ์
รวม 60 ข้อย่อย ไปให้คณะกรรมการผู้ควบคุมปริญาานิพนธ์ตรวจปรับแก้ไข แล้วจึงนำไปให้
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ รศ.ดร. ชาญวิทย์ เทียมบุญ
ประเสริฐ อาจารย์ปรีดา วิทยากุล เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา และความเที่ยงตรงตาม
เนื้อหาโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไข

4.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจที่ได้รับการตรวจสอบ
จากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดพิบูลเงิน โรงเรียนแก้วอินทร์สุธาอุทิศ โรงเรียนวัดท่าบันเทิงธรรม สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและได้เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเราไปแล้ว จำนวน 100 คน

4.6 นำผลการทดสอบมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ 4.3 รวม
คะแนน ข้อย่อยที่ 1, 2 และ 5 แล้วนำมาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อ
โดยใช้เทคนิค 27% เปิดตารางสำเร็จรูป จุง เดห์ ฟาน (Fan, 1952 : 3 - 32) ได้แบบทดสอบที่มีค่า
ความยากง่ายระหว่าง .30 - .76 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25 - .66 จำนวน 6 สถานการณ์
รวม 18 ข้อ

4.7 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ข้อย่อยที่ 3 และข้อย่อยที่ 4 ของแต่ละสถานการณ์ โดยใช้วิธีการแจกแจงที่ (t - distribution) ได้สถานการณ์ที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 2.00 - 12.33 จำนวน 6 สถานการณ์ รวม 12 ข้อ

4.8 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจที่ได้จากข้อ 4.6 และ 4.7 ไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนวัดพิบูลเงินและโรงเรียนแก้วอินทร์สุธาธิศ จำนวน 50 คน ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบตามเกณฑ์ให้คะแนนที่กำหนดไว้แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .82

4.9 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจที่ได้ไปทำเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อไป

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัย Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (ทองรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 62)

ตาราง 2 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T_1	X	T_2
C	T_1	$\sim X$	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

X	แทน การจัดกระทำในกลุ่มทดลอง
$\sim X$	แทน ไม่มีการจัดกระทำในกลุ่มควบคุม
T_1	แทน การสอบก่อนที่จะจัดกระทำการทดลอง
T_2	แทน การสอบหลังจากที่จัดกระทำการทดลอง
E	แทน กลุ่มทดลอง
C	แทน กลุ่มควบคุม

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองกระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลาทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 45 คาบ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การจัดคาบเวลาการสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วัน	เวลา 08.30-09.30 น.	เวลา 09.30-10.30 น.	เวลา 10.30-11.30 น.
จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	-
อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	-
พฤษภาคม	-	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	-

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่นำมาทดลองในครั้งนี้เป็นเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเรา เนื้อหาที่ผู้วิจัยนำมาทดลอง มีดังนี้

3.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น จำนวน 12 คาบ

3.2 สุขภาพและการบริโภค จำนวน 9 คาบ

3.3 อวัยวะภายในและการป้องกันรักษา จำนวน 6 คาบ

3.4 โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ จำนวน 9 คาบ

3.5 สิ่งเสพติด จำนวน 9 คาบ

4. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

4.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเราและแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

4.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้งสองกลุ่ม ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 เมื่อสิ้นสุดการสอน ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเรา และแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4.4 ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) Version 7.0

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องตัวเราและความสามารถในการตัดสินใจระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสูตร t - test แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร t -test for dependent samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความแปรปรวน โดยใช้สูตร

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน ค่าความแปรปรวน
	$\sum X^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

2.1 หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ข้อย่อยที่ 1, 2 และ 5 ของแต่ละสถานการณ์ โดยใช้เทคนิค 27% และเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เตห์ ฟาน (Fan, 1952 : 3-32)

2.2 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ข้อย่อย ที่ 3 และ 4 ของแต่ละสถานการณ์ โดยใช้วิธีการแจกแจงที (t - distribution) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 216)

$$\text{สูตร} \quad t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.4 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร K.R. - 20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 123)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนข้อ
	p	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
		=	$\frac{\text{จำนวนคนที่ตอบถูก}}{\text{จำนวนคนที่ตอบทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ = 1 - p
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ โดยใช้
สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach) (ถ้วน สายยศ และ
อังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\text{สูตร} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนของข้อทดสอบ
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package
for the Social Sciences) Version 7.0 ✓

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการทดลอง
$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลอง
MD	แทน	แทนค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - distribution
$S_{MD1 - MD2}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ΣD	แทน	ผลรวมของคะแนนความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (degrees of freedom)
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง โดยมีสมมติฐานว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้าง

เสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการ
ทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากการนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการ
ทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มทดลอง	30	103	489	8.704 **

$p < .01$, df 29

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง
ตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียน
สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

2. จุ่มงหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบ
การณ์ชีวิต เรื่องตัวเราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้
กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นนทบุรี โดยมีสมมติฐานว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตาม
แนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว นำค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	MD	$S_{MD1 - MD2}$	t
กลุ่มทดลอง	30	21.63	25.07	3.43		
					0.53	2.497 *
กลุ่มควบคุม	30	19.73	21.83	2.10		

$$p < .05, df = 58$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

3. จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง โดยมีสมมติฐานว่าความสามารถในการตัดสินใจ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน โดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากการนำคะแนนความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกัน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มทดลอง	30	216	1954	10.634 **

$p < .01$, df 29

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั่นคือ ความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

4. จุดมุ่งหมายข้อที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี โดยมีสมมติฐานว่าความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

แตกต่างกัน จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจ ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	MD	$S_{MD1-MD2}$	t
กลุ่มทดลอง	30	32.93	40.13	7.20		
					0.93	2.269 *
กลุ่มควบคุม	30	29.47	34.57	5.10		

$$p < .05, df = 58$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

3. ความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

4. ความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนว การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดพิบูลเงิน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 130 คน ที่มีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน

1.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพิบูลเงิน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน จากทั้งหมด 4 ห้องเรียน โดยการจับฉลาก จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อีกครั้งโดยวิธี การจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเรา จำนวน 15 แผน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

2.2 แผนการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่องตัวเราจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม ที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีเสนอแนะไว้จำนวน 15 แผน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความ ยากง่าย (p) ระหว่าง .27 - .78 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .21 - .59 และมีค่าความเชื่อ มั่น .80 ดังแสดงในภาคผนวก ข

2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบที่เป็นสถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีจำนวนข้อคำถามสถานการณ์ละ 5 ข้อย่อย จำนวน 6 สถานการณ์ รวม 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .30 - .76 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .25 - .66 และค่าอำนาจจำแนก t -distribution ตั้งแต่ 2.00 – 12.33 ค่าความเชื่อมั่น .82 ดังแสดงในภาคผนวก ข

3. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

3.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลาในการสอนกลุ่มละ 4 สัปดาห์เท่ากัน

3.3 ทดสอบหลังเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

3.4 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 7.0

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง จากผลการศึกษาค้นคว้าได้รวบรวมข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการอภิปรายดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนำไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรสัจด์ (Pracejus, 1974 : 2058 - A) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 8 ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ ภูประสพพร (2530 : 74 - 75) ที่ได้ทดลองสอนวิชาประชากรศึกษาโดยวิธีกระจ่างค่านิยมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาประชากรศึกษาด้วยการสอนโดยวิธีกระจ่างค่านิยมมีความรู้ เจตคติและการตัดสินใจในการแก้ปัญหาประชากรหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการศึกษานี้เป็นเช่นนี้น่าจะสืบเนื่องมาจาก

1.1 กระบวนการเรียนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นวิธีสอนซึ่งใช้กรณีตัวอย่างทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการเลือกค่านิยมอย่างอิสระ เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง พิจารณาผลดีผลเสียของทางเลือก อภิปรายกลุ่ม การยึดมั่นค่านิยม การแสดงค่านิยมและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการตัดสินใจ รู้จักวิเคราะห์เหตุผลด้วยตัวเอง การอภิปรายกลุ่มและการแสดง ค่านิยมของกลุ่มต่อชั้นเรียน เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจึง

มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก นักเรียนจึงมีโอกาสร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง (นาตยา ปิณฑนานนท์. 2529 : 509) และกรมสามัญศึกษา (2529 : 108) กล่าวไว้ว่าการใช้กระบวนการกลุ่มให้นักเรียนได้อธิบายเหตุผลของตนให้สมาชิกในกลุ่มฟังแล้วซักถามปัญหาเพื่อความกระจ่าง กระบวนการเช่นนี้มีส่วนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์กว้างขึ้นเรียนรู้ไปเองโดยไม่รู้ตัว

1.2 เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยย่อยเรื่อง ตัวเรา เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็กและเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลสามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ การที่เสนอปัญหาโดยใช้กรณีตัวอย่าง เพื่อฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการตัดสินใจกระทำด้วยตนเอง โดยกำหนดทางเลือก เลือกหลังจากการพิจารณาถึงผลดีผลเสีย แล้วจึงเลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสมเป็นการนำกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาให้นักเรียนศึกษา นักเรียนได้เข้าใจเรื่องที่ศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งฉันทา วิสุทธิสิน (2523 : 56 – 58) กล่าวว่า บทเรียนที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลหลายคน การให้อภิปรายกลุ่มและฝึกการตัดสินใจจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้มากทำให้เข้าใจสิ่งที่เรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทศนา แยมณี (2522 : 210) ที่กล่าวว่า การศึกษาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายกับชีวิตจริงจะช่วยให้การเรียนรู้ มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงและทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น และสมจิต ชิวปริษา (2529 : 38 – 43) กล่าวว่า สถานการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเนื้อหาที่กำลังศึกษาอยู่เป็นสิ่งที่สนใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตั้งใจฝึกทักษะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฟิตซ์แพทริก (Fitzpatrick. 1975 : 1994 – A) ได้นำกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างของแรดส์มาศึกษาผลที่มีต่อความคิดรวบยอดแห่งตน บุคลิกภาพและความสามารถทางการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 พบว่า กลุ่มทดลองมีความคิดรวบยอดแห่งตน ความสามารถในการปรับตัวด้านบุคลิกภาพและความสามารถทางการ

อ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนัน ปิ่นอินทร์ (2534 : 77) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับพัฒนาค่านิยมวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างและโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างและการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นาคน้อย บุตรประเสริฐ (2538 : 118-119) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรู้จักตนเองด้านจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปริดา วิทยากุล (2536 : 79) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างและการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้จะสืบเนื่องมาจาก

2.1 การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นกระบวนการที่เสนอปัญหาโดยใช้กรณีตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจการกระทำด้วยตนเอง โดยกำหนดทางเลือกอย่างอิสระเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง พิจารณาถึงผลดีผลเสีย การอภิปรายกลุ่ม การยึดมั่นคุณค่าของกลุ่ม การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง และการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากการนำกรณีตัวอย่างมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนได้เห็นสภาพปัญหาอย่างชัดเจนเข้าใจปัญหาได้ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะหาแนวทางแก้ไข นอกจากนี้ จอห์น (วรรณ เลิศขันธ์. 2528 : 24 ; อ้างอิงมาจาก John. 1964) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่สร้างสถานการณ์เป็นโจทย์ปัญหาหรือคำถามเพื่อให้นักเรียนคิดหาเหตุผลที่จะเรียนวิธีแก้ปัญหามีประสิทธิภาพเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยชอบซักถามเพื่อหาข้อเท็จจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำหลักการเหล่านั้นไปประยุกต์กับการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ เพชรรัตน์ จงนิมิตรสถาพร (2534 : 86) ที่กล่าวว่ากรณีตัวอย่างเป็นการเสนอสถานการณ์จำลองรูปแบบหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตัวเองทุกขั้นตอนพยายามค้นพบและหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สชูลทซ์ (Schultz, 1972 : 4) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้ฝึกการรู้จักเลือกใช้วิธีหาคำตอบหรือการคิดวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ได้ดี เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตัวเองผู้เรียนมักจะจดจำได้ดีและมักจะมีผลก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับจากการบอกเล่า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะมีผลทำให้นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

3. ความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ ภูประสพพร (2530 : 74 – 75) ที่ได้ทดลองสอนวิชาประชากรศึกษาโดยวิธีกระจ่างค่านิยมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาประชากรศึกษาด้วยการสอนโดยวิธีกระจ่างค่านิยม มีความรู้ เจตคติและการตัดสินใจในการแก้ปัญหาประชากรสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริดา วิทยากุล (2536 : 79) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีความสามารถในการตัดสินใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้น่าจะสืบเนื่องมาจาก

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ฝึกให้นักเรียนมีความพร้อมในเรื่องระบบการตัดสินใจ กรมสามัญศึกษา (2529 : 106 – 107) ได้กล่าวไว้ว่าครูผู้สอนจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้ฝึกความพร้อมในเรื่องระบบการตัดสินใจ ให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการตัดสินใจโดยเริ่มจากการรวบรวมปัญหา หาข้อมูลพร้อมทั้งสาเหตุที่เกิดขึ้นจากการศึกษากรณีตัวอย่าง คู่มือจำกัดหรืออุปสรรคแล้วหาทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุด พิจารณาผลดีและผลเสียทั้งในระยะสั้นและระยะยาว แล้วจึงตัดสินใจเลือก

ทางเลือก ที่ดีที่สุดทำให้นักเรียนมีทักษะในการตัดสินใจซึ่งสอดคล้องกับ นาดยา ปีตันธนานนท์ (2532 : 521 - 522) ที่กล่าวว่า การทำค่านิยมให้กระจ่างส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะในการตัดสินใจ

3.2 กิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างเป็นระบบซ้ำ ๆ จากการศึกษากรณีตัวอย่าง ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการตัดสินใจซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง (Connectionism Theory) ของธอร์นไคค์ (อาร์ พันธ์ณี. 2538 : 121 - 129 ; อ้างอิงมาจาก Thorndike. n.d.) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วนำเอาสิ่งนั้นไปใช้อยู่เสมอจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวรขึ้น และสอดคล้องกับ ก่อ สวัสดิพานิช (2519 : 175 - 177) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ มากมักจะตัดสินใจได้ดีกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะมีผลทำให้ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

4. ผลการวิจัยที่พบว่าความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดา วิทยากุล (2536 : 79) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างและการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีความสามารถในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ น่าจะสืบเนื่องมาจาก

4.1 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากทางเลือกที่นักเรียนได้พิจารณาเลือกไว้หลังจากศึกษากรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่มทำให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลเพิ่มมากขึ้นทั้งผลดีและผลเสียของทางเลือกที่ตัดสินใจ

ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการทางเลือกอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดผลดีมากกว่าทางเลือกที่นักเรียนเลือกไว้ ซึ่งเซาตัน (เพ็ญรุ่ง วงษ์สังข์ทอง, 2531 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Souton, 1962 : 311 - 312) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการตัดสินใจขึ้นอยู่กับ การได้รับข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอ สอดคล้องกับ วรภา ชัยเลิศวิมลกุล (2538 : 27) ที่กล่าวว่าคุณภาพของการตัดสินใจขึ้นอยู่กับ ข้อมูลที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับ จิรจิตต์ ราชา (2535 : 225) ที่กล่าวว่า การรับรู้ข้อมูลจะมี อิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันออกไป เมื่อนักเรียนมี โอกาสฝึกทักษะในการตัดสินใจโดยพิจารณาทั้งผลดีและผลเสียของทางเลือกจากการรับทราบข้อมูล ทั้งทางบวกและทางลบจากการอภิปรายกลุ่มย่อยและการนำเสนอทางเลือกของเพื่อนในชั้นเรียน หลังจากรับฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนจะได้รับข้อมูลที่เพียงพอทำให้นักเรียนได้ พิจารณาผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นหลาย ๆ ด้าน แล้วจึงตัดสินใจอีกครั้งหนึ่งจึงทำให้นักเรียน ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดได้มากยิ่งขึ้น

4.2 กิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำค่านิยมให้กระจ่างส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานตาม ลำพังและร่วมทำงานเป็นกลุ่มโดยการศึกษาจากกรณีตัวอย่าง จึงเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียน ทุกคนได้ฝึกการตัดสินใจ โดยเสนอทางเลือกของตนเองพร้อมด้วยเหตุผลต่อสมาชิกในกลุ่มอย่าง อิสระไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นเหตุผลที่ถูกต้องหรือผิด ซึ่งนาตยา บิลันรณานนท์ (2532 : 524 - 526) กล่าวว่า การทำความเข้าใจในคำตอบจะไม่มีคำตอบใด ๆ ไม่จำเป็นที่จะต้อง การตอบที่ดีหรือไม่ดี แต่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เขาคิดและสิ่งที่ เขาทำ และวรรณมา พรหมบุรมย์ (2540 : 41) ได้กล่าวว่า การนำความคิดและการกระทำมา สัมพันธ์กันเป็นสิ่งที่ยึดเป็นแนวทางในการตัดสินใจ นักเรียนทุกคนในกลุ่มทดลองจึงร่วม กิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น มีความสนใจ ทุกคนได้ฝึกคิด ทำให้กล้าคิดและกล้าแสดงเหตุผล และค้นพบเหตุผลที่เหมาะสมด้วยตนเอง ซึ่งต่างจากกลุ่มควบคุมที่นักเรียนบางคนทำนั้นที่ได้ ฝึกคิดและทุกคนจะไม่ได้พิจารณาเหตุผลด้วยตัวเองมากก่อนการอภิปรายกลุ่ม จึงไม่ได้ฝึกการตัดสินใจ และพิจารณาเหตุผลอย่างรอบคอบด้วยตัวเอง สมาชิกในกลุ่มส่วนมากไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น เป็นเพียงผู้ฟังและมักจะมีเหตุผลล้อตามคนอื่นเสมอ ถึงแม้จะไม่ใช้การเสนอทางเลือกและเหตุผล ที่เหมาะสมที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะมีผลทำให้ความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนที่ได้รับการ สอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนของหน่วย ศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1.1 การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง นักเรียนจะได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล กิจกรรมกลุ่มย่อย กิจกรรมกลุ่มทั้งชั้น แล้วจึงปฏิบัติกิจกรรมเดี่ยวด้วยตัวเองอีกครั้งหนึ่ง และจะต้องบันทึกลงในแบบบันทึกรายการทุกครั้ง ในระยะแรก ๆ นักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมและบันทึกลงในแบบบันทึกรายการไม่ถูกต้อง ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้คอยให้คำแนะนำแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลในคาบเรียนครั้งแรก ๆ จึงจะทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมและบันทึกในแบบบันทึกรายการได้ถูกต้อง

1.2 การสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างนั้นในการอภิปรายกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นและบอกผลดีผลเสียของทางเลือก ครูควรใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้เสนอ เหตุผลและอภิปรายถึงผลดีผลเสีย ของทางเลือกที่เลือกไว้ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้าน เพื่อพิจารณาว่าทางเลือกนั้นส่งผลกระทบต่อตนเอง ต่อเพื่อน ต่อครอบครัว ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษานำกิจกรรมการทำค่านิยมให้กระจ่างในรูปแบบอื่น ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับค่านิยม (Value Sheet) การจัดลำดับที่ (Rank - Odering) สิ่งที่เราอยากจะทำ (Thing I Love to do) การเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง (Either - or Choices) กับกลุ่มประสบการณ์อื่นและนักเรียนชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน

2.3 ควรมีการศึกษการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อม ค่านิยมเรื่องการประหยัด เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ สุวรรณปฏิกรณ์. การเปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้รับการสอนจริยธรรมโดยวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง กับการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ : วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534. อัดสำเนา.
- ก่อ สวัสดิพานิช. วัยรุ่นกับค่านิยมและระบบศีลธรรมเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518.
- การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี, สำนักงาน. ข้อมูลและสารสนเทศปีการศึกษา 2540. ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. เอกสารเลขที่ 66/2540. อัดสำเนา.
- _____. แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. เอกสารเลขที่ 7/2538. อัดสำเนา.
- _____. รายงานการศึกษาวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ติดสารเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สปจ. นนทบุรี. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. เอกสารเลขที่ 67 / 2540. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. รวบรวมโดย พรสวัสดิ์ เพชรแดง และ นิติพร เพิ่มพูนศิลป์. กรุงเทพฯ : ฟิสสิกส์เซ็นเตอร์, ม.ป.ป.
- คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน. รายงานการวิจัยผลการศึกษาคำเนินการนำร่องโครงการพัฒนาวินัยและจริยธรรมข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2529.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ แปด พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ : เมื่คทาพรพริ้นดิง, ม.ป.ป.
- จกกลณี คงเชิ่ว. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระบบวงจรโลหิต และระบบหายใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้แผนภาพโปร่งใสด้วยจอแสงและการสอนตามปกติ. ปรินญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- จิระจิตต์ รากา. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535.
- จำนง พรายเข้มแข. เทคนิคการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2520.
- _____. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2518.
- ชาญชัย อาจิณสมาจาร. “การตัดสินใจ,” ประชาศึกษา. 42 (5) : 24-27 ; กุมภาพันธ์ 2535.
- ฐศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ณัชชา พัฒนกุล. ผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอน ต่อความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- ณัฐยา วิสุทธริติน. เอกสารประกอบการสอนวิชาการสอนสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, 2523.
- ทวีป อภิสัทธ์. “การสร้างความตระหนักและการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรมในตัวบุคคล,” เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 4 : แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา, 2527.
- ทวีสิทธิ์ สิทธิกร. บูรณาการการสอนสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์, 2535.
- ทิพย์มาศ พิมพ์ศักดิ์. ผลการใช้ชุดแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. ปรียญนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ทศนา แคมณี และเขวภา เศรษฐ์. “ประวัติความเป็นมาและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์,” กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2535.
- ธีระ ชัยยุทธธรรม. “เด็กกับการสร้างเสริมค่านิยม,” วารสารแนะแนว. 27 (148) : 17-18 ; สิงหาคม-กันยายน 2536.

- นวลศิริ เปาโรหิตย์. “กระบวนการตัดสินใจ,” แนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. 2 : 43 ; 2528.
- นาคน้อย บุตรประเสริฐ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรู้จักตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการ
ทำค่านิยมให้กระจำกับการสอนตามคู่มือครู. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- นาคยา ปิณฑานนท์. “บทบาทของทฤษฎีการกระจำค่านิยมกับการศึกษา,” วารสารครู
ศาสตร์. 11 (4) : 34 – 42 ; เมษายน – มิถุนายน 2526.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 6 - 10. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. ยุทธศาสตร์การสอนเพื่อการพัฒนาค่านิยม. กรุงเทพฯ : โอเดียน
สโตร์, 2524.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. เอกสารประกอบการสอนจริยธรรมทางการศึกษา. ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.
- บัวรัตน์ จันทิพย์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อตนเอง
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง “ตัวเรา” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ระหว่างการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กับการสอน
ตามปกติ. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2529.
- ประภาพัญญ์ สุวรรณ. เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา หน่วยที่ 1 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 9.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.
- ประสาธน์ สง่าศิลป์. สุขศึกษาในโรงเรียนในทศวรรษหน้าตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.
- ประสาน มาลากุล ณ อยุธยา. “การเรียนการสอนทัศนคติและค่านิยม,” วารสารจิตวิทยา
สำหรับครู. เล่ม 1. หน้า 45 - 57. ภาควิชาจิตวิทยาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2523.

- ปรีดา วิทยากุล. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการของการทำค่านิยมให้กระจ่าง. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- พนัส หันนาคินทร์. การสอนค่านิยมและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2523.
- พรสุข หุ่นนิรันดร์. การพัฒนาหลักสูตรสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็กเพรสมีเดีย, 2534.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- _____. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- พัทธยา สายหู. โลกสมมติ. กรุงเทพฯ : สิกขิตสยาม, 2516.
- พิศเพลิน เชื้อหวาน. เอกสารการสอนชุดวิชาการวัดและประเมินผลกลุ่มวิชาทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์ หน่วยที่ 1 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.
- พิศมัย เค่นดวงบริพันธ์. การสอนสุขศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เพชรรัตน์ จงนิมิตรสถาพร. เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2534.
- เพ็ญรุ่ง วงษ์สังข์ทอง. การเปรียบเทียบการตัดสินใจแก้ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531. อัดสำเนา.
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- มาลินี จุฑารพ. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ, 2537.

- ยุพาพร ปิตรวัชชัย. การเปรียบเทียบความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และการตัดสินใจแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535. อัดสำเนา.
- รจนา พุ่มจันทร์. “วิธีสอนแบบการทำค่านิยมให้กระจ่าง,” สารพัฒนาหลักสูตร. 16 (127) : 50 - 52 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2539.
- รัชฎาพร ชูสกุล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้การสอนโดยวิทยาศาสตร์เพื่อป้องกันกับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2538.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.
- วรภา ชัยเลิศวนิชกุล. “การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ,” ข่าวสารกองบริหารการศึกษา. 6 (53) : 20 - 30 ; มกราคม - กุมภาพันธ์ 2538.
- วรรณา พรหมบุรณย์. การศึกษาทักษะชีวิต ค่านิยมที่ใช้ในการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษาแนะแนวและอาชีพ กรมวิชาการ, 2540. อัดสำเนา.
- วรรณา เลิศขันธ์. ผลการสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลองที่มีต่อแนวคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- วัชร ฐวธรรม. ยุทธวิธีในการพิจารณาเสริมสร้างค่านิยม. กรุงเทพฯ : บุญส่งการพิมพ์, 2525.
- วารี ธีระจิต. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนด้านอาหารและโภชนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- . คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535 ข.

- วิชาการ, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535 ก.
- วิชาการ, กอง, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การวัดและประเมินผล ในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- วีระ บำรุงรักษ์. เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 1 - 5. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- วุฒิชัย จ่านอง. พฤติกรรมและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ : โอเคเอ็นเอสโตร์, 2523.
- ศิริพร จีประกิจ. การพัฒนาค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2533. อัดสำเนา.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย, กรมสามัญศึกษา. หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เอกสารเสริมความรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539 ก.
- _____. เอกสารเสริมความรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539 ข.
- ส.วาสนา ประवालพุกษ์. "ทัศนคติในแง่จิตวิทยา," วารสารวัดผลการศึกษา. 3 (2) : 1-6 ; กันยายน - ธันวาคม 2524.
- สมจิต ชิวปรีชา. "สอนอย่างไรจึงจะทำให้เด็กเรียนสนใจเรียนภาษาไทย," วิทยาจารย์. 48 : 38-43 ; ตุลาคม 2539.
- สมศักดิ์ เทพงามด้วน และ กิตติพัฒน์ พงษ์เพชร. รายงานการฝึกภาคปฏิบัติเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารระเหยในกลุ่มเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538. อัดสำเนา.
- สมศรี คันปี่. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนแบบมโนธรรมสำนึกกับการสอนแบบปกติ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

- สาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี, สำนักงาน. รายงานประจำปี 2538. นนทบุรี : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี, 2539. อัดสำเนา.
- _____. สรุปรายงานแผนการวิจัยโรคทางระบาดวิทยา. นนทบุรี : งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี, 2538. อัดสำเนา.
- _____. สรุปรายงานแผนการวิจัยโรคทางระบาดวิทยา. นนทบุรี : งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี, 2539. อัดสำเนา.
- สาโรช บัวศรี. จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. ทฤษฎีการวัดและการประเมินผลการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- สุชาติ โสมประยูร. การบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- สุนทร โคมิน และ สนิท สมักรการ. ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2522.
- สุนทร วัฒนพันธ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ประเภททดลองกับที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- สุพัตรา ปรศุพัฒนา. “เยาวชนไทยกับยาเสพติด,” วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง. 4 (3) : 50 – 59 ; กันยายน – ธันวาคม 2539.
- สุพัตรา สุภาพ. ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2539.
- สุมน อมรวิวัฒน์. เอกสารชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- อนัน ปิ่นอินทร์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนาค่านิยมวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างและโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

- อนามัย, กรม. แผนงานส่งเสริมสุขภาพ ควบคุม และป้องกันโรค (พ.ศ. 2540 – 2544).
 นนทบุรี : งานส่งเสริมสุขภาพเด็กกลุ่มวัยเรียนและเยาวชน กรมอนามัย, ม.ป.ป.
 (เอกสารอค์สำเนา).
- _____. การศึกษาภาวะสุขภาพของนักเรียน ปีการศึกษา 2537 – 2538. นนทบุรี :
 กองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย, ม.ป.ป. (เอกสารอค์สำเนา).
- อรอนงค์ รัชญะวัน. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พรินติ้งเฮาส์, 2539.
- อรุณศรี กุมท. เอกสารคำบรรยายการให้ข้อมูลที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ :
 สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2529.
- อัญชลีพร เตชะศิริกุล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
 และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ด้วยยุทธวิธีการตัดสินใจกับการสอน
 ตามคู่มือครู. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2535. อค์สำเนา.
- อารี พันธุ์ณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส
 จำกัด, 2538.
- อุบลรัตน์ ภูประสพพร. การทดลองสอนประชากรศึกษาโดยวิธีกระจายอำนาจค่านิยมในชั้นมัธยม
 ศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
 อค์สำเนา.
- Bloom, Benjamin S. Handbook on Formative and Sumative Evaluation of Student
 Learning. New York : McGraw – Hill, 1971.
- Carrol, John B. “A Model of School Learning,” Teachers College Record. 64 :
 723 – 733 ; May, 1963.
- Fan, Chung – Teh. Item Analysis Table. New Jersey : Education Testing Service,
 Princeton, 1952.
- Feather, N.T. Values in Education and Society. New York : Collier Macmillan Publishers,
 1975.
- Fitzpatrice, Karen. “An Experimental Study to Investigate the Effects of Selected Value
 Clarifying Strategies on the Self Concept and Reading Achievement of Seventh
 Grade Students in Nonpublic Schools of a Large Roman Catholic Diocese,”
Dissertation Abstracts International. 36 (4) : 1994 – A ; October, 1975.

- Hassey, Josep C. "The Intergration of Faith and Governance : a Study of Values and Decision - Making in Evangelical Christian Colleges," Dissertation Abstracts International. 54 (6) : 2067 - A ; December, 1993 .
- Kerns, Anders . "The Effect Assertion Training and Decision - Making Curricula on Likelihood of Adolescent Substance Abuse," Dissertation Abstracts International. 54 (7) : 2514 - A ; January, 1994 .
- Kilpatrick, Willam Heard . Philosophy of Education . New York : The Macmillan Co. , 1954 .
- Laskin, S.B. " The Effects of a Dicision - Making Program on the Career Maturity of High Scool Students ," Dissertation Abstracts International. 40 (8) : 4413 -A ; February, 1980 .
- Maddox , Hary . How to study . London : Wyman Ltd ., 1963 .
- Patterson, Howard Yates . "A Comparision of College Athletes and Non - athletes in the Areas of Career Decision - Making, Salience , and Values," Dissertation Abstracts International. 56 (8) : 3061 - A ; February, 1996 .
- Patterson , Jonh . Teaching Personalized Decision Making . Santa Clara County K - 12 Career Education Consortium, San Jose , 1980 .
- Pracejus , E. L. " The Effect of Value Clarification on Reading Comprehension ," Dissertation Abstracts International. 35 (4) : 2058 - A ; October, 1974 .
- Pescott, Danial A . "Report of Conference on Child Study," Education Bulletin . Faculty of Education , Chulalongkon University, 1961 .
- Rath , Louis ; Merrill Harmin and Sidney Simon . Values and Teaching . Columbus . Ohio : Chales E. Merrill, 1966 .
- Robinson, Judith A . " Health Behavior Selection : a Grounded Theory of the Process among Young Adolescents," Dissertation Abstracts International. 57 (1) : 243 - B ; July, 1996 .
- Schultz , Randall L . Simulation in Social and Administratives Science . New Jersey : Prentice - Hall, Inc. , 1972 .

- Sullivan, Susan Elizabeth. "The Effect of Decision-Making Group and Individual Career Counselling on the Career Maturity of College Freshman," Dissertation Abstracts International. 37 (6) : 3430 - A ; December , 1976 .
- Tannenbaum, Robert. Managerial Decision-Making. Angeles : Institute of industrial Relation , University of California , 1950 .
- Temple , A.K. " The Effects of Value Clarification Process on Students Views of their Own and Peer Value ," Dissertation Abstracts International . 40 (11) : 5816 - A ; May , 1980 .
- Van Heest, Thomas Dale . " Moral Education (Ethics, Moral Conduct)," Dissertation Abstracts International. 317 - A ; April , 1995 .
- Woodman, Edward Charles . " Patterns of Participation in Alcohol Other Drug Education /Prevention Programs among Students in Grades Six through Twelve," Dissertation Abstracts International. 55 (1) : 49 - A ; July , 1994 .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการทำวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือด้านเนื้อหา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นาคยา ปิณฑนนานนท์ Ph.D. (Socials Studies Education)
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. อาจารย์ธีรพงษ์ ทวีวรรณ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาค่อเนื่อง)
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
3. อาจารย์ชัชเจน ไทแท้ ค.ม. (นิเทศการศึกษานและพัฒนาหลักสูตร)
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
4. อาจารย์โสภิตอนงค์ บุญช่วย ค.ม. (การประถมศึกษา)
โรงเรียนประเสริฐอิสลาม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
5. อาจารย์มณี อธิติธยานนท์ กศ.บ. (สุขศึกษา)
โรงเรียนวัดศรีประวัดี อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
6. อาจารย์ปรีดา วิทยากุล กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)
โรงเรียนนวมินทราชูทิศ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือด้านวัดผลการศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ กศ.ค. (การวัดผลการศึกษา)
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ กศ.ค. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์มงคล ฤกษ์ป้าณี กศ.บ. (วิทยาศาสตร์)
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
4. อาจารย์เอนก ถ่วงถือ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา)
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ภาคผนวก ข

1. ตารางแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. ตารางแสดงคะแนนความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความชุกมาตรฐาน (Delta) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความชุกมาตรฐาน (Delta) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ
5. ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก t -distribution ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

ตาราง 8 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทดสอบก่อนเรียน
และทดสอบหลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง
1.	16	21	5	13	16	3
2.	22	29	7	22	25	3
3.	17	19	2	13	15	2
4.	12	16	4	20	17	-3
5.	22	26	4	23	22	-1
6.	19	17	-2	21	24	3
7.	20	24	4	14	15	2
8.	24	27	3	29	29	0
9.	30	32	2	19	20	1
10.	15	18	3	15	17	2
11.	27	26	-1	17	21	4
12.	26	27	1	15	14	-1
13.	21	26	5	24	28	4
14.	20	24	4	26	28	2
15.	21	24	3	16	18	2
16.	15	21	6	10	14	4
17.	32	35	3	31	33	2
18.	21	23	2	23	28	5
19.	28	31	3	17	15	-2
20.	23	30	7	13	16	3

ตาราง 8 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง
21.	25	28	3	27	29	2
22.	24	29	5	25	28	3
23.	26	30	4	24	24	0
24.	18	23	5	32	36	4
25.	21	22	1	23	25	2
26.	18	20	2	13	16	3
27.	16	24	8	14	16	2
28.	25	29	4	19	23	4
29.	22	25	3	10	13	3
30.	23	26	3	24	29	5

ตาราง 9 คะแนนความสามารถในการตัดสินใจกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทดสอบ
ก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง
1.	22	30	8	36	46	10
2.	31	38	7	28	33	5
3.	27	31	4	31	34	3
4.	20	23	3	23	29	6
5.	41	49	8	30	34	4
6.	18	29	11	33	39	6
7.	19	29	10	19	23	4
8.	46	50	4	34	37	3
9.	46	54	8	20	24	4
10.	28	33	5	19	21	2
11.	36	40	4	25	27	2
12.	24	36	12	37	31	-6
13.	29	32	3	39	49	10
14.	21	28	7	45	51	6
15.	29	32	3	24	27	3
16.	23	30	7	16	23	7
17.	61	65	4	38	44	6
18.	37	48	11	39	50	11
19.	35	46	11	32	45	13
20.	43	56	13	26	30	4

ตาราง 9 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง
21.	39	43	4	36	45	9
22.	49	51	2	22	28	6
23.	43	55	12	28	32	4
24.	31	40	9	49	54	5
25.	28	36	8	25	28	3
26.	30	42	12	23	27	4
27.	40	47	7	21	26	5
28.	36	50	14	25	31	6
29.	33	33	0	26	32	6
30.	23	28	5	35	37	2

ตาราง 10 ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน (Delta)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	p	r	Delta	ข้อที่	p	r	Delta
1.	.59	.31	12.1	21.	.59	.31	12.1
2.	.70	.38	10.9	22.	.69	.29	11.0
3.	.67	.25	11.2	23.	.41	.56	13.9
4.	.70	.48	10.9	24.	.68	.51	11.1
5.	.50	.40	13.0	25.	.67	.53	11.2
6.	.29	.26	15.2	26.	.50	.34	13.0
7.	.68	.25	11.1	27.	.54	.41	12.6
8.	.58	.34	12.2	28.	.46	.48	13.5
9.	.50	.26	13.0	29.	.78	.47	9.9
10.	.64	.47	11.5	30.	.42	.42	13.8
11.	.69	.29	11.0	31.	.48	.22	13.2
12.	.65	.36	11.4	32.	.35	.36	14.6
13.	.33	.25	14.8	33.	.35	.56	14.6
14.	.48	.30	13.2	34.	.70	.59	10.9
15.	.67	.24	11.3	35.	.37	.40	14.4
16.	.77	.35	10.0	36.	.30	.38	15.1
17.	.77	.35	10.0	37.	.46	.21	13.4
18.	.77	.49	10.1	38.	.46	.27	13.4
19.	.52	.44	12.8	39.	.50	.55	13.0
20.	.27	.55	15.5	40.	.42	.49	13.8

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตร KR-20 ของ
คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน

$$\begin{aligned}
 \Sigma X &= 1187 \\
 \Sigma X^2 &= 30039 \\
 n &= 50 \\
 \Sigma pq &= 8.52 \\
 \text{จากสูตร} \quad S^2_t &= \frac{n\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{n(n-1)} \\
 &= \frac{50 \times 30039 - (1187)^2}{50(50-1)} \\
 &= \frac{1501950 - 1408960}{2450} \\
 &= 37.951
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{แทนค่าจากสูตร} \quad r_{tt} &= \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma pq}{S^2_t} \right] \\
 &= \frac{40}{39} \left[1 - \frac{8.52}{37.951} \right] \\
 &= \frac{40}{39} \times .776 \\
 &= 0.799
 \end{aligned}$$

แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

ตาราง 11 ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากมาตรฐาน (Delta)
ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

สถานการณ์ที่	ข้อข้อที่	p	r	Delta
1	1	.48	.44	13.2
	2	.68	.62	11.1
	5	.73	.66	10.5
2	1	.70	.41	11.0
	2	.38	.42	14.2
	5	.58	.41	12.2
3	1	.36	.32	14.4
	2	.46	.55	13.4
	5	.42	.34	13.8
4	1	.55	.45	12.5
	2	.63	.40	11.6
	5	.76	.25	10.2
5	1	.30	.38	15.1
	2	.55	.45	12.5
	5	.46	.55	13.4
6	1	.61	.28	11.9
	2	.67	.32	11.2
	5	.59	.56	12.1

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก t -distribution ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

สถานการณ์ที่	ข้อข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	3	1.80	0.25	1.32	0.31	3.43
	4	2.64	1.57	0.24	0.27	9.23
2	3	1.36	0.32	1.04	0.21	2.29
	4	2.68	1.23	0.24	0.19	10.17
3	3	1.36	0.32	1.16	0.22	2.00
	4	2.24	1.69	0.20	0.25	7.29
4	3	1.68	0.23	1.12	0.36	4.00
	4	2.76	1.27	0.24	0.19	10.50
5	3	1.72	0.21	0.64	0.32	7.71
	4	3.20	1.25	0.24	0.36	12.33
6	3	1.44	0.26	0.88	0.44	3.29
	4	2.48	1.59	0.20	0.17	8.77

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ
โดยใช้สูตร การหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach)

$$\begin{aligned}
 \Sigma S_i^2 &= 22.96 \\
 S_t^2 &= 112.03 \\
 n &= 30 \\
 \text{จากสูตร } \alpha &= \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_t^2} \right] \\
 &= \frac{30}{29} \left[1 - \frac{22.96}{112.03} \right] \\
 &= 1.03 \left[1 - 0.20 \right] \\
 &= 1.03 \times 0.80 \\
 &= 0.824
 \end{aligned}$$

แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

ภาคผนวก ก

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ตัวเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบมีทั้งหมด 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ คำถามแต่ละข้อมีคำตอบ 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง
3. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย × ลงในช่องให้ตรงกับ ก ข ค และ ง ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

0) ข้อใดเป็นโรคติดต่อที่ยังไม่มียารักษาให้หายขาดได้

ก. อหิวาตกโรค	ข. โรคเอดส์
ค. กาฬโรค	ง. โรคเท้าช้าง

กระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0		×		

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบจาก ข เป็น ก ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0	×	×		

1. เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจอย่างไร
 - ก. ร่างกายเติบโตเร็ว ชอบอยู่ตามลำพัง
 - ข. ร่างกายเติบโตเร็ว ชอบเล่นกับเพื่อน
 - ค. ร่างกายเติบโตเร็ว ชอบใกล้ชิดกับแม่
 - ง. ร่างกายเติบโตเร็ว ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
2. เมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายที่เห็นได้ชัดทั้งชายและหญิงคือข้อใด
 - ก. ส่วนสูงเพิ่มขึ้น
 - ข. เริ่มมีหนวดเครา
 - ค. ทรวงอกใหญ่ขึ้น
 - ง. ตะโพกขยายใหญ่
3. ลักษณะใดเป็นบุคลิกภาพของนักเรียนที่พึงประสงค์
 - ก. รู้จักฟังตนเอง
 - ข. เชื่อฟังเพื่อนเสมอ
 - ค. เป็นผู้นำคนอื่นเสมอ
 - ง. ตัดสินใจด้วยตัวเองทุกครั้ง
4. คนที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์จะเกิดผลเสียอย่างไร
 - ก. ทำให้ไม่มีเพื่อน
 - ข. ทำให้ต้องทำงานหนัก
 - ค. ทำให้ไม่ได้เป็นนักศึกษา
 - ง. ทำให้เรียนหนังสือไม่เก่ง
5. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - ก. มีความมั่นใจในตัวเอง
 - ข. มีคนรู้จักและสนิทสนมมาก
 - ค. ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนเสมอ
 - ง. ชอบช่วยเหลือเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน
6. เพื่อน ๆ ไม่ให้ปริคาร่วมกลุ่มทำงานด้วยปริคารควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ขอย้ายห้องเรียน
 - ข. ขอครูทำงานคนเดียว
 - ค. บอกให้ครูแก้ปัญหาให้
 - ง. คอยช่วยผู้อื่นทำงานบ่อย ๆ

7. นักเรียนควรเลือกรับประทานอาหารข้อใด จึงทำให้ร่างกายเจริญเติบโตดี
 - ก. ข้าวคดลูกกะปิ
 - ข. ข้าว น้ำพริกผักต้ม
 - ค. ข้าว คัมจัดวันเส้น
 - ง. ข้าว ผักผักคะน้ำใส่หมู
8. โรคชนิดใดเป็นโรคที่เกิดจากการขาดสารอาหาร
 - ก. ไข้หวัด
 - ข. กาฬโรค
 - ค. อหิวาตกโรค
 - ง. ปากนกกระชอก
9. การปฏิบัติตนในเรื่องใดเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดของนักเรียนในวัยนี้
 - ก. ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศบ่อย ๆ
 - ข. เข้าร่วมกับชมรมส่งเสริมอาชีพ
 - ค. รักษาความสะอาดของร่างกายเสมอ
 - ง. พักผ่อนตามสวนสาธารณะตอนเย็น
10. นักเรียนจะสร้างมนุษยสัมพันธ์โดยวิธีใด
 - ก. หน้าเนื้อใจเสือ
 - ข. พุดไปสองไพเบี้ย
 - ค. เอาใจเขามาใส่ใจเรา
 - ง. น้ำขุนอยู่นอกน้ำใสอยู่ใน
11. อาหารชนิดใดไม่ควรซื้อมารับประทาน
 - ก. อาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ
 - ข. อาหารกระป๋องที่ราคาถูก
 - ค. อาหารที่อุ่นให้ร้อนตลอดเวลา
 - ง. อาหารที่ได้รสชาติสดน่ารับประทาน
12. ใครเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์และปลอดภัย
 - ก. อำเภอซื้อถั่วลิสงที่ป่นไว้แล้ว
 - ข. อนันต์ซื้อลูกชิ้นปิ้งข้างถนน
 - ค. อุไรซื้อผักใบเขียวสดที่ใบไม่มีรู
 - ง. ประกอบซื้อปลาที่มีเหงือกสีแดงสด

13. ใครได้รับอุบัติเหตุเพราะออกกำลังกายไม่ถูกต้อง
 - ก. ชงชัยฝึกว่ายน้ำจนล้าลึก
 - ข. สำเร็จข้อเท้าเพลงเพราะซ้อมวิ่ง
 - ค. มนตรีวิ่งชนเพื่อนล้มขณะแข่งฟุตบอล
 - ง. ปรีชาหกล้มเพราะฝึกกระโดดข้ามหน้าต่าง
14. วินัยไม่ชอบรับประทานอาหารทะเล จะทำให้มีโอกาasเป็นโรคอะไร
 - ก. โรคไต
 - ข. โรคคอพอก
 - ค. โรคโลหิตจาง
 - ง. โรคกระดูกอ่อน
15. ชูดาชอบรับประทานบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเป็นประจำ เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่
 - ก. ถูกต้องเพราะประหยัดเวลา
 - ข. ถูกต้องเพราะเป็นอาหารราคาถูก
 - ค. ไม่ถูกต้องเพราะได้สารอาหารไม่ครบ
 - ง. ไม่ถูกต้องเพราะปรุงเองอาจทำให้เกิดอันตราย
16. หัวใจของคนเราตั้งอยู่บริเวณใดของร่างกาย
 - ก. ช่องท้อง
 - ข. ใต้ลิ้นปี่
 - ค. ช่องอกซีกซ้าย
 - ง. ใกล้ซี่โครงซีกขวา
17. การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่ออวัยวะใด
 - ก. ปาก
 - ข. ปอด
 - ค. หัวใจ
 - ง. โพรงจมูก
18. การรับประทานมะละกอสุกมีผลต่อระบบขับถ่ายอย่างไร
 - ก. ทำให้ท้องร่วง
 - ข. ทำให้ขับถ่ายสะดวก
 - ค. ทำให้ท้องอืดและแน่นท้อง
 - ง. ทำให้ลำไส้ดูดซึมอาหารได้ยาก

19. การปฏิบัติตนของบุคคลในข้อใดไม่ถูกต้อง
 - ก. พักผ่อนวันละ 8-10 ชั่วโมง
 - ข. เร่วฟันช่วยฟอกปลุกสวนครัว
 - ค. ซาเลอบน้าน้ำที่หลังเล่นฟุตบอล
 - ง. พานีเล่นป้องกันกับเพื่อนหลังเลิกเรียน
20. ถ้าปอดของนักเรียนถูกทำลายการทำงานในร่างกายจะบกพร่องในเรื่องใด
 - ก. การหายใจ
 - ข. การฟอกโลหิต
 - ค. การสูบฉีดโลหิต
 - ง. การขับถ่ายของเสีย
21. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
 - ก. แดงชอบกลั่นปัสสาวะ
 - ข. เอกสูบบุหรี่น้อยลง
 - ค. จุ่มดื่มกาแฟแทนอาหารเช้า
 - ง. ปุ่มถ่ายอุจจาระเป็นเวลา
22. การรับประทานอาหารตรงเวลาทำให้เกิดผลดีต่อการทำงานของอวัยวะใด
 - ก. ปาก
 - ข. ลำไส้
 - ค. หลอดอาหาร
 - ง. กระเพาะอาหาร
23. เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นโรคเกี่ยวกับปอด นักเรียนควรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติในข้อใด
 - ก. ว่ายน้ำขณะอากาศร้อน
 - ข. ออกกำลังกายในฤดูหนาว
 - ค. เอามือปิดจมูกเวลาไอหรือจาม
 - ง. นอนเปิดพัดลมเป่าที่หน้าอกทั้งคืน
24. โรคในข้อใดแตกต่างไปจากข้ออื่น
 - ก. โรคหัวใจ
 - ข. โรคมะเร็ง
 - ค. โรคเบาหวาน
 - ง. โรคไข้เลือดออก

25. ถ้านักเรียนเป็นโรคไต ควรรับประทานอาหารในข้อใด
- อาหารที่มีรสเค็ม
 - อาหารที่มีไขมันสูง
 - อาหารหวานทุกชนิด
 - อาหารที่มีรสเปรี้ยวจัด
26. ข้อใดเป็นวิธีป้องกันและกำจัดลูกน้ำไม่ถูกต้อง
- ปิดฝาภาชนะทุกชนิดที่ใส่น้ำ
 - ฉีดยากันยุงรอบ ๆ ตุ่มใส่น้ำ
 - เลี้ยงปลาหางนกยูงในอ่างอาบน้ำ
 - ใส่ทรายอะเบทในภาชนะที่ใส่น้ำ
27. ข้อใดคือโรคที่ต้องเฝ้าระวังของจังหวัดนนทบุรี
- โรคเอดส์
 - โรคมะเร็ง
 - โรคไข้จับสั่น
 - โรคไข้เลือดออก
28. ถ้ามีไข้เลือดออกกระบาดในชุมชน นักเรียนจะป้องกันไม่ให้ป็นไข้เลือดออกได้อย่างไร
- ดื่มน้ำสะอาดดื่ม
 - ระวังไม่ให้ยุงกัด
 - ไม่สัมผัสตัวผู้ป่วย
 - รับประทานอาหารที่สุกใหม่ ๆ
29. สุกา ไอ่ จามและมีไข้ แสดงว่าสุกาเป็นโรคอะไร
- ไข้หวัด
 - ไข้มาเลเรีย
 - ไข้เลือดออก
 - ไข้ไทฟอยด์
30. ข้อใดเป็นวิธีป้องกันการเป็นโรคเบาหวาน
- ทำจิตใจให้สบาย
 - ไม่คลุกคลีกับผู้ป่วย
 - รับประทานอาหารให้ครบทุกหมู่
 - ควบคุมการรับประทานอาหารและน้ำหนัก

31. ข้อใดเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องในการหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหย
 - ก. ไม่ดมยาของเพื่อน
 - ข. ยืนดูพ่นทาเล็กเกอร์คู่โชว์
 - ค. ไม่พนสกี้นวางของในที่มีคซิ
 - ง. ใช้ผ้าปิดจมูกติดกาวซ่อมของเล่น
32. ข้อใดเป็นวิธีป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนได้ถูกต้อง
 - ก. ป้องกันไข้หวัดโดยการนอนห่มผ้า
 - ข. ป้องกันไข้เลือดออกโดยการกำจัดยุงกันป้องกันให้หมดไป
 - ค. ป้องกันโรคอุจจาระร่วงโดยรับประทานอาหารที่สะอาด
 - ง. ป้องกันอาหารเป็นพิษโดยไม่รับประทานอาหารที่โรงเรียน
33. ลักษณะของบุคคลใดที่น่าสงสัยว่าติดสารระเหย
 - ก. ปราณีชอบทาเล็บ
 - ข. นพพลแต่งตัวสกปรก
 - ค. สมชายดมยาตลอดเวลา
 - ง. ปรีชาเมียรอยเข็มแทงที่บริเวณแขน
34. อนุพงษ์มีเรื่องก่อกวนใจ จะเลือกวิธีแก้ปัญหาอย่างไรจึงจะไม่พึ่งพาสิ่งเสพติด
 - ก. หนีออกจากบ้าน
 - ข. เก็บตัวอยู่คนเดียว
 - ค. ปรึกษาพ่อและแม่
 - ง. ปรึกษาเพื่อนที่เคยมีปัญหา
35. ข้อใดเป็นโทษของสิ่งเสพติด ที่ทำให้เกิดผลเสียต่อประเทศชาติมากที่สุด
 - ก. ทำให้คนไม่มีงานทำ
 - ข. ทำให้ขาดคนที่มีความรู้
 - ค. ทำให้รัฐต้องเสียเงินเพื่อรักษาผู้ป่วย
 - ง. ทำให้เสียงบประมาณในการปราบปราม
36. ข้อใดเป็นโทษของสารระเหยที่เกิดขึ้นทันทีทันใด
 - ก. เบื่ออาหาร
 - ข. ปอดอักเสบ
 - ค. หายใจถี่และเร็ว
 - ง. กล้ามเนื้อฝ่อลีบ

37. ขาข้างเป็นสิ่งที่เสียดสีที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางประเภทใด
- ก. กดประสาท
 - ข. กระตุ้นประสาท
 - ค. หลอนประสาท
 - ง. ออกฤทธิ์ผสมผสาน
38. ผู้เสพยาบ้าเมื่อหมดฤทธิ์จะเกิดอาการอย่างไร
- ก. ซึมอ่อนเพลีย
 - ข. คลื่นไส้ อาเจียน
 - ค. กระปรี้กระเปร่า
 - ง. ประสาทตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา
39. ถ้ามีเพื่อนชวนนักเรียนสูบบุหรี่ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
- ก. รับบุหรี่ไว้แต่ไม่สูบ
 - ข. ปฏิเสธไม่สูบบุหรี่
 - ค. ลองสูบแล้วโยนทิ้ง
 - ง. คุณเพื่อนไม่ให้เพื่อนสูบ
40. ขณะที่นักเรียนใช้ผ้าปิดจมูกพ้นศีรษะจักรยาน ถ้ามีลมพัดมานักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ย้ายไปพ้นสี่กลางแดด
 - ข. ยืนพ้นสี่อยู่เหนือลม
 - ค. รีบสวมถุงมือให้มิดชิด
 - ง. รีบพ้นสี่ให้เสร็จโดยเร็ว

แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ กำหนดเป็นสถานการณ์ จำนวน 6 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์มีคำถามสถานการณ์ละ 5 ข้อย่อย รวม 30 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง

ข้อย่อยที่ 1 และ 2 มีคำตอบให้นักเรียนเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง ในกระดาษคำตอบ

ข้อย่อยที่ 3 มีคำตอบให้นักเรียนเลือก 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง ให้นักเรียนเลือกทางเลือกที่กำหนดให้จากสถานการณ์ โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง ในกระดาษคำตอบ ให้เลือกตอบได้ 2 ข้อ

ข้อย่อยที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด ให้นักเรียนตอบผลดีและผลเสียของแต่ละทางเลือกลงในกระดาษคำตอบ นักเรียนจะต้องตอบผลดีและผลเสียของแต่ละทางเลือกให้ตรงกับทางเลือกที่ตอบไว้ในข้อย่อยที่ 3

ข้อย่อยที่ 5 มีคำตอบให้นักเรียนเลือก 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง ให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่เลือกไว้ในข้อย่อยที่ 3 ซึ่งเลือกตอบไว้ 2 ทางเลือก นำทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาตอบเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง ในกระดาษคำตอบ

2. ให้นักเรียนตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

สถานการณ์ที่ 1

หนุ่ยและป๊องเป็นเพื่อนสนิทกัน ทั้งสองคนกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากเลิกเรียนแล้วทั้งสองคนจะทำการบ้านด้วยกัน หลังจากทำการบ้านเสร็จแล้วก็ชวนกันไปเล่นฟุตบอลที่สนามโรงเรียน เ็นวันนี้ก็เช่นกันหนุ่ยและป๊องชวนกันไปเล่นฟุตบอลตามปกติระหว่างทางได้พบกับกลุ่มรุ่นพี่กำลังคุมกาวและสูบบุหรี่ รุ่นพี่ชวนหนุ่ยและป๊องคุมกาวและสูบบุหรี่และบอกว่า “ลองครั้งเดียวไม่ทำให้ติดหรอก” ป๊องยืนคุยกับรุ่นพี่และบอกให้หนุ่ยไปเล่นฟุตบอลที่โรงเรียนคนเดียว แต่หนุ่ยห้ามไว้และบอกป๊องว่า “สารระเหยและบุหรี่เป็นอันตรายต่อร่างกาย” ถ้านักเรียนเป็นป๊องจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

1. ปัญหาจากสถานการณ์คืออะไร
 - ก. ป๊องทำการบ้านไม่ได้
 - ข. หนุ่ยจะเลิกคบกับป๊องเป็นเพื่อน
 - ค. หนุ่ยไม่ชวนป๊องไปเล่นฟุตบอล
 - ง. การใช้เวลาว่างของป๊อง
2. ข้อมูลคอนใดจากสถานการณ์ที่นำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์
 - ก. รุ่นพี่ช่วยสอนให้ป๊องทำการบ้านได้
 - ข. สารระเหยและบุหรี่เป็นอันตรายต่อร่างกาย
 - ค. คนที่คิดสารระเหยและบุหรี่สามารถรักษาให้หายได้
 - ง. การเล่นฟุตบอลไม่จำเป็นต้องฝึกซ้อมทุกวัน
3. ทางเลือกที่กำหนดไว้ในสถานการณ์คือทางเลือกอะไรบ้าง (เลือกตอบได้ 2 ข้อ)
 - ก. ไปเล่นฟุตบอลที่โรงเรียน
 - ข. คุมกาวและสูบบุหรี่
 - ค. เลิกคบกับหนุ่ยเป็นเพื่อน
 - ง. อยู่รอให้รุ่นพี่สอนทำการบ้าน
4. จงบอกผลดีและผลเสียของทางเลือกที่ระบุไว้ในข้อข้อที่ 3

จากข้อข้อที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

จากข้อข้อที่ 3 ทางเลือก

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

5. ถ้านักเรียนเป็นป๊อง นักเรียนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกในข้อใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. ไปเล่นฟุตบอลที่โรงเรียน
- ข. ลองชมกวางและสูบบุหรี่
- ค. เลิกคบกับหนูชเป็นเพื่อน
- ง. อยู่รอให้รุ่นพี่สอนทำการบ้าน

สถานการณ์ที่ 2

ในตอนสายของวันเสาร์วันหนึ่งแม่ของวินัยออกไปธุระนอกบ้านจึงให้วินัยอยู่เฝ้าบ้านคนเดียว ขณะที่วินัยกำลังดูรายการโทรทัศน์ที่วินัยชอบมากก็เป็นเวลาเที่ยงพอดีเขารู้สึกหิวข้าว วินัยไปสำรวจที่ตู้กับข้าวพบว่ามีแต้แกงไก่กระป๋องสำเร็จรูปอย่างเดียว ที่ฉลากระบุ วัน เดือน ปี ซึ่งควรบริโภคหมดอายุไป 1 เดือนแล้ว วินัยคิดว่าถ้ารับประทานเข้าไปอาจจะทำให้ท้องเสีย เขานึกได้ว่าที่ปากซอยมีร้านขายก๋วยเตี๋ยวแต่ต้องถีบรถจักรยานออกไป 1 กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางไกลพอสมควรตอนนี้วินัยหิวมาก ถ้านักเรียนเป็นวินัยจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

1. ปัญหาจากสถานการณ์คืออะไร
 - ก. วินัยไปปากซอยคนเดียวไม่ได้
 - ข. วินัยไม่มีจักรยานถีบไปปากซอย
 - ค. การรับประทานอาหารของวินัย
 - ง. วินัยชอบดูรายการโทรทัศน์
2. ข้อมูลตอนใดจากสถานการณ์ที่นำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์
 - ก. ระยะทางจากบ้านไปร้านก๋วยเตี๋ยวห่าง 1 กิโลเมตร
 - ข. วินัยไม่มีเงินซื้อก๋วยเตี๋ยว
 - ค. รับประทานอาหารกระป๋องหมดอายุทำให้ท้องเสีย
 - ง. ไม่จำเป็นต้องรับประทานอาหารมื้อเที่ยง
3. ทางเลือกที่กำหนดไว้ในสถานการณ์คือทางเลือกอะไรบ้าง (เลือกตอบได้ 2 ข้อ)
 - ก. ไม่รับประทานอาหารกลางวัน
 - ข. รับประทานข้าวกับแกงไก่กระป๋อง
 - ค. รอแม่ซื้อก๋วยเตี๋ยวมาฝาก
 - ง. ไปซื้อก๋วยเตี๋ยวปากซอยมารับประทาน

4. จงบอกผลดีและผลเสียของทางเลือกที่ระบุไว้ในข้อย่อยที่ 3

จากข้อย่อยที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

จากข้อย่อยที่ 3 ทางเลือก

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

5. ถ้านักเรียนเป็นวินัย นักเรียนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกในข้อใด จึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. ไม่รับประทานอาหารกลางวัน
- ข. รับประทานข้าวกับแกงไก่กระป๋อง
- ค. รอแม่ซื้อถ้วยเต๋ยมาฝาก
- ง. ไปซื้อถ้วยเต๋ยปากซอยมารับประทาน

สถานการณ์ที่ 3

จารุณีเริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่นเธอรู้สึกว่าร่างกายตนเองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว่าเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน เช่น ความสูง ทรวงอก เนื่องมาจากจารุณีรับประทานอาหารที่มีสารอาหารครบถ้วนและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ บุคคลรอบข้างมักพูดถึงเรื่องการเจริญเติบโตที่รวดเร็วของจารุณีเป็นประจำ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เธอรู้สึกกังวลใจและไม่สบายใจ จารุณีรู้สึกว่าร่างกายของเธอกะกะแก้งก้าง เวลาเดินหรือนั่งจึงอึดอัดทำให้เธอสบายใจเพราะรู้สึกว่าไม่แตกต่างไปจากเพื่อน ครูประจำชั้นจึงเรียกจารุณีเข้าไปพบและแนะนำว่า “ การมีร่างกายเจริญเติบโตสมบูรณ์แสดงว่าเราเป็นผู้มีสุขภาพดี ไม่ใช่สิ่งน่าอาย ที่สำคัญเราควรภูมิใจในสิ่งที่เราเป็นอยู่ ควรนั่งและเดินตัวตรงจะทำให้บุคลิกภาพดีขึ้น ” ถ้านักเรียนเป็นจารุณีจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

1. ปัญหาจากสถานการณ์คืออะไร

- ก. จารุณีเติบโตเร็วกว่าเพื่อน
- ข. จารุณีเริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่น
- ค. จารุณีวิตกกังวลเกี่ยวกับร่างกายตนเอง
- ง. มีคนพูดถึงการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของจารุณีบ่อย

2. ข้อมูลตอนใดจากสถานการณ์ที่นำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์
 - ก. เราควรพอใจและภูมิใจในสิ่งที่เป็นอย่าง
 - ข. โทษนาการดีทำให้ร่างกายโตเร็วกว่าคนอื่น
 - ค. เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีร่างกายเจริญเติบโตเร็ว
 - ง. คนที่รูปร่างสูงใหญ่จะรวมกลุ่มกับเพื่อนได้ยาก
3. ทางเลือกที่กำหนดไว้ในสถานการณ์คือทางเลือกอะไรบ้าง (เลือกตอบได้ 2 ข้อ)
 - ก. ฝึกนั่งและเดินตัวตรง
 - ข. รับประทานอาหารให้น้อยลง
 - ค. นั่งหรือเดินในท่าทางที่รู้สึกสบาย
 - ง. ไม่ฟังบุคคลรอบข้างที่พูดถึงตนเอง
4. จงบอกผลดีและผลเสียของทางเลือกที่ระบุไว้ในข้อย่อที่ 3

จากข้อย่อที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

จากข้อย่อที่ 3 ทางเลือก

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ
5. ถ้านักเรียนเป็นจรรยา นักเรียนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกในข้อใดจึงจะเหมาะสมที่สุด
 - ก. ฝึกนั่งและเดินตัวตรง
 - ข. รับประทานอาหารให้น้อยลง
 - ค. นั่งหรือเดินในท่าทางที่รู้สึกสบาย
 - ง. ไม่ฟังบุคคลรอบข้างที่พูดถึงตนเอง

สถานการณ์ที่ 4

ธนาเป็นคนรูปร่างหน้าตาดี เรียนเก่ง เปิดเผยมิมีนิสัยพูดตรงไปตรงมาอย่างที่คิด และชอบช่วยเหลือเพื่อน ส่วนชาติซึ่งเป็นเพื่อนร่วมห้องของธนา เป็นคนมีนิสัยอ่อนโยนและพูดจาสุภาพ เขาไม่เคยตำหนิหรือว่ากล่าวใครชอบช่วยเหลือผู้อื่นเช่นกัน เมื่อเพื่อนร่วมชั้นมีปัญหา มักจะปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากชาติก่อนเสมอ ถ้าไม่พบชาติก็จะไปปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากธนา ถ้าหากมีการแบ่งกลุ่มทำงานเพื่อน ๆ ก็มักจะเลือกอยู่กลุ่มเดียวกับชาติ ธนามักรู้สึกน้อยใจตนเองและไม่พอใจเพื่อน เขาจึงไปคุยให้เพื่อนสนิทฟังเพื่อนจึงบอกว่า “ นายเป็นคนมีน้ำใจมีนิสัย

เปิดเผยแต่การที่พูดอะไรตรงเกินไปหรือคิดอย่างไรแล้วพูดอย่างนั้น บางคนจะไม่ชอบรับฟัง”
 ถ้านักเรียนเป็นธนาจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

1. ปัญหาจากสถานการณ์คืออะไร

- ก. ธนาไม่ไว้ใจเพื่อนร่วมชั้น
- ข. ธนาต้องการเอาชนะชาติ
- ค. ธนาไม่ยอมให้ชาติเก่งกว่าตน
- ง. ธนามีลักษณะการพูดจาที่ต้องปรับปรุง

2. ข้อมูลตอนใดจากสถานการณ์ที่นำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์

- ก. คนส่วนมากชอบคนพูดน้อย
- ข. ส่วนมากคนนิยมคนเรียนเก่ง
- ค. ควรให้ความช่วยเหลือเฉพาะเพื่อนสนิท
- ง. คนส่วนมากชอบคนพูดจาสุภาพอ่อนโยน

3. ทางเลือกที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ คือทางเลือกอะไรบ้าง (เลือกตอบได้ 2 ข้อ)

- ก. พูดตรงอย่างที่ใจคิด
- ข. ไม่พูดมาก
- ค. พูดจนอมน้ำใจคน
- ง. ช่วยเหลือเฉพาะคนที่ไว้ใจเรา

4. จงบอกผลดีและผลเสียของทางเลือกที่ระบุไว้ในข้อย่อที่ 3

จากข้อย่อที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

จากข้อย่อที่ 3 ทางเลือก

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

5. ถ้านักเรียนเป็นธนานักเรียนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกในข้อใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. พูดตรงอย่างที่ใจคิด
- ข. ไม่พูดมาก
- ค. พูดจนอมน้ำใจคน
- ง. ช่วยเหลือเฉพาะคนที่ไว้ใจเรา

สถานการณ์ที่ 5

จินตนาเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง ขยัน และมีความรับผิดชอบสูง วันนี้เธอไม่ได้ไปโรงเรียน เพราะเป็นวันอาทิตย์ ในตอนเย็นเธอรู้สึกปวดศีรษะ เป็นไข้ จามและมีน้ำมูกใส เธอคงเป็นหวัด เพราะเมื่อวานเธอเดินตากฝนขณะกลับจากซื้อของที่ตลาด แม่ให้เธอรับประทานยาแก้ไ้แล้ว เข้านอนแต่หัวค่ำ เช้าวันจันทร์จินตนาขี้รู้สึกมีศีรษะ จาม มีน้ำมูกใสแต่ไม่มีไข้ เพราะแม่ให้เธอ รับประทานยาทุก 4 ชั่วโมงจินตนาเตรียมตัวจะไปโรงเรียน แต่แม่บอกให้หยุดพักสักสองสามวัน โดยให้เหตุผลว่า “ อยู่บ้านจะได้พักผ่อนเต็มที่และจะได้ไม่เอาโรคไปติดต่อเพื่อนที่โรงเรียน ” จินตนาารู้สึกกังวลเพราะเธอไม่อยากจะเรียนเกรงว่าจะเรียนไม่ทันเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นจินตนา จะเลือกปฏิบัติอย่างไร

1. ปัญหาจากสถานการณ์คืออะไร
 - ก. จินตนาป่วยเป็นประจำ
 - ข. การปฏิบัติตัวของจินตนา
 - ค. แม่ให้รับประทานยาบ่อย
 - ง. ไข้หวัดมักเกิดขึ้นกับนักเรียน
2. ข้อมูลใดจากสถานการณ์ ที่นำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์
 - ก. ไม่มีไข้แล้วควรไปโรงเรียน
 - ข. ขาดเรียนทำให้นักเรียนไม่มีสิทธิสอบ
 - ค. คนเป็นไข้ต้องรับประทานยาอย่างค่อนเนื่อง
 - ง. เป็นหวัดอาจนำโรคไปติดต่อคนอื่น
3. ทางเลือกที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ คือทางเลือกอะไรบ้าง (เลือกตอบได้ 2 ข้อ)
 - ก. ไปโรงเรียนตามปกติ
 - ข. ไปลาครูที่โรงเรียน
 - ค. หยุดพักอยู่กับบ้าน
 - ง. ไปนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล
4. จงบอกผลดีและผลเสียของทางเลือกที่ระบุไว้ในข้อย่อที่ 3

จากข้อย่อที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

จากข้อย่อที่ 3 ทางเลือก

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

5. ถ้านักเรียนเป็นจินตนาการนักเรียนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกในข้อใดจึงจะเหมาะสมที่สุด
 - ก. ไปโรงเรียนตามปกติ
 - ข. ไปลาครูที่โรงเรียน
 - ค. หยุดพักอยู่กับบ้าน
 - ง. ไปนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล

สถานการณ์ที่ 6

รัตนพลเป็นนักกรีฑาที่วิ่งเร็วที่สุดในโรงเรียน เขาเคยเป็นตัวแทนของโรงเรียนวิ่งแข่งขันกรีฑาระดับจังหวัดชนะเลิศได้รับรางวัลเหรียญทอง 2 ปีซ้อน รัตนพลตั้งใจซ้อมวิ่งเป็นประจำและคิดว่าปีนี้เขาจะวิ่งให้ได้ชนะเลิศ 3 ปีซ้อน เพราะเขามีความหวังว่าจะได้เป็นนักกีฬาดีเด่นของจังหวัด รัตนพลจึงหักโหมซ้อมอย่างหนัก แต่ในระยะหลังเขารู้สึกเหนื่อยมากขณะซ้อมวิ่งจนต้องหยุดพักบ่อย ๆ พ่อจึงพารัตนพลไปพบหมอเพื่อตรวจร่างกายเมื่อหมอตรวจร่างกายจึงพบว่ารัตนพลเป็นโรคหัวใจ หมอจึงให้รัตนพลหยุดซ้อมวิ่งเพราะคนเป็นโรคหัวใจออกกำลังกายมากทำให้เป็นอันตรายต่อร่างกาย ถ้านักเรียนเป็นรัตนพลจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

1. ปัญหาจากสถานการณ์คืออะไร
 - ก. การซ้อมวิ่งของรัตนพล
 - ข. รัตนพลหมดโอกาสเป็นนักเรียนกรีฑาดีเด่น
 - ค. รัตนพลไม่มีเวลาไปหาหมอ
 - ง. รัตนพลร่างกายไม่สมบูรณ์
2. ข้อมูลตอนใดจากสถานการณ์ ที่นำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์
 - ก. คนที่เจ็บหน้าอกทุกรายจะเป็นโรคหัวใจ
 - ข. คนป่วยทุกโรคควรออกกำลังกาย
 - ค. คนเป็นโรคหัวใจออกกำลังกายไม่ได้
 - ง. การออกกำลังกายจะทำให้เป็นโรคหัวใจ
3. ทางเลือกที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ คือทางเลือกอะไรบ้าง (เลือกตอบได้ 2 ข้อ)
 - ก. ซ้อมวิ่งตามปกติ
 - ข. ซ้อมวิ่งวันเว้นวัน
 - ค. หยุดซ้อมวิ่ง
 - ง. รับประทานยาแล้วซ้อมวิ่งตามปกติ

4. จงบอกผลดีและผลเสียของทางเลือกที่ระบุไว้ในข้อย่อยที่ 3

จากข้อย่อยที่ 3 ทางเลือก.....

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

จากข้อย่อยที่ 3 ทางเลือก

ผลดี คือ

ผลเสีย คือ

5. ถ้านักเรียนเป็นรัตนพลนักเรียนจะตัดสินใจเลือกทางเลือกในข้อใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

ก. ซ้อมวิ่งตามปกติ

ข. ซ้อมวิ่งวันเว้นวัน

ค. หยุดซ้อมวิ่ง

ง. รับประทานยาแล้วซ้อมวิ่งตามปกติ

ภาคผนวก ง

- 1. แผนการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง**
- 2. แผนการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นนทบุรี**

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 1 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางด้าน
ร่างกายและจิตใจ

สาระสำคัญ

วัยเด็กตอนปลายอายุ 10–12 ปี หรือเรียกว่าระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด การรับรู้การเปลี่ยนแปลงของตนเองและปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้อง จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพกายและจิตที่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจได้
2. จําแนกการปฏิบัติของคนและผู้อื่นในแนวทางที่ถูกต้อง
3. เสนอแนะการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยได้

เนื้อหา

1. การเปลี่ยนแปลงเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น
 - ด้านร่างกาย
 - ด้านอารมณ์และจิตใจ
 - ด้านสติปัญญา
 - ด้านสังคม
2. ปัญหาการปฏิบัติตนเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น
3. แนวทางการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพการเจริญเติบโตของวัยเด็กและรูปภาพคนเคียวกันเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น เปรียบเทียบการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ให้นักเรียนตอบคำถามแล้วครูจึงช่วยสรุปว่าเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจแตกต่างจากวัยเด็ก

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย หลังจากนั้นครูสนทนาซักถามและให้นักเรียนบันทึกการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนลงในแบบบันทึกว่าใช่หรือไม่ใช่ลักษณะและพฤติกรรมเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นและสรุปเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสมกับวัยลงสมุดบันทึก

เสร็จแล้วทุกคนรับบัตรกำหนดงานและศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ผู้ใกล้ชิด”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ผู้ใกล้ชิด” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลายๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่างๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นแล้วบันทึกลงในสมุดบันทึก

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพเด็กวัยต่าง ๆ และรูปภาพกิจกรรม
2. ใบความรู้เรื่องพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย
3. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ
4. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ผู้ใกล้ชิด”

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบบันทึกรายการ
2. ตรวจแบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ผู้โกธจริต” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1 - 3
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติกกลุ่ม ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง ผู้โกธจริต

จริยา กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เธอมีเพื่อนสนิทที่เรียนอยู่ชั้นเดียวกันคือ นภาพร และ นงนุช เวลาทำงานและไปเที่ยวจะต้องไปด้วยกันเสมอ สุพจน์ ซึ่งเป็นนักเรียนรุ่นพี่ชอบมาทำความสนิทสนมกับจริยาและช่วยสอนทำการบ้านเป็นประจำ ในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ สุพจน์มักจะชวนจริยาและเพื่อนสนิทของเธอไปเที่ยวห้างสรรพสินค้าที่ใกล้ ๆ บ้านและชวนดูภาพยนตร์เสมอ ในเย็นวันเสาร์สุพจน์ก็มาชวนจริยาและเพื่อนสนิทไปเที่ยวที่ห้างสรรพสินค้าและดูหนังเช่นเคย แต่่นภาพรไม่ไปด้วยเพราะนภาพรจะไปเที่ยวชายทะเลกับครอบครัวในวันพรุ่งนี้ ส่วนนงนุชไม่ไปด้วยเพราะเธอเป็นไข้หวัดใหญ่ ถ้านักเรียนเป็นจริยา นักเรียนจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

แบบบันทึกรายการ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบบันทึกหมายเลข 1

แบบบันทึกทางเลือกของ

1. ทางเลือกคือ
2. ทางเลือกคือ
3. ทางเลือกคือ

แบบบันทึกหมายเลข 2

ทางเลือกที่ตัดสินใจจะเลือกปฏิบัติ จากทางเลือกหมายเลข 1

คือ.....

เหตุผลที่เลือกทางเลือกดังกล่าวเพราะว่า

- 1.....
- 2.....

แบบบันทึกหมายเลข 3

นักเรียนคิดว่าถ้าเลือกปฏิบัติตามทางเลือกดังกล่าวจะทำให้เกิดผลดีและผลเสีย ดังนี้

ถ้านักเรียนเลือกปฏิบัติตามทางเลือกในแบบบันทึกหมายเลข 2 จะทำให้เกิดผลดี คือ

- 1.....
- 2.....

ถ้านักเรียนเลือกปฏิบัติตามทางเลือกในแบบบันทึกหมายเลข 2 จะทำให้เกิดผลเสีย คือ

- 1.....
- 2.....

แบบบันทึกหมายเลข 4.

ทางเลือกที่กลุ่มจะเลือกปฏิบัติคือ คือ

.....

เหตุผลที่กลุ่มตกลงจะเลือกปฏิบัติตามทางเลือกดังกล่าวเพราะว่า

1.....

2.....

3.....

แบบบันทึกหมายเลข 5

ให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกของตนเอง ในแบบบันทึกหมายเลข 2 อีกครั้งหนึ่ง
หลังจากอภิปรายและแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มแล้ว นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

☐ ยืนยันทางเลือกเดิม ☐ เปลี่ยนแปลงทางเลือกใหม่

ทางเลือกที่นักเรียนเลือกใหม่ คือ

เหตุผลที่นักเรียนเลือกทางเลือกใหม่เพราะว่า

1.....

2.....

3.....

แบบบันทึกหมายเลข 6

ให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามทางเลือกของตนเอง

1.....

2.....

3.....

4.....

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 1 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางด้าน

ร่างกายและจิตใจ

สาระสำคัญ

วัยเด็กตอนปลายอายุ 10–12 ปี หรือเรียกว่าระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด การรับรู้การเปลี่ยนแปลงของตนเองและปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้อง จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพกายและจิตที่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจได้
2. จินเนกการปฏิบัติของคนและผู้อื่นในแนวทางที่ถูกต้อง
3. เสนอแนะการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยได้

เนื้อหา

1. การเปลี่ยนแปลงเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น
 - ด้านร่างกาย
 - ด้านอารมณ์และจิตใจ
 - ด้านสติปัญญา
 - ด้านสังคม
2. ปัญหาการปฏิบัติตนเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น
3. แนวทางการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพการเจริญเติบโตของวัยเด็กและรูปภาพคนเด็วกันเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น เปรียบเทียบการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ให้นักเรียนตอบคำถามแล้วครูจึงช่วยสรุปว่าเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจแตกต่างจากวัยเด็ก

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ศึกษาใบความรู้เรื่องพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย จากนั้นร่วมกันสนทนาและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

- พัฒนาการทางด้านร่างกาย
- พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ
- พัฒนาการทางด้านสติปัญญา
- พัฒนาการทางด้านสังคม

นักเรียนสรุปลงในสมุดบันทึก

2. ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบน้ำหนักและส่วนสูงในแบบบันทึกสุขภาพของตนเองให้นักเรียนลองทำน้ำหนักและส่วนสูงของตนเองเมื่อถึงสิ้นปี ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใด นักเรียนสรุปภาพพัฒนาการของเด็กเพิ่มเติม

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในแบบบันทึก ร่วมกันอภิปรายว่าใช่หรือไม่ใช่ลักษณะพฤติกรรมเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านใด จำแนกเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับวัย ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางแก้ไขที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

4. ครูให้นักเรียนรวบรวมข่าวจาก หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ หรือรูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรมของเด็กและเยาวชน นำมาเสนอในชั่วโมงต่อไป

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัย

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพเด็กวัยต่าง ๆ
2. ใบความรู้เรื่อง “พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย”
3. บัตรสุขภาพ
4. แบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ
2. สังเกตการร่วมอภิปราย

ใบความรู้

เรื่อง พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย

วัยเด็กตอนปลายหรือเรียกว่า ระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่นมีอายุระหว่าง 10-12 ปี แต่เราไม่อาจกำหนดตายตัวลงไปได้แน่นอน วัยนี้เป็นวัยที่คาบเกี่ยวกับระยะก่อนวัยรุ่นหรือระยะเริ่มแตกเนื้อสาว จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเนื่องมาจากการทำงานของต่อมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงของโครงกระดูกและสัดส่วนของร่างกายเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น

พัฒนาการทางร่างกาย

เด็กที่มีอายุ 10 ปีเป็นต้นไปจะเริ่มเจริญเติบโตเร็วทั้งส่วนสูงและน้ำหนัก เด็กหญิงจะเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี ทั้งทางด้านร่างกายและวุฒิภาวะพบว่า

เด็กหญิงจะโปกขยาออก ทรวงอกเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงไป รู้สึกกังวลกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจึงมักทำอะไรเก้งก้าง เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือนอายุระหว่าง 11-12 ปี เด็กชายไหล่กว้างขึ้น มือและเท้าใหญ่ขึ้น เริ่มมีการหลั่งอสุจิระหว่างอายุ 12-16 ปี

พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์ของเด็กวัยนี้จะอยู่ในระดับกลาง คือไม่ดีหรือร้ายจนเกินไป ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. สามารถรักษาอารมณ์ไว้ได้ดี
2. เวลาโกรธจะหาทางออกโดยใช้เสียง ไม่มีพฤติกรรมแบบต่อสู้ วางแผนแก้แค้น เจ็บ ๆ แต่ไม่ทำจริง
3. กลัวการไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ไม่ชอบการแข่งขัน ไม่ต้องการเด่นกว่าหรือด้อยกว่าเพื่อนฝูง
4. เปลี่ยนแปลงความรู้สึกเร็วและง่าย
5. ต้องการความอบอุ่นมั่นคงในหมู่คณะและครอบครัว

พัฒนาการทางสังคม

เด็กวัยนี้ต้องการเพื่อนมาก มีพฤติกรรมเหมือนกลุ่ม ทั้งการแสดงออกทางกาย วาจา และการแต่งกาย ชอบเล่นกับตัวบุคคลเป็นหมู่ไม่ชอบเล่นกับวัตถุเหมือนสมัยเด็ก เด็กชายชอบเล่นใช้กำลังกล้ามเนื้อและกีฬามีกฎเกณฑ์ เด็กหญิงชอบเล่นกับเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน

พัฒนาการทางสติปัญญา

เริ่มสนใจอ่านหนังสือต่าง ๆ เพื่อที่จะร่วมอภิปรายหรือพูดคุยกับเพื่อน ๆ มีความคิดริเริ่มที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดความมั่นคงและเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งช่วยสร้างบุคลิกภาพให้ดีขึ้น เด็กชายสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คาราศาสตร์ เด็กหญิงสนใจการครัว คัดเย็บเสื้อผ้า

**แบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น**

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนบันทึกลักษณะและพฤติกรรมในแบบบันทึกกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านใด และเขียนเครื่องหมาย ✓ โดยพิจารณาว่าใช่หรือไม่ใช่ลักษณะและพฤติกรรมเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น

ที่	พฤติกรรมและลักษณะที่เปลี่ยนแปลง	การเปลี่ยนแปลงด้าน	ใช่	ไม่ใช่
1.	ส่วนสูงและน้ำหนักเพิ่มทุกเดือน			
2.	เริ่มมีกลิ่นตัว			
3.	แสดงความโกรธด้วยการร้องไห้			
4.	ไปกับเพื่อนบ่อย ๆ			
5.	ไม่เล่นกับเพื่อนต่างเพศ			
6.	เลือกอ่านหนังสือเอง			
7.	ชอบคุยโอ้อวดและอยากเป็นที่หนึ่ง			
8.	เล่นกับตุ๊กตาหรือรถแข่ง			
9.	พูดรำพันกับสัตว์เลี้ยง			
10.	ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน			

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 2 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางด้าน

ร่างกายและจิตใจ

สาระสำคัญ

วัยเด็กตอนปลายอายุ 10 – 12 ปี หรือเรียกว่าระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด การรับรู้การเปลี่ยนแปลงของตนเองและปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้อง จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพกายและจิตที่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจได้
2. จำแนกการปฏิบัติของตนและผู้อื่นในแนวทางที่ถูกต้อง
3. เสนอแนะการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยได้

เนื้อหา

1. การเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น
 - ด้านร่างกาย
 - ด้านอารมณ์และจิตใจ
 - ด้านสติปัญญา
 - ด้านสังคม
2. ปัญหาการปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น
3. แนวทางการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนความรู้เรื่องพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม
ให้นักเรียนดูรูปภาพเด็กวัยต่าง ๆ เพิ่มเติม

ขั้นสอน

1. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5 - 6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มถึงทางเลือกของแต่ละคนจากกรณีตัวอย่างเรื่องผู้ใกล้ชิด โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติดกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

2. การชี้ค่านิยมในค่านิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอค่านิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

3. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

4. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ผู้ใกล้ชิด” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย พร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับ จากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัยอีกครั้งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพเด็กวัยต่าง ๆ
2. ใบความรู้เรื่อง “พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย”
3. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ แบบบันทึกมติดกลุ่ม

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติตน
2. สังเกตการร่วมอภิปรายกลุ่ม
3. ตรวจแบบฝึกทบทวนความรู้

แบบบันทึกมติกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....

แบบบันทึกมติกลุ่ม

ทางเลือกที่กลุ่มจะเลือกปฏิบัติ คือ

.....

เหตุผลที่กลุ่มตกลงจะเลือกปฏิบัติตามทางเลือกดังกล่าวเพราะว่า

1.....

2.....

3.....

4.....

คุณค่าที่เกิดขึ้นกับตัวเองและสังคม

นักเรียนคิดว่าถ้ากลุ่มปฏิบัติตามทางเลือกดังกล่าว จะทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียน

ต่อครอบครัว และต่อสังคมอย่างไร

1.....

2.....

3.....

4.....

รายชื่อสมาชิก

1.....เลขที่.....

2.....เลขที่.....

3.....เลขที่.....

4.....เลขที่.....

5.....เลขที่.....

6.....เลขที่.....

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

แผนการสอนที่ 2 (จำนวน 3 คาบ)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางด้าน
ร่างกายและจิตใจ

สาระสำคัญ

วัยเด็กตอนปลายอายุ 10–12 ปี หรือเรียกว่าระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเห็นได้ชัด การรับรู้การเปลี่ยนแปลงของตนเองและปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้อง จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพกายและจิตที่ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจได้
2. จำแนกการปฏิบัติของตนและผู้อื่นในแนวทางที่ถูกต้อง
3. เสนอแนะการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยได้

เนื้อหา

1. การเปลี่ยนแปลงเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น
 - ด้านร่างกาย
 - ด้านอารมณ์และจิตใจ
 - ด้านสติปัญญา
 - ด้านสังคม
2. ปัญหาการปฏิบัติตนเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น
3. แนวทางการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนความรู้เรื่องพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม
ครูให้นักเรียนดูรูปภาพเด็กวัยต่าง ๆ เพิ่มเติม

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนนำข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และรูปภาพกิจกรรมของเด็ก และเยาวชนหรือของตนเอง มานำเสนอหน้าชั้นเรียน
2. นักเรียนร่วมกันจำแนกเป็นการกระทำที่ดีและไม่ดีนำมาอภิปรายถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัวและสังคม
3. นักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางปฏิบัติในการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับวัย บันทึกลงในสมุดบันทึก
4. นักเรียนเลือกข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และรูปภาพกิจกรรมของเด็ก และเยาวชนที่ปฏิบัติตนเหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของร่างกายมาจัดป้ายนิเทศ

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางปฏิบัติตนในการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับวัยและทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพกิจกรรมของเยาวชน
2. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์
3. ป้ายนิเทศ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติตน
2. ตรวจสอบผลงานป้ายนิเทศ
3. ตรวจสอบแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. วัยเด็กตอนปลายจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง.....ปี และการเจริญเติบโตของเด็กหญิงจะโตเร็วกว่าเด็กชายกี่ปี.....
2. พัฒนาการทางด้านสังคมของวัยเด็กตอนปลายแตกต่างจากพัฒนาการวัยเด็กในเรื่องใด.....
3. พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
 - 3.1.....
 - 3.2.....
 - 3.3.....
4. นักเรียนมักจะมีปัญหาการปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นในเรื่องใดบ้าง
 - 4.1.....
 - 4.2.....
 - 4.3.....
 - 4.4.....
5. กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมอะไรบ้าง
 - 5.1.....
 - 5.2.....
 - 5.3.....
 - 5.4.....

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 3 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพ

สาระสำคัญ

การพัฒนาบุคลิกภาพด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสถานการณ์ได้ดีขึ้น การมีบุคลิกภาพที่ดีสามารถสร้างความมั่นใจให้กับตัวเอง มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าแสดงออกและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประโยชน์ของการมีบุคลิกภาพที่ดีได้
2. จำแนกลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีและไม่ดีได้
3. เสนอแนะวิธีการปรับปรุงตัวให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีได้

เนื้อหา

1. ความหมายของบุคลิกภาพ
2. องค์ประกอบของบุคลิกภาพ
3. วิธีการปรับตัวให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี
4. ประโยชน์ของการมีบุคลิกภาพที่ดี

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพลักษณะของคนที่แต่งกายสุภาพ คนที่มีอารมณ์ยิ้มแย้มและซักถามถึงลักษณะเหล่านี้ว่านักเรียนชอบหรือไม่ นักเรียนช่วยกันตอบแล้วครูจึงอธิบายเพิ่มเติมว่าการแต่งกายสุภาพ คนที่มีอารมณ์ยิ้มแย้มเป็นลักษณะของแต่ละคนเรียกว่าบุคลิกภาพ

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “บุคลิกภาพ” ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาซักถามถึงความหมายและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ครูแจกแบบสำรวจบุคลิก

ภาพให้นักเรียนสำรวจบุคลิกภาพของตนเองร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะบุคลิกภาพที่ดีและไม่ดี ร่วมกันสรุปเป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีและประโยชน์ของการมีบุคลิกภาพที่ดี

เสร็จแล้วทุกคนรับบัตรกำหนดงานและศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “นักวาดน้อย”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “นักวาดน้อย” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลายๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

5. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติกกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติกกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

6. การชี้คั่นในคำนิชมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอคำนิชมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

7. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้นๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

8. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “นักวาดน้อย” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี พร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับ จากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพดีอีกครั้งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพลักษณะบุคลิกภาพต่าง ๆ
2. ใบความรู้เรื่องบุคลิกภาพ
3. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติดู่ม
4. กรณีตัวอย่างเรื่องนักวาดน้อย
5. แบบสำรวจบุคลิกภาพ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกรายการ
2. ตรวจสอบแบบสำรวจบุคลิกภาพ
3. ตรวจสอบแบบฝึกทบทวนความรู้

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “นักวาดน้อย” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1 - 3
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติกกลุ่ม ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง นักวาดน้อย

ในช่วงโม่งกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูตั้งให้นักเรียนวาดรูปอวัยวะภายในที่สำคัญของร่างกายพร้อมทั้งระบายสีให้สวยงามส่งวันพรุ่งนี้ เพื่อนในห้องเรียนตั้งใจวาดรูปและระบายสีด้วยตนเองจนเสร็จ ส่วนชุนินวาดรูปไม่เป็นจึงชวนเพื่อนคุยและเอางานอื่นขึ้นมาทำจนหมดชั่วโมงเพราะชุนินคิดว่ามีพี่ชายที่วาดรูปเก่งจึงตั้งใจจะให้พี่ชายวาดรูปให้ พอกลับไปถึงบ้านชุนินก็เอารูปไปให้พี่ชายวาด แต่พี่ชายไม่วาดรูปให้และชุนินจนร้องไห้เพราะเขามีการบ้านต้องรับทำอีกหลายวิชา ถ้านักเรียนเป็นชุนินจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 3 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพ

สาระสำคัญ

การพัฒนาบุคลิกภาพด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสถานการณ์ได้ดีขึ้น การมีบุคลิกภาพที่ดีสามารถสร้างความมั่นใจให้กับตัวเอง มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าแสดงออกและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประโยชน์ของการมีบุคลิกภาพที่ดีได้
2. จำแนกลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีและไม่ดีได้
3. เสนอแนะวิธีการปรับปรุงตัวให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีได้

เนื้อหา

1. ความหมายของบุคลิกภาพ
2. องค์ประกอบของบุคลิกภาพ
3. วิธีการปรับตัวให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี
4. ประโยชน์ของการมีบุคลิกภาพที่ดี

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพลักษณะของคนที่แต่งกายสุภาพ คนที่มีอารมณ์ยิ้มแย้มและซักถามถึงลักษณะเหล่านี้ว่านักเรียนชอบหรือไม่ นักเรียนช่วยกันตอบแล้วครูจึงอธิบายเพิ่มเติมว่าการแต่งกายสุภาพ คนที่มีอารมณ์ยิ้มแย้มเป็นลักษณะของแต่ละคนเรียกว่าบุคลิกภาพ

ขั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ครูแจกใบความรู้เรื่อง “บุคลิกภาพ” ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

- ความหมายของบุคลิกภาพ
- องค์ประกอบของบุคลิกภาพ

หลังจากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของบุคลิกภาพและให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างลักษณะของบุคลิกภาพเพิ่มเติม

2. ครูแจกบัตรคำสังลักษณะของบุคลิกภาพ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงท่าทางของบุคลิกภาพหน้าชั้นเรียน เช่น เดินหลังค่อม เชื่องซึม ก้าวร้าว ฟุ้งฟุ้งอื่นตลอดเวลา ไม่กล้าตัดสินใจ แล้วให้นักเรียนร่วมกันทายว่าเป็นลักษณะของบุคลิกภาพอย่างไร นักเรียนช่วยกันบอกรว่าเป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีหรือไม่ดี

3. ครูแจกแบบสำรวจบุคลิกภาพให้นักเรียนสำรวจบุคลิกภาพของตนเองและเปรียบเทียบกับลักษณะบุคลิกภาพของเพื่อนภายในกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะบุคลิกภาพที่ดีและไม่ดี และร่วมกันวิเคราะห์ว่าลักษณะของบุคลิกภาพจะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

4. สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันเสนอวิธีการปรับตัวให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี บันทึกลงในสมุดบันทึก เสร็จแล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกไปนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปวิธีการปรับตัวให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี นักเรียนทุกคนบันทึกลงในสมุดบันทึกของตนเองและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพลักษณะบุคลิกภาพต่าง ๆ
2. ใบความรู้เรื่องบุคลิกภาพ
3. แบบสำรวจบุคลิกภาพ
4. บัตรคำสังลักษณะบุคลิกภาพ
5. แบบฝึกทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี
2. ตรวจสอบแบบสำรวจบุคลิกภาพ
3. ตรวจสอบแบบฝึกทบทวนความรู้

ในความรู้ เรื่อง บุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมของบุคคลทั้งทางร่างกายและความรู้สึกนึกคิด ซึ่งประกอบขึ้นจากสิ่งเหล่านี้ของบุคคลรวมกัน คือ กิริยาอาการ การแต่งกาย การพูด ทำทางการเดิน การทำงาน ความชำนาญในการทำงาน สุขภาพอนามัย ของคนนั้น

พัฒนาการของบุคลิกภาพ บุคคลจะมีบุคลิกภาพเป็นอย่างใดนั้นขึ้นอยู่กับ 2 อย่าง คือ พันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม เราเชื่อว่า รูปร่างหน้าตา สติปัญญา และโรคบางอย่างเป็นผลมาจาก พันธุกรรมโดยตรงส่วนความเป็นไปในด้าน กิริยามารยาท ศีลธรรมจรรยา ความประพฤติ ข้อมเกิดจากอำนาจของการอบรมเลี้ยงดูหรือสิ่งแวดล้อมชักจูง

องค์ประกอบของบุคลิกภาพ

องค์ประกอบของบุคลิกภาพของบุคคลมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะทางกาย ได้แก่ รูปร่าง ทรวดทรง ความสูง น้ำหนัก ความปกติของอวัยวะ สีส้ม ผิวพรรณ หน้าตา ท่วงที ท่าทาง
2. ลักษณะทางใจ ได้แก่ สติปัญญา ความจำ จินตนาการ ความสามารถพิเศษ ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ การตัดสินใจ การคิดอย่างมีเหตุผล
3. ลักษณะของอารมณ์ ได้แก่ ตื่นเต้น โกรธ กล้าหาญ หวาดกลัว ตกใจง่าย ร่าเริง หลง หลงผิด กังวล เป็นต้น ซึ่งแต่ละคนมีอารมณ์รุนแรงไม่เท่ากัน
4. ลักษณะของการปรับตัว ถ้าใช้วิธีที่ตีความเหมาะสม สังคมก็ยอมรับ ถ้าปรับตัวไม่ดี วางตัวในสังคมไม่เหมาะสม ข้อมมีผลเสียต่อบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ด้วย
5. ลักษณะทางเจตคติ ถ้าเรามีความพอใจหรือไม่พอใจสอดคล้องหรือคล้อยตาม บุคคลส่วนใหญ่ สังคมนั้นเขาก็มองเราว่ามีบุคลิกภาพที่ดี
6. ลักษณะของอุปนิสัย จะปรากฏให้เห็นเมื่อบุคคลนั้นมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น กล้าคิด กล้าทำ กล้าพูด กล้าแสดงตัว บางคนมีอุปนิสัยรอบคอบ มีอารมณ์ขัน
7. ลักษณะของกำลังใจ บางคนมีกำลังใจดี เข้มแข็ง สามารถเผชิญกับอุปสรรคปัญหาได้ดี แต่บางคนวางตัวไม่เหมาะสม มีอะไรกระทบก็หมดกำลังใจ ท้อถอย
8. ลักษณะของความสนใจ บางคนเฉื่อยชา บางคนอยากรู้อยากเห็น บางคนไม่สนใจการเมือง บางคนไม่สนใจศาสนา จึงถูกมองว่าเป็นคนไม่เอาไหน
9. ลักษณะการพูดจา บางคนพูดชัดเจน คล่องแคล่ว บางคนพูดตะกุกตะกัก คิดอย่างบางคนพูดช้า บางคนพูดเร็ว รวด

แบบสำรวจบุคลิกภาพ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ลงใน ☐ ที่ตรงกับบุคลิกภาพของนักเรียนและร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีและไม่ดี

☐ ไม่กล้าซักถาม

☐ โกรธง่าย

☐ เดินห่อไหล่

☐ ชอบต่อสู้

☐ พุคยกยอผู้อื่นเสมอ

☐ ทำงานด้วยตนเอง

☐ เป็นคนมีเหตุผล

☐ มีอารมณ์มั่นคง

☐ ไม่เชื่อใจคนอื่น

☐ ร้องไห้เสียงดัง

☐ แต่งกายสะอาด

☐ นั่งหลังโค้งงอ

☐ ทำงานคล่องแคล่ว

☐ กล้าตัดสินใจ

☐ เดินตัวตรง

☐ ชอบโต้เถียง

☐ มุ่งแข่งขันเพื่อเอาชนะ

☐ ไม่สวดคาครูและเพื่อน

☐ ไม่เคยร้องไห้เมื่อถูกแม่ตี

☐ ไม่ชอบตอบคำถาม

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สิ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของแต่ละคนได้แก่อะไรบ้าง.....

.....

2. บุคลิกภาพของแต่ละคนสามารถเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ เพราะอะไร.....

.....

.....

.....

3. พฤติกรรมของนักเรียนที่ถือว่าเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่อะไรบ้าง

ให้บอกมา 5 อย่าง.....

.....

.....

.....

4. ประโยชน์ของการมีบุคลิกภาพที่ดีคืออะไรบ้าง

4.1.....

4.2.....

4.3.....

4.4.....

5. นักเรียนจะมีวิธีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีได้อย่างไรบ้าง

5.1.....

5.2.....

5.3.....

5.4.....

5.5.....

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 4 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์

สาระสำคัญ

การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีรู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จำแนกการกระทำที่ดีและไม่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์ได้
2. บอกผลดีและผลเสียของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและไม่ดีได้
3. เสนอแนะแนวทางปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้

เนื้อหา

1. ความหมายของมนุษยสัมพันธ์
2. ลักษณะของผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
3. การปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ตัวแทนนักเรียน 10 คน ออกมาขึ้นเป็นวงกลมหน้าห้องเรียนเพื่อเล่นกิจกรรมรวมกลุ่ม ก่อนใช้คำสั่งครูบอกกับนักเรียนว่าจะให้รวมกลุ่ม 3...4 นักเรียนที่เหลือสังเกตพฤติกรรม ครูออกคำสั่ง “รวมกลุ่ม 3...4” หลังจากนั้นครูซักถามนักเรียนว่ารวมกลุ่มกับใคร ชอบเพื่อนที่รวมกลุ่มด้วยหรือไม่ มีการให้สัญญาณกันก่อนครูออกคำสั่งหรือไม่ ร่วมกันสรุปว่านักเรียนจะเลือกรวมกลุ่มกับเพื่อนที่นักเรียนชอบ

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องมนุษยสัมพันธ์ ร่วมกันสนทนา แล้วจึงสรุปความหมายของมนุษยสัมพันธ์ ครูแจกแบบสำรวจพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันให้นักเรียน

จำแนกเป็นพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์ ร่วมกันสรุปเป็นลักษณะของผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

เสร็จแล้วทุกคนรับบัตรกำหนดงานและศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “3 ผู้นำ”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “3 ผู้นำ” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลายๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่างๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือก พร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

5. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติดกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

6. การชี้ค่านิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอค่านิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

7. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหามาของคนที่หนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้นๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

8. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “3 ผู้นำ” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับจากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอีกครั้งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้เรื่องมนุษยสัมพันธ์

2. บัทรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติกลุ่ม
3. กรณีตัวอย่างเรื่อง 3 ผู้นำ
4. แบบสำรวจพฤติกรรมการอยู่ร่วมกัน

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกรายการ
2. ตรวจสอบแบบสำรวจพฤติกรรมการอยู่ร่วมกัน
3. ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “3 ผู้นำ” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง
เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข
1 - 3
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ
ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติกกลุ่ม ทุกคนภายใน
กลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึก
หมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือก
ด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนด
ขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง 3 ผู้นำ

ในวันพิธีไหว้ครูประจำปีของโรงเรียนหลังจากประกอบพิธีไหว้ครูก็จะจัดให้มีกิจกรรม
เลือกประธานนักเรียน ในปีนี้มีผู้สมัคร 3 คน คือ ชูหา ผู้สมัครหมายเลข 1 เป็นนักเรียนที่เรียน
เก่ง เวลาทำงานกลุ่มมักจะขยันขันแข็งทำงานดีมากแต่ไม่ปรึกษาและขอความคิดเห็นจากเพื่อน
ชอบลงมือทำงานคนเดียวแต่พอเพื่อนทำการบ้านไม่ได้จะให้ลอกการบ้านเสมอ รุ่งทิวา ผู้สมัคร
หมายเลข 2 เรียนหนังสือไม่ค่อยเก่งแต่ช่วยเหลืองานส่วนรวมดี เวลาทำงานร่วมกันจะปรึกษา
เพื่อนและให้เพื่อนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนเสมอ และเมธิ ผู้สมัครหมายเลข 3 ชอบแบ่ง
ขนมให้เพื่อนรับประทาน พ่อแม่มาบริจาคเงินช่วยเหลือโรงเรียนบ่อย ๆ แต่เวลาร่วมทำงานกลุ่ม
เมธิมักจะหลีกเลี่ยงไม่มาช่วยทำงาน นักเรียนจะเลือกใครเป็นประธานนักเรียนในปีนี

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 4 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์

สาระสำคัญ

การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีรู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จำแนกการกระทำที่ดีและไม่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์ได้
2. บอกผลดีและผลเสียของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและไม่ดีได้
3. เสนอแนะแนวทางปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้

เนื้อหา

1. ความหมายของมนุษยสัมพันธ์
2. ลักษณะของผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
3. การปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ตัวแทนนักเรียน 10 คนออกมาขึ้นเป็นวงกลมหน้าห้องเรียนเพื่อเล่นเกมรวมกลุ่มก่อนใช้คำสั่งครูบอกกับนักเรียนว่าจะให้รวมกลุ่ม 3...4 ให้นักเรียนที่เหลือสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ครูออกคำสั่ง “รวมกลุ่ม 3...4” หลังจากนั้นครูซักถามนักเรียนว่ารวมกลุ่มกับใคร ชอบเพื่อนที่รวมกลุ่มด้วยหรือไม่ มีการให้สัญญาณกันก่อนครูออกคำสั่งหรือไม่ ร่วมกันสรุปว่านักเรียนจะเลือกรวมกลุ่มกับเพื่อนที่นักเรียนชอบ

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม “แบ่งปันฉันเธอ” โดยครูแจกชิ้นส่วนรูปทรงเรขาคณิตให้คนละ 3 ชิ้น (ครูจะต้องคละชิ้นส่วนก่อน

แบ่งให้นักเรียน) นักเรียนแต่ละคนจะต้องขึ้นส่วนให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสซึ่งใช้ชิ้นส่วนที่ไม่ซ้ำกัน กลุ่มใดปฏิบัติตามข้อตกลงและต่อเสร็จทุกคนก่อนเป็นกลุ่มที่ชนะ

ข้อตกลง

- ไม่พูดจากับใครทั้งสิ้น
- ไม่ขอชิ้นส่วนจากผู้อื่น และไม่หยิบของผู้อื่น
- เป็นผู้ให้ได้อย่างเดียว

เลือกสมาชิกภายในกลุ่ม 1 คนเป็นผู้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

2. ผู้สังเกตแต่ละกลุ่มรายงานสิ่งที่บันทึกได้จากพฤติกรรม เสร็จแล้วครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายหัวข้อต่อไปนี้

- การหยิบของของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่
- การไม่ยอมให้ชิ้นส่วนที่ซ้ำกันแก่ผู้อื่นแสดงว่าผู้นั้นเป็นคนเช่นไร และส่งผล

ต่อการทำงานกลุ่มอย่างไร

- นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของการทำงานและการอยู่ร่วมกันดังนี้

- การขอชิ้นส่วนจากผู้อื่นและการหยิบของของคนอื่นซึ่งไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเป็นลักษณะของคนที่ไม่เห็นแก่ตัว

- คนที่ไม่ยอมให้ชิ้นส่วนแก่ผู้อื่นทำให้งานของส่วนรวมเสร็จช้า
- การทำงานเมื่อไม่มีการพูดจาปรึกษากันทำให้มีความลำบากในการทำงาน

3. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องมนุษยสัมพันธ์เพิ่มเติมและยกตัวอย่างลักษณะของคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

4. ครูแจกแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ให้นักเรียนสำรวจปฏิบัติตนต่อผู้อื่น และร่วมกันอภิปรายถึงพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์ วิเคราะห์ถึงผลของการปฏิบัติตนว่าทำให้ผู้อื่นมีความรู้สึกอย่างไร ร่วมกันเสนอแนะการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตัวแทนกลุ่มออกไปนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข บันทึกลงในสมุดบันทึกและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

- 1. ใบความรู้เรื่องมนุษยสัมพันธ์
- 2. กิจกรรม “แบ่งปันฉันเธอ”
- 3. แบบสำรวจพฤติกรรมการอยู่ร่วมกัน
- 4. แบบฝึกทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

- 1. ตรวจสอบแบบสำรวจพฤติกรรมการอยู่ร่วมกัน
- 2. ตรวจสอบที่กการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 3. ตรวจสอบแบบฝึกทบทวนความรู้

ใบความรู้ เรื่อง มนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นที่อยู่รอบตัวเรา เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่ นับถือ ความร่วมมือ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ลักษณะของผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดี

1. สุภาพอ่อนโยน อุ่มแอ้ม เป็นกันเองกับบุคคลอื่น
2. เข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน มีความเมตตากรุณา
3. มีความจริงใจต่อผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ
4. ชมเชยคนอื่นเสมอ ให้เกียรติผลงานของผู้อื่นมากกว่าดี
5. ไม่นินทาว่าร้ายและไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใด
6. เป็นคนซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
7. รู้จักประนีประนอม
8. มีความมั่นใจในตัวเองและรู้จักเป็นตัวของตัวเอง
9. รู้จักหาและใช้เหตุผล
10. ยกย่องความรู้และความคิดของผู้อื่น

แบบสำรวจพฤติกรรมการอยู่ร่วมกัน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

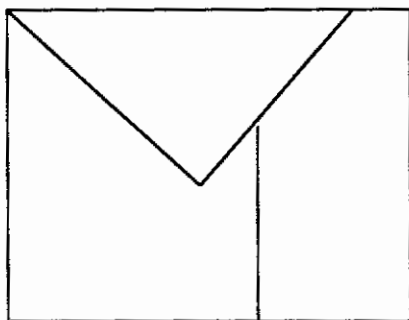
คำสั่ง ให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติตนด้านมนุษยสัมพันธ์และจำแนกว่าเป็นพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดี โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับพฤติกรรมนั้น พร้อมบอกเหตุผล

ที่	พฤติกรรม	ดี	ไม่ดี	เหตุผล
1.	หยิบของผู้อื่นไปใช้ก่อนได้รับอนุญาต			
2.	แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน			
3.	แสดงท่าทางไม่พอใจเมื่อโกรธเพื่อน			
4.	เอาเปรียบเพื่อนเวลาทำงาน			
5.	มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น			
6.	ชมเชยการกระทำของเพื่อน			
7.	ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน			
8.	ตำหนิผลงานของเพื่อน			
9.	มีความจริงใจต่อผู้อื่น			
10.	ขโมยเพื่อนเมื่อนักเรียนทำผิด			

กิจกรรมแบ่งปันฉันเธอ

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนจำแนกการกระทำที่ดีและไม่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์ได้

อุปกรณ์ 1. กระดาษแข็งรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสเท่ากับจำนวนนักเรียน ตัดออกเป็นรูปละ 3 ชั้น
ดังรูป

กติกาในการเล่น

1. ไม่พูดกับใครทั้งสิ้น
2. ไม่ขอชิ้นส่วนจากผู้อื่นก่อน
3. ไม่หยิบชิ้นส่วนผู้อื่น
4. เป็นผู้ให้ได้อย่างเดียว

วิธีเล่น

1. ครูนำรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสแต่ละรูปแบ่งเป็น 5-6 กลุ่ม นำชิ้นส่วนในแต่ละกลุ่มมาคละกันแล้วแบ่งให้นักเรียนคนละ 3 ชั้น
2. นักเรียนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ บันทึกพฤติกรรมสมาชิกในกลุ่มตามกติกาการเล่นและรายงานตามสิ่งที่บันทึกได้
3. กำหนดให้เวลาในการต่อชิ้นส่วน 5 นาที แต่ละคนต้องให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสกลุ่มใดต่อเสร็จก่อนเป็นผู้ชนะ
4. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายพฤติกรรมจากผู้สังเกตการณ์และจำแนกพฤติกรรมเป็นลักษณะการกระทำที่ดีและไม่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์

(ปรับปรุงมาจาก “เกมกลุ่มสัมพันธ์” กรมวิชาการ. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2524. หน้า 44-45)

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนจะแสดงความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นได้อย่างไรบ้าง

1.1.....
 1.2.....
 1.3.....
 1.4.....

2. จงอธิบายคำว่า “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” นักเรียนเข้าใจว่าอย่างไร

.....

3. เพื่อนในห้องที่นักเรียนชอบคือใคร มีลักษณะใดบ้างที่ทำให้นักเรียนชอบ

.....

4. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำให้เกิดผลคืออะไรบ้าง

4.1.....
 4.2.....
 4.3.....
 4.4.....

5. พฤติกรรมใดบ้างเป็นลักษณะของผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ที่ดี และพฤติกรรม

ดังกล่าวจะทำให้เกิดผลเสียอย่างไร

5.1.....

5.2.....

5.3.....

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 5 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง กินดีมีสุข

สาระสำคัญ

การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายครบทุกหมู่และการเลือกรับประทานอาหารที่ปลอดภัย จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพทางกายแข็งแรงและสามารถเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกชนิดของสารอาหารและประโยชน์ที่มีต่อร่างกายได้
2. อธิบายลักษณะของอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ควรบริโภคได้

เนื้อหา

1. ชนิดของสารอาหารและประโยชน์ที่มีต่อร่างกาย
2. การเลือกซื้ออาหารและผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์และปลอดภัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพอาหารหลัก 5 หมู่ และร่วมกันสนทนาถึงอาหารที่นักเรียนเลือกรับประทานในแต่ละมื้อว่านักเรียนได้รับประโยชน์อย่างไรบ้างจากอาหารเหล่านั้น

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบงานเรื่อง “กินดีมีสุข” และแจกตารางวิเคราะห์คุณค่าอาหาร ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าอาหารลงในตาราง หลังจากนั้นร่วมกันสนทนาถึงชนิดของสารอาหารและสรุปประโยชน์ของสารอาหารที่มีต่อร่างกาย

เสร็จแล้วทุกคนรับบัตรกำหนดงานและศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ค่ายพักแรม”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ค่ายพักแรม” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลายๆ แนวทาง พร้อมบันทึกทางเลือกต่างๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือก พร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์และอาหารที่ไม่ปลอดภัย ควรหลีกเลี่ยงเพิ่มเติม นักเรียนร่วมกันเสนอแนะวิธีการการเลือกซื้ออาหารที่ควรบริโภคและปลอดภัย

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปชนิดและประโยชน์ของสารอาหาร วิธีการเลือกซื้ออาหารที่ควรบริโภคและปลอดภัยบันทึกลงในสมุดบันทึก

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพอาหารหลัก 5 หมู่
2. ใบความรู้เรื่อง “ กินดีมีสุข ”
3. บัตรกำหนดงานและแบบบันทึกรายการ
4. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ ค่าชั๊กรั่ม ”
5. ตารางวิเคราะห์คุณค่าอาหาร

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกรายการ
2. ตรวจสอบงานตารางวิเคราะห์คุณค่าอาหาร
3. ตรวจสอบบันทึกวิธีการเลือกซื้ออาหาร

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ค่ายพักแรม” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือกบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1 - 3
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง ค่ายพักแรม

สมศักดิ์ สุทินและเพื่อน ๆ เป็นนักเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทุกคนดีใจมากที่ทางโรงเรียนจะจัดกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรมเป็นเวลา 3 วัน โดยครูจะจัดเตรียมอาหารบางมื้อให้ และลูกเสือแต่ละหมู่จะต้องเตรียมอาหารรับประทานเอง 3 มื้อ หมู่ของสมศักดิ์ประชุมตกลงกันว่าจัดรายการอาหารคือ มื้อที่ 1 ข้าวผัดใส่ไข่ มื้อที่ 2 ผัดผักระน้าใส่หมูกรอบ มื้อที่ 3 แกงส้มผักระเจด หลังจากซื้ออาหารครบแล้วยังมีเงินเหลืออีก 80 บาท สมศักดิ์ซึ่งเป็นนายหมู่จึงให้ทุกคนเสนอว่าเงินที่เหลือจะนำไปทำอะไร สุทินเสนอว่าให้เอาเงินไปซื้อขนมกึ่งสำเร็จรูปและขนมขบเคี้ยวไว้รับประทานตอนกลางคืน ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกในกลุ่มจะเสนอแนะอย่างไร

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 5 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง กินดีมีสุข

สาระสำคัญ

การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายครบทุกหมู่และการเลือกรับประทานอาหารที่ปลอดภัย จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพทางกายแข็งแรงและสามารถเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกชนิดของสารอาหารและประโยชน์ที่มีต่อร่างกายได้
2. อธิบายลักษณะของอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ควรบริโภคได้

เนื้อหา

1. ชนิดของสารอาหารและประโยชน์ที่มีต่อร่างกาย
2. การเลือกซื้ออาหารและผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์และปลอดภัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพอาหารหลัก 5 หมู่ และร่วมกันสนทนาถึงอาหารที่นักเรียนเลือกรับประทานในแต่ละมื้อว่านักเรียนได้รับประโยชน์อย่างไรบ้างจากอาหารเหล่านั้น

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนศึกษาวิดีโอทัศน์ ชุดตัวเรา “สุขนิสัยที่ดีของตัวเรา” จบแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพสมบูรณ์โดยการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย
2. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่อง “กินดีมีสุข” นักเรียนร่วมกันสรุปชนิดและประโยชน์ของสารอาหารแล้วบันทึกลงในสมุด
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มยกตัวอย่างรายการอาหารที่รับประทานมา 2 ชนิด แล้วร่วมกันวิเคราะห์คุณค่าอาหารลงในตารางบันทึก ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียน ครูสนทนา

ถึงรายการอาหารและช่วยกันสรุปว่าอาหารที่รับประทานมีสารอาหารซึ่งมีประโยชน์ต่อร่างกาย
ต้องรับประทานอาหารให้ครบทุกหมู่

4. ครูให้นักเรียนรวบรวมตัวอย่างผลิตภัณฑ์ในการบริโภคและอาหารที่ไม่ปลอดภัย
ควรหลีกเลี่ยงจากรูปภาพและของจริง ในหัวข้อต่อไปนี้

- อาหารที่มีคุณค่าทางอาหารต่ำ
- อาหารที่มีรสจัด
- อาหารที่มีกลิ่นบูดหรือขึ้นรา
- อาหารที่ไม่สะอาด อาหารที่หมดอายุ
- สารปรุงแต่งอาหาร

เพื่อร่วมกันแยกแยะอาหารที่มีประโยชน์และอาหารที่ไม่ควรบริโภค รวบรวมวิธี
การสังเกตลักษณะอาหารที่ควรบริโภค ไม่ควรบริโภค เตรียมนำเสนอในชั่วโมงต่อไป

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปชนิดและประโยชน์ของสารอาหารที่มีต่อร่างกาย

สื่อการเรียนการสอน

1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์
2. รูปภาพอาหารหลัก 5 หมู่
3. ตารางวิเคราะห์คุณค่าอาหาร
4. วิดีทัศน์ ชุดตัวเรา “สุขนิสัยที่ดีของตัวเรา”
5. ใบความรู้เรื่อง “กินดีมีสุข”

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบที่กข้อควรปฏิบัติในการเลือกซื้ออาหาร
2. ตรวจสอบผลงานตารางวิเคราะห์คุณค่าอาหาร

ใบความรู้ เรื่อง กินดีมีสุข

อาหาร คือสิ่งที่รับประทานเข้าไปแล้วไม่เป็นพิษต่อร่างกายและเป็นสิ่งจำเป็นที่เราจะต้องได้รับตลอดชีวิตเพื่อให้ร่างกายมีความสมบูรณ์แข็งแรง ปัจจุบันนี้จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าอาหารคือรากฐานแห่งสุขภาพร่างกายของคนเราจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับอาหารที่เราบริโภค

สารอาหารที่มีอยู่ในอาหารที่เรารับประทาน อาจแบ่งเป็นพวกใหญ่ ๆ ได้ 6 ชนิดคือ

1. คาร์โบไฮเดรต
2. โปรตีน
3. ไขมัน
4. เกลือแร่
5. วิตามินต่าง ๆ
6. น้ำ

สารอาหารต่าง ๆ เหล่านี้มีหน้าที่เฉพาะต่อร่างกาย ดังนี้

1. ประเภตสร้างและซ่อมแซมร่างกาย ได้แก่ โปรตีน เกลือแร่และน้ำ
2. ประเภตให้กำลังงานและความอบอุ่น ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต ไขมันและโปรตีน
3. ประเภตควบคุมการทำงานของร่างกายเป็นปกติ ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เกลือแร่และน้ำ

อาหารแต่ละชนิดประกอบด้วยสารอาหารหลาย ๆ อย่างในปริมาณที่มากน้อยต่างกัน เช่น ข้าวมีคาร์โบไฮเดรตมาก เนื้อสัตว์มีโปรตีนมาก แต่ไม่มีอาหารชนิดใดชนิดเดียวที่จะมีสารอาหารต่าง ๆ ครบในปริมาณที่เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย ดังนั้นในวันหนึ่ง ๆ เราจึงต้องรับประทานอาหารหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เพื่อให้ได้สารอาหารต่าง ๆ ครบและเพียงพอ ซึ่งเราเรียกอาหารเช่นนี้ว่า “อาหารครบถูกส่วน” หรือ “อาหารสมดุล”

แผนการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 6 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง กินดีมีสุข

สาระสำคัญ

การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายครบทุกหมู่และการเลือกรับประทานอาหารที่ปลอดภัย จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพทางกายแข็งแรงและสามารถเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างโรคที่เกิดจากการขาดสารอาหารและวิธีป้องกันได้
2. เสนอแนะวิธีปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและปลอดภัยได้

เนื้อหา

1. โรคที่เกิดจากการขาดสารอาหาร
2. แนวทางการปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและปลอดภัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนชนิดและประโยชน์ของสารอาหารที่มีต่อร่างกาย ให้นักเรียนดูรูปภาพคนที่ เป็นโรคคอพอกและร่วมกันสนทนาว่าเกิดจากสาเหตุใด นักเรียนช่วยกันตอบและครูสรุปว่าเกิดจากการขาดสารอาหาร

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องโรคขาดสารอาหาร จบแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- โรคขาดสารอาหาร
- สาเหตุและวิธีป้องกัน

นักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุดบันทึก

2. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการจับสลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มถึงทางเลือกจากการศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ค่ายพักแรม” โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมดิกกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมดิกกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

3. การชี้คั่นในค่านิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอค่านิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

4. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของคนอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

5. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ค่ายพักแรม” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหาร พร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับ จากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารอีกครั้งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพอาหารหลัก 5 หมู่
2. ใบความรู้เรื่อง “โรคขาดสารอาหาร”
3. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมดิกกลุ่ม
4. แบบฝึกทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบบันทึกมดิกกลุ่ม
2. สังเกตการร่วมอภิปรายกลุ่ม
3. ตรวจแบบฝึกทบทวนความรู้

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 6 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง กินดีมีสุข

สาระสำคัญ

การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายครบทุกหมู่และการเลือกรับประทานอาหารที่ปลอดภัย จะทำให้เป็นผู้มีสุขภาพทางกายแข็งแรงและสามารถเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างโรคที่เกิดจากการขาดสารอาหารและวิธีป้องกันได้
2. เสนอแนะวิธีปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและปลอดภัยได้

เนื้อหา

1. โรคที่เกิดจากการขาดสารอาหาร
2. แนวทางการปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและปลอดภัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนชนิดและประโยชน์ของสารอาหารที่มีต่อร่างกาย ให้นักเรียนดูรูปภาพคนที่ เป็นโรคคอตีบและร่วมกันสนทนาว่าเกิดจากสาเหตุใด นักเรียนช่วยกันตอบและครูสรุปว่าเกิดจากการขาดสารอาหาร

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องโรคขาดสารอาหาร จบแล้วร่วมกันอภิปรายเรื่องโรคขาดสารอาหาร สาเหตุและวิธีป้องกัน
2. ครูให้นักเรียนศึกษาโรคที่เกิดจากการขาดสารอาหารและเป็นปัญหาภาวะโภชนาการในวัยเรียนในหัวข้อต่อไปนี้เพิ่มเติม
 - โรคขาดสารไอโอดีน
 - โรคโลหิตจาง

- โรคขาดโปรตีนและพลังงาน

ร่วมกันสนทนาดังผลเสียของการขาดสารอาหารที่ส่งผลต่อสุขภาพและการเรียน และนักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางในการป้องกันโรคขาดสารอาหารและบันทึกลงสมุด

3. ครูให้นักเรียนรวบรวมตัวอย่างผลิตภัณฑ์ในการบริโภคและอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง จากรูปภาพและของจริง ในหัวข้อต่อไปนี้

- อาหารที่มีคุณค่าทางอาหารต่ำ
- อาหารที่มีรสจัด
- อาหารที่มีกลิ่นบูดหรือขึ้นรา
- อาหารที่ไม่สะอาด อาหารที่หมดอายุ
- สารปรุงแต่งอาหาร

ร่วมกันแยกแยะอาหารที่มีประโยชน์และอาหารที่ไม่ควรบริโภค รวบรวมวิธีการสังเกตลักษณะอาหารที่ควรบริโภค ไม่ควรบริโภค ร่วมกันสรุปและบันทึกเป็นข้อควรปฏิบัติ

4. ครูให้นักเรียนรวบรวมบทความ โฆษณา จากหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ นำมาอภิปรายร่วมกันถึงคำเตือนและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย บันทึกเป็นข้อควรปฏิบัติ

5. ครูให้นักเรียนเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและได้คุณค่าอาหารครบถ้วน ร่วมกันอภิปรายและบันทึกลงในสมุด

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปแนวทางการปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและได้คุณค่าอาหารครบถ้วนและทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์
2. รูปภาพโรคขาดสารอาหาร
5. ใบความรู้เรื่อง “ โรคขาดสารอาหาร ”
6. แบบฝึกหัดทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจผลงานบันทึกการปฏิบัติตน
2. ตรวจแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

ใบความรู้ เรื่อง โรคขาดสารอาหาร

โรคขาดสารอาหาร เป็นโรคที่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหาร สำหรับเด็กวัยเรียน อายุระหว่าง 6-14 ปี พบว่า โรคขาดสารอาหารที่เป็นปัญหาสำคัญซึ่งมีผลต่อสุขภาพของเด็ก ได้แก่

1. โรคขาดโปรตีนและพลังงาน การขาดโปรตีนและพลังงานจะทำให้ไม่เติบโตสมวัย จะมีรูปร่างเล็กกว่าปกติ ภูมิคุ้มกันต้านโรคต่ำ ติดเชื้อง่าย ถ้ารุนแรงจะมีผลเสียต่อการพัฒนาการของสมองเกิดผลกระทบต่องานสติปัญญาและการเรียนรู้ในวัยต่อมา

2. โรคขาดสารไอโอดีน การขาดสารไอโอดีนในวัยเด็กจะทำให้การเจริญเติบโตของร่างกายและสมองชะงัก สติปัญญาค่อย นุรที่ที่เกิดจากหญิงมีครรภ์ที่ขาดสารไอโอดีนจะมีความพิการทางสมอง เป็นใบ้ หูหนวก ปัญญาอ่อน ซึ่งทางภาคเหนือเรียกว่า “ โรคเอ๋ ”

3. โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก การขาดธาตุเหล็กทำให้เป็นโรคโลหิตจาง ซึ่งมีความพิการทางด้านร่างกายและสมองเป็นไปอย่างช้า ๆ เหนื่อยง่าย ภูมิคุ้มกันต้านโรคต่ำ ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กวัยเรียน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการขาดสารอาหารดังกล่าว คือการไม่ได้รับหรือได้รับสารอาหารเหล่านั้นไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกายติดต่อกันเป็นเวลานาน อันเนื่องมาจาก

- อาหารที่นำมาบริโภคมีสารอาหารโปรตีน ไอโอดีนและเหล็กในปริมาณน้อย และคุณภาพต่ำหรือไม่มีเลย
- บริโภคอาหารน้อยหรือบริโภคอาหารที่มีไขมันต่ำ ทำให้พลังงานไม่เพียงพอ
- ไม่คั้นน้ำผสมไอโอดีนหรือไม่นำเกลือเสริมไอโอดีนมาปรุงอาหารบริโภคอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง
- ไม่ได้รับประทานอาหารทะเลอย่างเพียงพอ

แบบฝึกหัดทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สารอาหารต่อไปนี้ประโยชน์ต่อร่างกายอย่างไร
 - 1.1 คาร์โบไฮเดรต.....
 - 1.2 โปรตีน.....
 - 1.3 ไขมัน.....
 - 1.4 เกลือแร่.....
 - 1.5 วิตามิน.....
 - 1.6 น้ำ.....
2. ให้นักเรียนบอกชื่ออาหารมา 1 อย่าง และบอกว่าประกอบไปด้วยสารอาหารชนิดใดบ้าง.....

3. โรคขาดสารอาหารที่พบในนักเรียนได้แก่โรคอะไรบ้าง นักเรียนจะมีวิธีป้องกันอย่างไร
 - 3.1.....
 - 3.2.....
 - 3.3.....
4. นักเรียนจะสังเกตอาหารกระป๋องที่ควรบริโภคอย่างไรบ้าง

5. นักเรียนมีวิธีปฏิบัติในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและปลอดภัยอย่างไร
 - 5.1.....
 - 5.2.....
 - 5.3.....
 - 5.4.....

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 7 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง การออกกำลังกาย การ
พักผ่อนและนันทนาการ

สาระสำคัญ

การเลือกปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย การพักผ่อน และนันทนาการอย่างเพียงพอ และเหมาะสมทำให้เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรค ช่วยลดความเครียด และทำให้เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ชกตัวอย่างการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัยได้
2. บอกผลดีของการออกกำลังกายที่ถูกต้องและผลเสียของการออกกำลังกายที่ไม่ถูกต้องได้
3. เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัยได้

เนื้อหา

1. ความหมายและประเภทของการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ
2. ผลดีของการออกกำลังกายที่ถูกต้องและผลเสียของการออกกำลังกายที่ไม่ถูกต้อง
3. แนวทางในการปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพการเล่นกีฬา การพักผ่อนและนันทนาการ สนทนาถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนชอบปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ให้นักเรียนดูวิดีโอทัศน์ชุดตัวเรา “ การออกกำลังกายมีผลต่อตัวเรา ” จบแล้วครูสนทนาและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ได้จากวิดีโอทัศน์และให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “ การออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ ” จบแล้วนักเรียนบันทึกกิจกรรมการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการลงในแบบบันทึก ครูช่วยสรุปเพิ่มเติมเสร็จแล้วทุกคนรับบัตรกำหนดงานและศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ สวนสนุกบนชั้น 5 ”
2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ สวนสนุกบนชั้น 5 ” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1
3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2
4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3
5. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง
6. การชี้คํานั่นในคํานิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอคํานิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล
7. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของคนอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5
8. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ สวนสนุกบนชั้น 5 ” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ พร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับ จากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการออกกำลังกาย พักผ่อนและนันทนาการอีกครั้งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ
2. ใบความรู้เรื่องการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ
3. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติกลุ่ม
4. กรณีตัวอย่างเรื่องสวนสนุกบนชั้น 5
5. วิดีทัศน์ชุดตัวเรา “ การออกกำลังกายมีผลต่อตัวเรา ”

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. ตรวจแบบบันทึกรายการ
3. ตรวจแบบฝึกทบทวนความรู้

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “สวนสนุกบนชั้น 5” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1 - 3
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง สวนสนุกบนชั้น 5

ในช่วงวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ อากรณ์มักจะชวนเพื่อน ๆ ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกัน ไปเที่ยวที่ห้างสรรพสินค้าที่อยู่ใกล้บ้านเป็นประจำ เพื่อไปซื้อสมุดหนังสือ และอุปกรณ์สำหรับใช้ทำกิจกรรมเวลาเรียน หลังจากนั้นอากรณ์ก็จะชวนเพื่อน ๆ ขึ้นไปบนสวนสนุกที่ชั้น 5 เพื่อไปเล่นตุ้มเกมเพราะสนุกและตื่นเต้นดี ในช่วงปิดภาคเรียนที่สวนสนุกมีของเล่นใหม่ ๆ และตุ้มเกมมากมาย อากรณ์จึงชวนเพื่อน ๆ ไปเล่นที่สวนสนุกบนชั้น 5 ทุกวัน ต่อมาอากรณ์และเพื่อน ๆ ก็มีอาการปวดตาและคออักเสบเพราะใช้สายตาเพ่งดูที่เกมมากเกินไป ถ้านักเรียนเป็นอากรณ์จะชวนเพื่อน ๆ ไปทำกิจกรรมอะไรในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์และช่วงปิดภาคเรียน

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 5 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง การออกกำลังกาย การ
พักผ่อนและนันทนาการ

สาระสำคัญ

การเลือกปฏิบัติคนในการออกกำลังกาย การพักผ่อน และนันทนาการอย่างเพียงพอ และเหมาะสมทำให้เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันโรค ช่วยลดความเครียด และทำให้เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัยได้
2. บอกผลดีของการออกกำลังกายที่ถูกต้องและผลเสียของการออกกำลังกายที่ไม่ถูกต้องได้
3. เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติคนในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัยได้

เนื้อหา

1. ความหมายและประเภทของการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ
2. ผลดีของการออกกำลังกายที่ถูกต้องและผลเสียของการออกกำลังกายที่ไม่ถูกต้อง
3. แนวทางในการปฏิบัติคนในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพการเล่นกีฬา การพักผ่อนและนันทนาการ สันทนาการถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนชอบปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. ครูสนทนาถึงกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในแต่ละวันว่ามีอะไรบ้าง หลังจากนักเรียนทำงานเสร็จแล้วเวลาที่เหลือนักเรียนทำกิจกรรมอะไร นักเรียนช่วยกันตอบครูช่วยสรุปว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติได้แก่ การออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ

2. ให้นักเรียนศึกษาวิดิทัศน์ชุดตัวเรา “ การออกกำลังกายมีผลต่อร่างกายเรา ” จบแล้วนักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของการออกกำลังกายที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจ

3. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “การออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ” เพิ่มเติม จบแล้วร่วมกันสนทนาและบันทึกกิจกรรมการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการลงในแบบบันทึก ร่วมกันสรุปถึงผลดีและผลเสียของการปฏิบัติ

4. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน รวบรวมชื่อกิจกรรมการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ ร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบที่มีต่อร่างกายและจิตใจทั้งผลดีและผลเสียจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องพร้อมเหตุผล ตัวแทนกลุ่มออกไปนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปวิธีปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการที่เหมาะสมกับวัยบันทึกลงในสมุดบันทึกและทำแบบฝึกหัดทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพกิจกรรมการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ
2. ใบความรู้เรื่อง “การออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ ”
3. วิดิทัศน์ชุดตัวเรา “ การออกกำลังกายมีผลต่อร่างกายเรา ”
4. แบบบันทึกกิจกรรม

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบที่กวีวิธีปฏิบัติตน
2. ตรวจสอบบันทึกกิจกรรม
3. ตรวจสอบแบบฝึกหัดทวนความรู้

ใบความรู้

เรื่อง การออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ

การออกกำลังกาย หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวช่วยให้กล้ามเนื้อได้ทำงานและเกิดการเจริญเติบโต ส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรง ทำให้อวัยวะทุกส่วนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การออกกำลังกายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกาย หมายถึง การออกกำลังกายด้วยวิธีใดก็ตามที่กระตุ้นการทำงานของระบบกล้ามเนื้อ ระบบโครงร่าง ระบบไหลเวียนเลือดและการหายใจ เพื่อช่วยให้มีการพัฒนาทางกาย การสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายและการรักษาสมรรถภาพทางกายให้คงอยู่อย่างถูกต้อง กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกาย มีดังนี้

ความยืดหยุ่นตัว หมายถึง ความสามารถที่ร่างกายมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวได้ง่ายและสะดวกโดยข้อต่อต่าง ๆ และกล้ามเนื้อ พับ งอ หด หรือยืดได้อย่างเต็มที่ กิจกรรมที่ฝึกความยืดหยุ่น ได้แก่ บิดตัวไปซ้ายและขวา ยืนก้มลงข้างหน้าเท้าแยกฝ่ามือแตะพื้น

ความแข็งแรง หมายถึง ความสามารถของร่างกาย มือหรือแขนที่ออกแรงได้มากที่สุด กิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรง ได้แก่ ดันพลอง ชักเชือกคนต่อคน ชกน้ำหนัก

ความอดทนของกล้ามเนื้อ หมายถึง ความสามารถที่จะออกแรงติดต่อกันไปเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ใช้อำนาจบังคับหรือปฏิบัติงานซ้ำ ๆ กิจกรรมที่ฝึกความอดทน ทนทาน ได้แก่ วิ่งอยู่กับที่ ค้างข้อกับราว ขุดข้อ นั่งตัววี ลูกนั่ง

ความอดทนของระบบไหลเวียนเลือดและการหายใจ หมายถึง ความสามารถของหัวใจ ปอด และหลอดเลือด ในการลำเลียงออกซิเจนและสารอาหารไปยังกล้ามเนื้อที่ใช้ในการออกแรง กิจกรรมที่ฝึก เช่น การวิ่ง การกระโดด โดยใช้เวลารั้งละประมาณ 10-15 นาที

การพักผ่อน หมายถึง การหยุดพักในระหว่างการทำงานหรือการเล่นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดและลดความเหน็ดเหนื่อยอ่อนเพลียลง การพักผ่อนไม่เพียงพอจะมีผลต่อร่างกาย เช่น ทำให้อวัยวะทรุดโทรม อ่อนเพลีย อารมณ์หงุดหงิด

นันทนาการ หมายถึง การพักผ่อนหย่อนใจด้วยการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ตามความสนใจและสมัครใจ โดยมิได้ทำกิจกรรมนั้น ๆ เป็นอาชีพ

แบบบันทึกกิจกรรมการออกกำลังกาย การพักผ่อน และนันทนาการ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนชื่อกิจกรรมการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ และจำแนกว่าเป็นกิจกรรมที่ดีหรือไม่ดีโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงช่องพร้อมบอกเหตุผล

ที่	กิจกรรม	ดี	ไม่ดี	เหตุผล
1	ฝึกซ้อมแข่งรถ			
2	บริหารร่างกายตอนเย็น			
3	ซ้อมวิ่งวันละ 2 ชั่วโมง			
4	นั่งฟังเพลง			
5	ปลูกผักสวนครัว			
6	ฝึกเล่นดนตรี			
7	เล่นเกม			
8	ดูบ้าน			
9	ดูรายการโทรทัศน์ทั้งวัน			
10	เล่นน้ำทะเลตอนกลางวัน			

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนยกตัวอย่างกิจกรรมการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนมา 5 ชนิด.....
.....
.....

2. การออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ ทำให้เกิดผลดีต่อร่างกายและจิตใจอย่างไรบ้าง

2.1.....
2.2.....
2.3.....

3. การออกกำลังกายที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกายอย่างไร

3.1.....
3.2.....
3.3.....

4. จากคำกล่าวที่ว่า “ สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กัน ” นักเรียนคิดว่าเป็นคำกล่าวที่ถูกต้องหรือไม่พร้อมอธิบายเหตุผล.....
.....
.....

5. การปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย การพักผ่อนและนันทนาการ ให้เหมาะสมกับวัยนักเรียนควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง

5.1.....
5.2.....
5.3.....
5.4.....

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 8 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง อวัยวะภายในที่สำคัญ

สาระสำคัญ

อวัยวะภายในที่สำคัญของร่างกายแต่ละชนิดมีหน้าที่และความสำคัญแตกต่างกัน การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายในที่ถูกต้องจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพของร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรูปร่างลักษณะและที่ตั้งของอวัยวะภายในได้
2. อธิบายความสำคัญและหน้าที่ของอวัยวะภายในได้

เนื้อหา

1. อวัยวะภายในที่สำคัญ ได้แก่ ปอด หัวใจและไต
2. รูปร่างและลักษณะที่ตั้งของอวัยวะภายใน
3. หน้าที่และความสำคัญ
4. การป้องกันและบำรุงรักษา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูหุ่นจำลองอวัยวะภายในที่สำคัญ ร่วมกันสนทนาและซักถามถึงอวัยวะภายในที่สำคัญที่นักเรียนรู้จัก

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “อวัยวะภายในที่สำคัญของร่างกาย” และครูให้นักเรียนออกไปชี้ตำแหน่งอวัยวะภายในจากแผนภูมิอวัยวะภายในที่ครูคิดไว้บนกระดานดำ จากนั้นนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อ ต่อไปนี้
 - รูปร่างลักษณะและที่ตั้งของอวัยวะภายใน
 - หน้าที่และความสำคัญ

นักเรียนร่วมกันสรุปลงในสมุดบันทึก เสร็จแล้วทุกคนรับบัตรกำหนดงานและศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “พ่อของนิรันดร์”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “พ่อของนิรันดร์” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปหน้าที่ ความสำคัญและการป้องกันดูแลรักษาปอด หัวใจ และหลอดเลือดในร่างกาย

สื่อการเรียนการสอน

1. หุ่นจำลองและแผนภูมิอวัยวะภายในที่สำคัญ
2. ใบความรู้เรื่องอวัยวะภายในที่สำคัญ
3. บัตรกำหนดงาน และแบบบันทึกรายการ
4. กรณีตัวอย่างเรื่อง “พ่อของนิรันดร์”

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจรูปวาดอวัยวะภายใน
2. ตรวจแบบบันทึกรายการ

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “พ่อของนิรันดร์” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1-3
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติดังกล่าว ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง พ่อของนิรันดร์

ครอบครัวของนิรันดร์มีแม่และน้องสาว 1 คน อาศัยอยู่ด้วยกัน ส่วนพ่อไปทำงานที่ต่างจังหวัดและจะกลับมาเยี่ยมบ้านช่วงวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ทุกสัปดาห์ พ่อกลับมาเยี่ยมบ้านพ่อก็จะสูบบุหรี่ในบ้านเป็นประจำ ทำให้แม่และน้องรวมทั้งนิรันดร์ต้องสูดดมควันบุหรี่ด้วยทุกครั้ง แม่มักจะขอร้องให้พ่อเลิกสูบบุหรี่และทะเลาะกันเป็นประจำแต่พ่อก็ไม่ยอมเลิกสูบบุหรี่ในวันเสาร์หน้าตรงกับวันที่ 31 พฤษภาคม ซึ่งเป็นวันงดสูบบุหรี่โลก ถ้านักเรียนเป็นนิรันดร์จะเลือกปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้พ่อเลิกสูบบุหรี่

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต	หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา
แผนการสอนที่ 8 (จำนวน 3 คาบ)	เรื่อง อวัยวะภายในที่สำคัญ

สาระสำคัญ

อวัยวะภายในที่สำคัญของร่างกายแต่ละชนิดมีหน้าที่และความสำคัญแตกต่างกัน การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายในที่ถูกต้องจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพของร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกรูปร่างลักษณะและที่ตั้งของอวัยวะภายในได้
2. อธิบายความสำคัญและหน้าที่ของอวัยวะภายในได้

เนื้อหา

1. อวัยวะภายในที่สำคัญ ได้แก่ ปอด หัวใจและไต
2. รูปร่างและลักษณะที่ตั้งของอวัยวะภายใน
3. หน้าที่และความสำคัญ
4. การป้องกันและบำรุงรักษา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูหุ่นจำลองอวัยวะภายในที่สำคัญ ร่วมกันสนทนาและซักถามอวัยวะภายในที่สำคัญที่นักเรียนรู้จัก

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ศึกษาใบความรู้เรื่อง “อวัยวะภายในที่สำคัญ” และดูแผนภูมิอวัยวะภายในประกอบ จากนั้นนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

- รูปร่างลักษณะและที่ตั้งของอวัยวะภายใน
- หน้าที่และความสำคัญ

2. ครูให้นักเรียนยืนขึ้นและชี้ตำแหน่งอวัยวะภายใน เช่น ปอด หัวใจและไต ที่ร่างกายของตัวเอง นักเรียนสังเกตเพื่อนว่าเพื่อนชี้ตำแหน่งอวัยวะภายในถูกต้องหรือไม่ เสร็จแล้วให้นักเรียนออกมาชี้ตำแหน่งอวัยวะภายในจากแผนภูมิที่ครูคิดไว้บนกระดานดำ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปที่ตั้งและรูปร่างลักษณะของอวัยวะภายในอีกครั้งหนึ่ง

3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ถ้าถูกตัดปอดและไตทิ้งหรือต้องเปลี่ยนลิ้นหัวใจใหม่ จะทำให้เกิดผลเสียอย่างไร
- สามารถเปลี่ยนอวัยวะมาแทนได้หรือไม่

นักเรียนร่วมกันอภิปรายและตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

4. ครูให้นักเรียนวาดรูปลักษณะที่ตั้งของอวัยวะภายในและระบายสีให้สวยงาม
ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปรูปร่างลักษณะที่ตั้ง และหน้าที่ความสำคัญของอวัยวะภายในและบันทึกลงในสมุดบันทึก

สื่อการเรียนการสอน

1. หุ่นจำลองและแผนภูมิอวัยวะภายในที่สำคัญ
2. ใบความรู้เรื่องอวัยวะภายในที่สำคัญ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจผลงานวาดรูปอวัยวะภายใน
2. ตรวจบันทึกหน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายใน

ใบความรู้ เรื่อง อวัยวะภายในที่สำคัญ

อวัยวะภายในที่สำคัญได้แก่ ปอด หัวใจ กระเพาะอาหาร ลำไส้เล็กและไต

ปอด เป็นอวัยวะที่มีลักษณะคล้ายฟองน้ำ ตั้งอยู่ 2 ข้าง ซ้ายขวาของช่องอกประกอบด้วยถุงลมเล็ก ๆ จำนวนหลายล้านถุง ถุงลมเหล่านี้จะติดอยู่กับแขนงขั้วปอดที่สร้างขึ้นจากหลอดอ่อน แขนงปอดเหล่านี้จะรวมกันเป็นขนาดใหญ่ว่าขั้วปอด ขึ้นออกจากตัวปอดทั้งสองข้างแล้วเชื่อมต่อกันกับส่วนของหลอดลม หน้าที่สำคัญของปอด คือฟอกโลหิตดำให้เป็นโลหิตแดงแล้วส่งกลับเข้าสู่หัวใจเพื่อส่งเลือดแดงไปเลี้ยงเซลล์ต่าง ๆ ทั่วร่างกาย

หัวใจ เป็นอวัยวะที่ประกอบขึ้นด้วยกล้ามเนื้อพิเศษที่ไม่อยู่ในอำนาจบังคับของจิตใจ มีรูปร่างคล้ายดอกบัวตูมขนาดเท่ากำมือของเจ้าของ ตั้งอยู่ในช่องอกทางซีกซ้ายระหว่างปอด หัวใจแบ่งออกเป็น 4 ห้อง บน 2 ห้อง ล่าง 2 ห้อง ห้องบนขวาและล่างขวามีเลือดดำผ่านเพื่อส่งต่อไปยังปอดห้องบนซ้ายและล่างซ้ายจะมีเลือดแดงจากปอดผ่านเข้ามาเพื่อส่งต่อไปยังอวัยวะต่าง ๆ ทั่วร่างกาย หน้าที่สำคัญของหัวใจ คือสูบฉีดเลือดไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และส่งเลือดดำไปฟอกที่ปอด

ไต มีรูปร่างคล้ายเมล็ดถั่วแดง ตั้งอยู่สองข้างซ้ายขวาของกระดูกสันหลังบริเวณเอวทางด้านบั้นของไต มีหลอดไตขึ้นออกมาข้างละหนึ่งหลอด อีกปลายของไตทั้งสองจะเชื่อมกับกระเพาะปัสสาวะ ปลายด้านล่างของกระเพาะปัสสาวะจะมีท่อขึ้นมาหนึ่งท่อทำหน้าที่เป็นท่อปัสสาวะเพื่อนำปัสสาวะออกจากร่างกาย หน้าที่และความสำคัญ ทำหน้าที่กรองของเสียออกจากโลหิตแล้วขับของเสียออกจากร่างกายในรูปของปัสสาวะ

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 9 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง อวัยวะภายในที่สำคัญ

สาระสำคัญ

อวัยวะภายในที่สำคัญของร่างกายแต่ละชนิดมีหน้าที่และความสำคัญแตกต่างกัน การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายในที่ถูกต้องจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพของร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความสำคัญและหน้าที่ของอวัยวะภายในได้
2. จำแนกการปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลดีและผลเสียต่ออวัยวะภายในได้
3. เสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายในได้

เนื้อหา

1. อวัยวะภายในที่สำคัญ ได้แก่ กระเพาะอาหารและลำไส้
2. รูปร่างและลักษณะที่ตั้งของอวัยวะภายใน
3. หน้าที่และความสำคัญ
4. การป้องกันและบำรุงรักษา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนโดยสนทนาถึงอวัยวะภายในที่นักเรียนเรียนไปแล้ว ได้แก่ ปอด หัวใจและไต ครูชี้อวัยวะภายในจากหุ่นจำลองให้นักเรียนดูเพิ่มเติม ได้แก่ กระเพาะอาหารและลำไส้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องอวัยวะภายในที่สำคัญ จบแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

- รูปร่างและลักษณะที่ตั้งของ กระเพาะอาหารและลำไส้
- หน้าที่และความสำคัญ

นักเรียนร่วมกันสรุปลงในสมุดบันทึก ครูแจกแบบสำรวจการปฏิบัติตนในการดูแลป้องกันอวัยวะภายใน จำแนกเป็นการกระทำที่ดีและไม่ดี มีผลกระทบต่ออวัยวะใดบ้าง นักเรียนนำอภิปรายและสรุปร่วมกัน

2. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยจับสลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม จากทางเลือกในแบบบันทึกหมายเลข 3 โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและเหตุผลที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติดกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

3. การยืนยันในคำนิยามอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอคำนิยามของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

4. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของคนที่ครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

5. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “พ่อของนิรันดร์” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติพร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติการป้องกันและรักษาอวัยวะภายในลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับจากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการป้องกันและรักษาอวัยวะภายในอีกครั้งหนึ่งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. หุ่นจำลองและแผนภูมิอวัยวะภายในที่สำคัญ
2. ใบความรู้เรื่องอวัยวะภายในที่สำคัญ
3. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติดกลุ่ม
4. กรณีตัวอย่างเรื่อง “พ่อของนิรันดร์”

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบสำรวจการปฏิบัติตนในการป้องกันอวัยวะภายใน
2. ตรวจแบบฝึกทบทวนความรู้
3. ตรวจแบบบันทึกรายการ

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 9 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง อวัยวะภายในที่สำคัญ

สาระสำคัญ

อวัยวะภายในที่สำคัญของร่างกายแต่ละชนิดมีหน้าที่และความสำคัญแตกต่างกัน การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายในที่ถูกต้องจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพของร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความสำคัญและหน้าที่ของอวัยวะภายในได้
2. จำแนกการปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลดีและผลเสียต่ออวัยวะภายในได้
3. เสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายในได้

เนื้อหา

1. อวัยวะภายในที่สำคัญ ได้แก่ กระเพาะอาหารและลำไส้
2. รูปร่างและลักษณะที่ตั้งของอวัยวะภายใน
3. หน้าที่และความสำคัญ
4. การป้องกันและบำรุงรักษา

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนโดยสนทนาถึงอวัยวะภายในที่นักเรียนเรียนไปแล้ว ได้แก่ ปอด หัวใจ และ ไต ครูชี้อวัยวะภายในจากหุ่นจำลองให้นักเรียนดูเพิ่มเติม ได้แก่ กระเพาะอาหารและลำไส้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ศึกษาใบความรู้เรื่องอวัยวะที่สำคัญ จบแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - รูปร่างและลักษณะที่ตั้งของ กระเพาะอาหารและลำไส้
 - หน้าที่และความสำคัญ

นักเรียนร่วมกันสรุปลงในสมุดบันทึก

2. ครูให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติตนลงในแบบสำรวจ จำแนกการปฏิบัติเป็นการปฏิบัติที่ดีและไม่ดี และบอกว่าการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่ออวัยวะใด

3. นักเรียนนำแบบสำรวจการปฏิบัติตนมาอภิปรายร่วมกัน ว่าการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่ออวัยวะใดและทำให้เกิดเป็นโรคอะไร ยกตัวอย่างการปฏิบัติเพิ่มเติมและร่วมกันสรุปอีกครั้งหนึ่ง

4. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและเสนอแนะวิธีปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาอวัยวะภายใน ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกไปนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและบำรุงรักษาอวัยวะภายในบันทึกลงในสมุดและนักเรียนทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. หุ่นจำลองและแผนภูมิอวัยวะภายในที่สำคัญ
2. ใบความรู้เรื่องอวัยวะภายในที่สำคัญ
3. แบบสำรวจการปฏิบัติตน
4. แบบฝึกทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกการปฏิบัติตนในการป้องกันดูแลอวัยวะภายใน
2. ตรวจสอบแบบสำรวจการปฏิบัติ
3. ตรวจสอบแบบฝึกทบทวนความรู้

ใบความรู้ เรื่อง อวัยวะภายในที่สำคัญ

กระเพาะอาหาร เป็นถุงกล้ามเนื้อซึ่งตั้งอยู่ช่องท้องส่วนบนซึ่งช่วยได้กระบังลมด้านบนติดต่อกับหลอดอาหารและด้านล่างติดต่อกับลำไส้เล็ก ปลายบนและล่างนี้จะมีกล้ามเนื้อหูรูดไว้กันเพื่อควบคุมการทำงานของกระเพาะอาหาร หน้าที่และความสำคัญของกระเพาะอาหาร คือ เป็นอวัยวะที่ทำหน้าที่ย่อยอาหารก่อนส่งต่อไปยังลำไส้เล็ก

ลำไส้เล็ก มีลักษณะเป็นท่อนกลวงยาวประมาณ 6 เมตร ขคอยู่ในช่องท้องตอนบน ปลายบนเชื่อมกับกระเพาะอาหารส่วนปลายล่างติดต่อกับลำไส้ใหญ่ หน้าที่และความสำคัญ คือ ย่อยอาหารต่อจากกระเพาะอาหารจนมีขนาดเล็กพอที่จะดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดเพื่อนำไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้

ลำไส้ใหญ่ เป็นอวัยวะที่ทำหน้าที่ดูดน้ำจากกากอาหารที่ผ่านมาจากลำไส้เล็ก จนเหลือเพียงกากอาหารที่ร่างกายไม่ต้องการและขับกากอาหารหรือที่เรียกว่า อุจจาระออกทางทวารหนัก

แบบสำรวจการปฏิบัติในการป้องกันอวัยวะที่สำคัญ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนจำแนกการปฏิบัติคนโดยทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับการปฏิบัติว่าเป็น
พฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดี และบอกว่าการปฏิบัติดังกล่าวมีผลกระทบต่ออวัยวะใดบ้าง

ที่	การปฏิบัติคน	ผลกระทบต่ออวัยวะ	ดี	ไม่ดี
1	สุกัญญารับประทานอาหารไม่เป็นเวลา			
2	วิชัยชอบรับประทานอาหารที่มีรสจัด			
3	สุนันท์กระโดดเชือกตอนเย็นเป็นประจำ			
4	นงนุชชอบรับประทานผักและผลไม้			
5	มาลัยชอบนอน ไม่สวมเสื้อ			
6	ปราณีรับประทานยาแก้ปวดเวลาท้องว่าง			
7	เกรียงศักดิ์ชอบดื่มน้ำวันละหลาย ๆ แก้ว			
8	สมภพชอบนั่งไถ่ฟ้อเวลาพ้อสูบบุหรี่			
9	อุไรกังวลใจเวลาทำการบ้านคณิตศาสตร์ไม่ได้			
10	ลักขณาชอบไปเที่ยวชายทะเลกับแม่			
11	กัลยาชอบหายใจเข้าทางปาก			
12	บุญโชนชอบกลืนปีสสาวะนาน ๆ			

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การกระทำใดบ้างที่เป็นอันตรายต่อปอด

1.1.....

1.2.....

1.3.....

2. อาการท้องผูกเกิดจากสาเหตุใด นักเรียนมีวิธีป้องกันอาการท้องผูกได้อย่างไร

.....

3. นักเรียนควรหลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารชนิดใดบ้างที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคเกี่ยวกับกระเพาะอาหาร.....

.....

4. การออกกำลังกายทุกวันจะทำให้เกิดผลดีต่ออวัยวะใดและทำให้เกิดผลดีต่อร่างกายอย่างไร.....

.....

5. นักเรียนที่ชอบรับประทานอาหารที่มีรสเค็มจัด จะทำให้เกิดผลเสียต่ออวัยวะภายในชนิดใด.....

.....

6. นักเรียนมีวิธีปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาอวัยวะภายในอย่างไรบ้าง

1.1.....

1.2.....

1.3.....

1.4.....

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 10 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

สาระสำคัญ

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะอาการของการเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อจะช่วยให้สามารถป้องกันโรคได้ การรู้จักดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทำให้สามารถหลีกเลี่ยงจากโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้จึงจะเป็นผู้มีสุขภาพดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้
2. ปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพเวลาเจ็บป่วยได้

เนื้อหา

1. ประเภทของโรคติดต่อ
2. สาเหตุและอาการของโรค
3. การติดต่อของโรค
4. การป้องกันโรค

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและซักถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค นักเรียนช่วยกันตอบคำถามแล้วครูจึงสรุปให้ฟังว่านักเรียนทุกคนจำเป็นต้องฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดต่อบางชนิด เช่น วัณโรค ไทฟอยด์ คอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “ โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ ” จบแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ประเภทของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
- สาเหตุและอาการของโรค

- การติดต่อของโรค
- การป้องกันโรค

นักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุดบันทึก หลังจากนั้นครูให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “คนเก่งในห้อง”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “คนเก่งในห้อง” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกหมายเลข 1
3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2
4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึก หมายเลข 3
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพเมื่อป่วยเป็นโรคติดต่อ ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาเหตุและอาการของโรคติดต่อและการปฏิบัติตนเวลาเจ็บป่วยร่วมกัน

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้เรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ
3. กรณีตัวอย่างเรื่อง “คนเก่งในห้อง”

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบบันทึกรายการ
2. ตรวจบันทึกสาเหตุและอาการของโรค

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “คนเก่งในห้อง” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1-3
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมดิกกลุ่ม ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง คนเก่งในห้อง

อาทิตย์กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขาเป็นนักเรียนที่ขยันเรียนและไม่เคยขาดเรียนเลยจึงสอบได้ที่ 1 ทุกปี อาทิตย์มีน้องชายเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในวันเสาร์ที่ผ่านมอาทิตย์รู้สึกปวดศีรษะและปวดเมื่อยตามเนื้อตามตัว ต่อมาก็เป็นไข้หวัดและนอนรวมกับน้องทำให้น้องเป็นไข้หวัดด้วยแต่อาทิตย์ก็ไม่ยอมขาดเรียน เช้าวันจันทร์อาทิตย์จึงมาเรียนหนังสือตามปกติเพราะในวันพรุ่งนี้จะเป็นวันสอบวัดผลปลายภาคเรียนพอดี อาทิตย์ยังไม่หายขาดจากไข้หวัดแต่ก็ไม่อยากขาดสอบเพราะกลัวจะสอบไม่ได้ที่ 1 ถ้านักเรียนเป็นอาทิตย์จะเลือกปฏิบัติอย่างไร

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 10 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

สาระสำคัญ

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะอาการของการเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อจะช่วยให้สามารถป้องกันโรคได้ การรู้จักดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันโรค การรู้จักหลีกเลี่ยงจากโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้จึงจะเป็นผู้มีสุขภาพดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้
2. จำแนกชนิดของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้
3. ปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพเวลาเจ็บป่วยได้

เนื้อหา

1. ประเภทของโรคติดต่อ
2. สาเหตุและอาการของโรค
3. การติดต่อของโรค
4. การป้องกันโรค

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและซักถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค นักเรียนช่วยกันตอบคำถามแล้วครูจึงสรุปให้ฟังว่านักเรียนทุกคนจำเป็นต้องฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดต่อบางชนิด เช่น วัณโรค ไทฟอยด์ คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ศึกษาใบความรู้เรื่อง “โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ” จบแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - ประเภทของโรคติดต่อ

- สาเหตุและอาการของโรค
- การติดต่อของโรค
- การป้องกันโรค

นักเรียนบันทึกลงในสมุดบันทึก

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจับฉลากชื่อโรคติดต่อ เช่น ริดสีดวงตา วัณโรค ไข้หวัด ไข้มาเลเรีย ไข้ไทฟอยด์ ตัวแทนแต่ละกลุ่มแสดงอาการของโรคติดต่อและสมาชิกในกลุ่มเป็นโรคติดต่อนั้นทุกคน กลุ่มที่เหลือช่วยกันทายชื่อโรคติดต่อ นักเรียนร่วมกันสรุปอาการของโรค และการติดต่อของโรคอีกครั้ง

3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาเล่าประสบการณ์ที่พบเห็นหรือเหตุการณ์ที่ประสบด้วยตัวเองเกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ อธิบายวิธีการดูแลสุขภาพขณะเจ็บป่วย และวิธีป้องกันเสร็จแล้วนักเรียนทุกคนร่วมกันสรุป

4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาวิธีดูแลสุขภาพเมื่อเจ็บป่วยจากรูปภาพเพิ่มเติม นักเรียนร่วมกันกำหนดเป็นข้อควรปฏิบัติในการดูแลสุขภาพของตนเองขณะเจ็บป่วย

5. ครูให้นักเรียนรวบรวมข่าวเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อจาก หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ มาร่วมกันอภิปรายและจัดป้ายนิเทศในชั่วโมงต่อไป

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปข้อควรปฏิบัติในการดูแลสุขภาพของตนเองขณะเจ็บป่วย บันทึกลงในสมุด

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้เรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. รูปภาพการดูแลสุขภาพตนเอง
3. ฉลากรายชื่อโรคติดต่อ

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตนักเรียนแสดงอาการของโรคติดต่อ
2. ตรวจสอบบันทึกข้อควรปฏิบัติ

ใบความรู้ เรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

โรคติดต่อ หมายถึงโรคที่เกิดจากร่างกายได้รับเชื้อชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งอาจได้รับเชื้อโรคโดยตรงหรือโดยทางอ้อม แล้วแพร่ไปยังคนอื่นทำให้ผู้ที่ได้รับเชื้อเป็นโรคนั้นได้ เช่น

1. โรคติดต่อที่เกิดจากการสัมผัส ได้แก่

โรคหิดหรือขี้กลาก เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่งทำให้ผิวหนังอักเสบ มีอาการคันและเกิดตุ่มเยื่อเมือกด้านในเกิดการอักเสบ มีเม็ดตุ่มสีแดงเกิดขึ้นในหนังตาด้านในและมีน้ำตาไหล สามารถติดต่อกันได้โดยใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าเช็ดตัวร่วมกับผู้อื่น ป้องกันไม่ให้ติดต่อกับผู้อื่นโดยใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าเช็ดตัวร่วมกับผู้อื่น

2. โรคติดต่อที่เกิดกับระบบทางเดินหายใจ

วัณโรค เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่งเข้าสู่ร่างกาย จะทำให้มีอาการอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ไอแห้ง ๆ ถ้ามีอาการมากเวลาไอจะมีเลือดออกมา ติดต่อกับผู้อื่นโดยการคลุกคลีกับผู้ป่วยใช้เครื่องมือหรือภาชนะในการรับประทานอาหารร่วมกับผู้ป่วย ป้องกันได้โดยฉีดวัคซีน บี.ซี.จี และเอ็กซ์เรย์ปอดทุกปี

ไข้หวัดใหญ่ เกิดจากเชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายในขณะที่ร่างกายอ่อนแอ คนที่เป็นไข้หวัดจะมีอาการไข้สูง หนาวสั่น คัดจมูก ปวดกระบอกตา ปวดศีรษะและปวดเมื่อยตามตัวมาก ติดต่อกับผู้อื่นโดยการสูดลมหายใจเอาเชื้อโรคที่ผู้ป่วยไอหรือจามออกมา ป้องกันได้โดยรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ ให้ร่างกายมีความอบอุ่นพอเหมาะ ไม่คลุกคลีกับผู้ป่วย

3. โรคติดต่อที่เกิดกับระบบทางเดินอาหาร

ไทฟอยด์ หรือไข้รากสาดน้อยเกิดจากเชื้อแบคทีเรียเข้าสู่ร่างกาย คนไข้จะมีอาการไข้สูง ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อยตามร่างกาย เบื่ออาหาร มีอาการท้องเดินอุจจาระเหม็นมาก ติดต่อกับผู้อื่นโดยการรับประทานอาหาร ดื่มน้ำหรือใช้ภาชนะที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ ป้องกันได้โดยรับประทานอาหารและน้ำดื่มที่สะอาดและสุก ไม่คลุกคลีกับผู้ป่วย

4. โรคติดต่อที่เกิดจากสัตว์เป็นพาหะ

ไข้มาลาเรีย หรือไข้จับสั่นเกิดจากยุงก้นปล่องที่มีเชื้อไข้มาลาเรียกัด คนไข้จะมีอาการตัวร้อนจัด มีไข้สูง ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย มีอาการหนาวสั่น ตาเหลือง ติดต่อกับผู้อื่นโดยการยุงก้นปล่องเป็นพาหะนำเชื้อโรคจากผู้ป่วยไปสู่ผู้ที่ถูกยุงก้นปล่องกัด ป้องกันได้โดยนอนกางมุ้งอย่าให้ยุงกัด ถ้าจะต้องเดินทางไปป่าที่มีเชื้อมาลาเรีย ควรกินยาป้องกันไว้ก่อนล่วงหน้า

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 11 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

สาระสำคัญ

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะอาการของการเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อจะช่วยทำให้สามารถป้องกันโรคได้ การรู้จักดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทำให้สามารถหลีกเลี่ยงจากโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้จึงจะเป็นผู้มีสุขภาพดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้
2. จำแนกชนิดของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้
3. เสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้

เนื้อหา

1. ประเภทของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. สาเหตุและอาการของโรค
3. การติดต่อของโรค
4. การป้องกันโรค

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและทบทวนถึงโรคติดต่อที่นักเรียนเรียนไปแล้ว และให้นักเรียนดูรูปภาพคนที่เป็นโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคฟันผุ ร่วมกันสนทนาถึงการเป็นโรคฟันผุว่าสามารถติดต่อกันได้หรือไม่ นักเรียนตอบคำถามแล้วครูสรุปให้ฟังว่าโรคฟันผุเป็นโรคไม่ติดต่อ

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ” จบแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ประเภทของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

- สาเหตุและอาการของโรค
- การป้องกันโรค

นักเรียนสำรวจรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อลงในแบบบันทึกและร่วมกันสรุป

2. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มถึงทางเลือกจากกรณีตัวอย่างเลือก “คนเก่งในห้อง” โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติดิกลุ่มสมาชิกทุกคนบันทึกมติดิกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

3. การชี้คั่นในค่านิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอค่านิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

4. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของตนอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

5. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “คนเก่งในห้อง” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ พร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับจากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่ออีกครั้งหนึ่งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. ใบความรู้เรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
3. รูปภาพโรคพิษสุ
4. แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติดิกลุ่ม

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบสำรวจรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. ตรวจแบบฝึกทบทวนความรู้

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 11 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

สาระสำคัญ

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะอาการของการเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อจะช่วยทำให้สามารถป้องกันโรคได้ การรู้จักดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันโรค การรู้จักหลีกเลี่ยงจากโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้จึงจะเป็นผู้มีสุขภาพดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้
2. จำแนกชนิดของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้
3. เสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อได้

เนื้อหา

1. ประเภทของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. สาเหตุและอาการของโรค
3. การติดต่อของโรค
4. การป้องกันโรค

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาและทบทวนถึงโรคติดต่อที่นักเรียนเรียนไปแล้ว และให้นักเรียนดูรูปภาพคนที่เป็นโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคฟันผุ ร่วมกันสนทนาถึงการเป็นโรคฟันผุว่าสามารถติดต่อกันได้หรือไม่ นักเรียนตอบคำถามแล้วครูสรุปให้ฟังว่าโรคฟันผุเป็นโรคไม่ติดต่อ

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ศึกษาใบความรู้เรื่อง “โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ” จบแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ประเภทของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

- สาเหตุและอาการของโรค
- การป้องกันโรค

นักเรียนบันทึกลงในสมุดบันทึก

2. ครูแจกบัตรคำรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ เช่น วัณโรค โรคมะเร็ง

โรคหัวใจ โรคขาดสารอาหาร ตาแดง โรคอุจจาระร่วง เบาหวาน ให้นักเรียนส่งตัวแทนนำบัตรคำที่แจกให้มาจำแนกเป็นโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อดิบนกระดาน ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสำรวจรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อบันทึกลงในแบบสำรวจ แล้วร่วมกันอภิปรายถึงวิธีป้องกันและวิธีดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อเพิ่มเติม ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

4. ครูให้นักเรียนรวบรวมข่าวเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อจาก หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ มาร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบต่อตนเองและครอบครัวในด้านต่าง ๆ แล้วนำข่าวเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อนำมาจัดป้ายนิเทศ

5. นักเรียนร่วมกันเสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคและดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อบันทึกลงในสมุดบันทึกและทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้เรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. แบบสำรวจรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
3. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์
4. ป้ายนิเทศ
5. แบบฝึกหัดทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบสำรวจรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
2. ตรวจผลงานป้ายนิเทศ
3. ตรวจแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

ใบความรู้ เรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

5. โรคติดต่อที่เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ

โรคเอดส์ (AIDS) หรือโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง เกิดจากเชื้อไวรัสที่มีชื่อว่า HIV เชื้อนี้พบอยู่ในน้ำหรือของเหลวที่ออกมาจากร่างกาย เช่น เลือด อสุจิ น้ำจากช่องคลอด น้ำลาย เป็นต้น โรคเอดส์ติดต่อได้หลายรูปแบบ เช่น ทางเพศสัมพันธ์ การได้รับเลือดจากผู้ป่วย ทารกในครรภ์มารดาที่ติดเชื้อเอดส์

อาการของโรคแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นระยะติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการปรากฏ

ระยะที่ 2 เรียกว่าระยะมีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ เช่น น้ำหนักตัวลดลงโดยไม่ทราบสาเหตุ ต่อมามีเหงื่อตอนกลางคืน มีอาการไอ มีไข้ต่ำ ๆ ที่ลิ้น

ระยะที่ 3 จะปรากฏอาการโรคเอดส์ออกมาอย่างเต็มขั้น มีอาการคล้ายระยะที่ 2 แต่มีอาการติดเชื้ออื่นร่วมด้วย เนื่องจากภูมิคุ้มกันของร่างกายถูกทำลายลง เช่น ติดเชื้อระบบทางเดินอาหาร ระบบประสาท ระบบหายใจ เป็นต้น

โรคไม่ติดต่อ หมายถึงโรคที่เกิดจากความผิดปกติของร่างกาย โรคที่เกิดจากกรรมพันธุ์ โรคที่เกิดจากสารเคมี และโรคที่เกิดจากสภาพแวดล้อม ซึ่งเมื่อผู้ใดผู้หนึ่งเป็นโรคเหล่านี้แล้วจะไม่สามารถติดต่อไปสู่ผู้อื่นได้ เช่น

โรคพิษสุรา เกิดจากการที่มีเศษอาหารโดยเฉพาะอาหารพวกแป้งและน้ำตาลติดอยู่ตามซอกฟันนาน ๆ จนมีเชื้อแบคทีเรียไปย่อยเศษอาหารให้บูดเน่าทำให้เกิดกรดชนิดหนึ่งไปทำลายฟันจนผุกร่อน ผู้ป่วยจะมีอาการปวดและเสียวฟัน ฟันจะผุกร่อนไปเรื่อย ๆ จนฟันซี่นั้นหลุดไปป้องกันได้โดยไม่รับประทานอาหารที่เหนียวและติดฟัน หลังรับประทานอาหารควรแปรงฟันทุกครั้งและแปรงฟันให้ถูกวิธี ไปพบทันตแพทย์เพื่อตรวจรักษาฟันผุทุก ๆ 6 เดือน

โรคมะเร็ง เกิดจากการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ร่างกาย เรียกว่าเซลล์มะเร็ง ซึ่งจะเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วทำให้เซลล์ปกติถูกทำลาย สาเหตุที่ทำให้เกิดเซลล์มะเร็งนั้นยังไม่ทราบสาเหตุแน่นอน ผู้ป่วยจะมีอาการแล้วแต่บริเวณที่เกิด เช่น มะเร็งที่ตับจะมีอาการเบื่ออาหาร ท้องอืดสลับท้องผูก เหนื่อยง่าย อ่อนเพลีย มะเร็งที่ปอดจะมีอาการไอ เจ็บแน่นหน้าอก น้ำหนักลด มะเร็งที่ปากมดลูกจะมีเลือดออกทางช่องคลอด ป้องกันได้โดยการตรวจสุขภาพร่างกายอยู่เสมอ ถ้าพบว่าอวัยวะส่วนใดมีอาการผิดปกติควรปรึกษาแพทย์

แบบสำรวจรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนสำรวจรายชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อที่นักเรียนรู้จัก จำแนกเป็นโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อพร้อมเสนอแนะวิธีป้องกันและการดูแลรักษา

ที่	ชื่อโรค	สาเหตุ	การป้องกัน	การดูแลรักษา
	<u>โรคติดต่อ</u>			
1			1.	1.
			2.	2.
			3.	3.
			4.	4.
	<u>โรคไม่ติดต่อ</u>			
2			1.	1.
			2.	2.
			3.	3.
			4.	4.

แบบฝึกหัดทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ไข้หวัดเกิดจากสาเหตุอะไร นักเรียนจะมีวิธีป้องกันไม่ให้เป็นไข้หวัดได้อย่างไร

2. ถ้ามีคนในครอบครัวของนักเรียนสูบบุหรี่เป็นประจำ จะทำให้ทุกคนในบ้านมีโอกาสเป็นโรคอะไร นักเรียนมีวิธีป้องกันโรคได้อย่างไร

3. นักเรียนจะมีวิธีป้องกันโรคติดต่อที่เกิดจากการสัมผัสได้อย่างไร
 3.1.....
 3.2.....
 3.3.....
 3.4.....
4. พฤติกรรมในการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้อง นักเรียนคิดว่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคอะไรบ้าง
 4.1.....
 4.2.....
 4.3.....
 4.4.....
5. ถ้ามือหิวาตกโรคระบาดในชุมชนนักเรียนจะต้องปฏิบัติอย่างไร
 5.1.....
 5.2.....
 5.3.....

แผนการสอน โดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต	หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา
แผนการสอนที่ 12 (จำนวน 3 คาบ)	เรื่อง โรคภัยไข้เจ็บใกล้บ้าน

สาระสำคัญ

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะอาการของการเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชน และการติดตามข่าวสารในชุมชนอยู่เสมอ เมื่อเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนขึ้นทำให้สามารถป้องกันและดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังของจังหวัดนนทบุรีได้
2. จำแนกการปฏิบัติคนที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องในการป้องกันและดูแลสุขภาพได้
3. บอกแหล่งรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนได้
4. เสนอแนะวิธีป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนได้

เนื้อหา

1. โรคที่ต้องเฝ้าระวังของจังหวัดนนทบุรี
2. สาเหตุและอาการของโรค
3. การติดต่อและการป้องกันโรค
4. แหล่งข่าวสารในชุมชน

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูเล่าเรื่องสั้น “ นิคกับหน้อย ” ให้นักเรียนฟังว่า นิคกับหน้อยเป็นเพื่อนกันเดินทางไปพบแม่ค้ากำลังขายลูกชิ้นปิ้งอยู่ริมทาง นิคจะเดินไปซื้อลูกชิ้นปิ้งรับประทานแต่หน้อยห้ามไว้เพราะเห็นว่าลูกชิ้นปิ้งไม่สะอาดมีแมลงวันค่อม นิคก็ยังไปซื้อลูกชิ้นปิ้งมารับประทาน นักเรียนคิดว่า นิคจะมีโอกาสป่วยเป็นโรคอะไร ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ” และตารางแสดงจำนวนและอัตราผู้ป่วยของโรคที่ต้องเฝ้าระวังของจังหวัดนนทบุรี จบแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- โรคที่ต้องเฝ้าระวังของจังหวัดนนทบุรี
- สาเหตุและอาการของโรค
- การติดต่อของโรค
- การป้องกันโรค

นักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกพฤติกรรมผลการดูแลสุขภาพลงในแบบบันทึก หลังจากนั้นครูให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “หมู่บ้านคลองกระทิง”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “หมู่บ้านคลองกระทิง” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

5. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มโดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและเหตุผลที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติกกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติกกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

6. การชี้คํานึงในคํานิยามอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอคํานิยามของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

7. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของตนอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

8. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “หมู่บ้านคลองกระทิง” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการป้องกันโรคติดต่อพร้อมบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับจากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ
ตนอีกครั้งหนึ่งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. ตารางแสดงจำนวนและอัตราผู้ป่วยของจังหวัดนนทบุรี
2. ใบความรู้เรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ
3. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติดูกุ่ม
4. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ หมู่บ้านคลองกระทิง ”

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบที่กรายชื่อโรคที่ต้องเฝ้าระวัง
2. ตรวจสอบบันทึกรายการ
3. ตรวจสอบแบบฝึกทบทวนความรู้

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “หมู่บ้านคลองกระทิง” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1-3
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง หมู่บ้านคลองกระทิง

หมู่บ้านคลองกระทิงชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกบ้านเรือนอยู่ริมคลองกระทิงทั้งสองฝั่ง ในหมู่บ้านยังไม่มีน้ำประปาใช้ชาวบ้านจึงนำน้ำในลำคลองมาใช้ เช่น หุงต้มอาหาร ล้างภาชนะใส่อาหาร ในลำคลองเป็นประจำ ต่อมาชาวบ้านก็เกิดโรคท้องร่วงกันเกือบทั้งหมู่บ้าน ต้องส่งผู้ป่วยไปรักษาที่โรงพยาบาล แพทย์จากโรงพยาบาลได้นำน้ำในคลองกระทิงไปตรวจพบว่า น้ำในลำคลองไม่สะอาดเพราะมีเชื้อโรคปะปนอยู่ไม่สามารถนำมาใช้อุปโภคและบริโภค ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านคลองกระทิงได้รับความเดือดร้อน ถ้านักเรียนอาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลองกระทิง นักเรียนจะมีวิธีแนะนำคนในบ้านและชาวบ้านปฏิบัติอย่างไรจึงจะมีน้ำสะอาดใช้

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 12 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง โรคภัยไข้เจ็บใกล้บ้าน

สาระสำคัญ

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุ ลักษณะอาการของการเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชน และการติดตามข่าวสารในชุมชนอยู่เสมอเมื่อเกิดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนขึ้นทำให้สามารถป้องกันและดูแลรักษาตนเองได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างชื่อโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังของจังหวัดนนทบุรีได้
2. จำแนกการปฏิบัติคนที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องในการป้องกันและดูแลสุขภาพได้
3. บอกแหล่งรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนได้
4. เสนอแนะวิธีป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนได้

เนื้อหา

1. โรคที่ต้องเฝ้าระวังของจังหวัดนนทบุรี
2. สาเหตุและอาการของโรค
3. การติดต่อและการป้องกันโรค
4. แหล่งข่าวสารในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูเล่าเรื่องสั้น “ นิคกับหน้อย ” ให้นักเรียนฟังว่า นิคกับหน้อยเป็นเพื่อนกันเดินทางไปพบแม่ค้ากำลังขายลูกชิ้นปิ้งอยู่ริมทาง นิคจะเดินไปซื้อลูกชิ้นปิ้งรับประทานแต่หน้อยห้ามไว้เพราะเห็นว่าลูกชิ้นปิ้งไม่สะอาดมีแมลงวันตอม นิคก็ยังไปซื้อลูกชิ้นปิ้งมารับประทาน นักเรียนคิดว่า นิคจะมีโอกาสป่วยเป็นโรคอะไร

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ครูให้นักเรียนศึกษาตารางแสดงจำนวนและอัตราผู้ป่วยต่อประชากรแสนคนของโรคที่ต้องเฝ้าระวัง 10 อันดับแรกของจังหวัดนนทบุรี จบแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงโรคที่ต้องเฝ้าระวังที่เป็นปัญหาสำคัญของจังหวัด

2. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนและคูรูปภาพประกอบเพิ่มเติม จบแล้วนักเรียนแต่ละกลุ่มนำมาอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

- ชื่อโรค
- สาเหตุและอาการ
- การติดต่อและการป้องกัน

นักเรียนร่วมกันสรุปลงในสมุดบันทึก

3. ครูให้นักเรียนภายในกลุ่มบันทึกพฤติกรรม การดูแลสุขภาพและบันทึกลงในแบบบันทึก จำแนกเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง เสร็จแล้วร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มถึงพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่ไม่ถูกต้องซึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงแหล่งรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนว่านักเรียนจะติดตามข่าวสารได้จากแหล่งใดบ้าง ประโยชน์ของข่าวสารในชุมชน หลังจากนั้นครูให้นักเรียนรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนในชุมชนมาจัดป้ายนิเทศ

5. นักเรียนร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชน หลังจากนั้นครูเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อโดยการรับการฉีดวัคซีนตามกำหนดเวลา นักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุดบันทึก

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติตนในการหลีกเลี่ยงโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้เรื่องโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชน
2. ตารางแสดงจำนวนและอัตราผู้ป่วยของจังหวัดนนทบุรี
3. แบบบันทึกพฤติกรรม การดูแลสุขภาพ
4. แบบฝึกทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบที่รายชื่อโรคที่ต้องเฝ้าระวัง
2. ตรวจสอบบันทึกการดูแลสุขภาพ
3. ตรวจสอบฝึกทบทวนความรู้

ใบความรู้ เรื่อง โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชน

โรคอุจจาระร่วง อุจจาระร่วงเป็นอาการของโรคในระบบทางเดินอาหารติดต่อได้รวดเร็วพบได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ มักพบเป็นกันมากในฤดูร้อนโดยเฉพาะในที่ที่มีการสุขาภิบาลไม่ดี สาเหตุ เกิดจากการติดเชื้อโรคหรือรับประทานอาหารที่มีพิษของเชื้อโรคเข้าไป เชื้อโรคอาจเป็นเชื้อไวรัส แบคทีเรียหรือปรสิตก็ได้ การติดต่อและอาการ ติดต่อโดยการรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำที่มีเชื้อโรคเข้าไปทำให้มีอาการอุจจาระร่วง

โรคไข้เลือดออก เป็นไข้ที่เกิดขึ้นกับเด็กมักระบาดในหน้าฝนมียุงลายเป็นพาหะนำโรค สาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัสที่มีชื่อว่า “แดงก๊” หรือ “ชิคุนกุนย่า” ที่มีอยู่ในตัวยุงลาย โรคไข้เลือดออกติดต่อกันได้โดยมียุงลายเป็นพาหะนำโรค เมื่อเชื้อโรคไข้เลือดออกเข้าสู่ร่างกายแล้วจะฟักตัวนาน 5-6 วัน ผู้ป่วยจะมีไข้สูงทันที หน้าแดง ชีพ กระหายน้ำ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง บางรายมีเลือดออกเป็นจุดเล็ก ๆ ตามผิวหนัง ต่อมาอาการก็จะทรุดลงผู้ป่วยจะกระสับกระส่ายมือเท้าเย็น ชีพจรเต้นเร็ว บางรายอาเจียนเป็นเลือดและถ่ายเป็นเลือด ปวดท้องอย่างรุนแรง ช็อก หมดสติและอาจถึงตายได้

โรคตาแดง เกิดจากเชื้อโรคบางชนิดหรือฝุ่นละอองเข้าตา ผู้ป่วยจะรู้สึกคัน เคืองตา มีน้ำตาไหล เยื่อตาอักเสบ เปลือกตาบวม ตาขาวจะมีสีแดง มีขี้ตามาก อาจเป็นหนองหรือแผลที่กระจกตา ถ้าเป็นมากอาจทำให้ตาบอดได้ ตาแดงสามารถติดต่อกันได้โดยการใช้ผ้าเช็ดหน้า หรือผ้าเช็ดตัวร่วมกับผู้ป่วย

ตารางแสดงจำนวนและอัตราผู้ป่วยต่อประชากรแสนคน ของโรคที่ต้องเฝ้าระวัง 10 อันดับแรก
ปี 2538 จังหวัดนนทบุรี

ที่	สาเหตุการป่วย	จำนวน	อัตราป่วย (100,000)
1	อุจจาระร่วง	9,349	1,072.33
2	ปอดบวม	1,160	133.11
3	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	957	109.81
4	อาหารเป็นพิษ	718	82.39
5	กามโรค	672	77.11
6	ตาแดง	608	69.77
7	ไข้สวกใส	328	37.64
8	วัณโรคปอด	310	37.64
9	ไข้หวัดใหญ่	284	32.59
10	ไข้เลือดออก	276	31.64

(สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี. 2538 : 24)

แบบสำรวจการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพและจำแนกเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับช่องการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

ที่	การปฏิบัติตน	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
1.	รับประทานอาหารที่มีแมลงวันตอม		
2.	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อ		
3.	นอนกางมุ้งในตอนกลางวัน		
4.	รับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ		
5.	ดื่มน้ำดื่มสุกหรือน้ำสะอาด		
6.	กำจัดแมลงวันและกำจัดขยะ		
7.	เทน้ำที่ขังตามกระป๋องและกะลาทิ้ง		
8.	ใส่ทรายในที่รองกระถางต้นไม้		
9.	ใช้ผ้าเช็ดหน้าและผ้าเช็ดตัวร่วมกับผู้อื่น		
10.	ไม่คลุกคลีกับผู้ป่วยโรคติดต่อ		

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในช่วงฤดูร้อนมักมีโรคติดต่อชนิดใดระบาดในชุมชน.....มีสาเหตุมาจากอะไร.....

นักเรียนจะมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดโรคได้อย่างไร

1.1.....

1.2.....

1.3.....

2. โรคที่ต้องเฝ้าระวัง 10 อันดับแรกของจังหวัดนนทบุรี คือโรคอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. ในชุมชนของนักเรียนมีสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคได้แก่สัตว์ชนิดใดบ้าง นักเรียนจะมีวิธีการกำจัดสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคได้อย่างไร

3.1.....

3.2.....

3.3.....

4. นักเรียนจะรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชนได้จากที่ใด

.....
.....
.....

5. นักเรียนมีวิธีการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคติดต่อในชุมชนอย่างไร

5.1.....

5.2.....

5.3.....

5.4.....

แผนการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 13 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง สิ่งเสพติด

สาระสำคัญ

สิ่งเสพติดและยาที่มีส่วนผสมของสิ่งเสพติดปนอยู่ด้วยเป็นสิ่งที่ไม่ดีเข้าไปแล้วจะทำให้เกิดความต้องการเสพในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพและส่งผลกระทบท่อครอบครัวและสังคม ทุกคนจึงต้องรู้จักใช้ยาอย่างถูกวิธีและหลีกเลี่ยงการเสพสิ่งเสพติดเหล่านั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างชื่อยาที่มีส่วนผสมของสิ่งเสพติดปนอยู่ได้
2. จำแนกประเภทของสิ่งเสพติดได้
3. บรรยายลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติดได้

เนื้อหา

1. ประเภทของยาและความจำเป็นในการใช้ยา
2. ประเภทของสิ่งเสพติด
3. ชนิดของสิ่งเสพติดที่แพร่ระบาด
4. ลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนคู่วิทัศน์การรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติด ซึ่งเป็นอาการของคนกำลังต้องการเสพเฮโรอีน ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและซักถามว่าบุคคลนั้นกำลังแสดงพฤติกรรมอะไร และมีสาเหตุมาจากอะไร นักเรียนช่วยกันตอบคำถามแล้วครูจึงสรุปให้ฟังว่าบุคคลในวิทัศน์เกิดอาการต้องการเสพยาเนื่องจากติดสิ่งเสพติด

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “ สิ่งเสพติด ” จนแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ประเภทของสิ่งเสพติด
- ชนิดของสิ่งเสพติดที่แพร่ระบาด

ครูสนทนากลุ่มเรื่องประเภทของยาและความจำเป็นในการใช้ยาเพิ่มเติม นักเรียนยกตัวอย่างยาที่มีสิ่งเสพติดปนอยู่ด้วย ร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุดบันทึก หลังจากนั้นครูให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ ฉลองวันปิดภาคเรียน ”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ ฉลองวันปิดภาคเรียน ” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลาย ๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่าง ๆ ในแบบบันทึกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติด หลังจากนั้นนักเรียนร่วมกันสรุปวิธีสังเกตลักษณะของคนติดสิ่งเสพติดและวาดรูปลักษณะของคนติดสิ่งเสพติด

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปประเภทและชนิดของสิ่งเสพติดที่แพร่ระบาด

สื่อการเรียนการสอน

1. วิดีทัศน์การรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติด
2. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ
3. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ ฉลองวันปิดภาคเรียน ”

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบงานรูปวาดลักษณะคนติดยาเสพติด
2. ตรวจสอบแบบบันทึกรายการ
3. สังเกตการตอบคำถามประเภทสิ่งเสพติด

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ฉลองวันปิดภาคเรียน” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1-3
2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติดังกล่าว ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง ฉลองวันปิดภาคเรียน

วันนี้เป็นวันสุดท้ายของการสอบไล่ปลายปี ปิยะและกลุ่มเพื่อนสนิทอีก 7 คน ซึ่งเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงนัดฉลองปิดภาคเรียนกันที่บ้านของปิยะ เพราะพ่อและแม่ของปิยะไปเยี่ยมปู่และย่าที่อยู่ต่างจังหวัด ปิยะจึงเสนอแนะกับเพื่อน ๆ ว่า “เราจะต้องดื่มสุราฉลองปิดภาคเรียนกัน ค่ะให้สนุกไปเลยเห็นรุ่นพี่ดื่มกันท่าทางสนุกดีที่บ้านมีสุราของพ่ออยู่แล้วไม่ต้องซื้อ” สุทัศน์ซึ่งเป็นเพื่อนในกลุ่มคนหนึ่งจึงแย้งว่า “สุราเป็นสิ่งเสพติด ค่ะแล้วทำให้สุขภาพเสื่อมโทรมพวกเราไม่ควรนำมาดื่ม” แต่จำรัสยังยืนยันและสนับสนุนความคิดของปิยะและบอกว่า “เราดื่มกันเพียงครั้งเดียว คงไม่เป็นอะไรหรอก ถ้าสุทัศน์ไม่ดื่มก็กลับบ้านไปแล้วไม่ต้องมาคบกับพวกเราเป็นเพื่อน” ถ้านักเรียนเป็นสุทัศน์นักเรียนจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 13 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง สิ่งเสพติด

สาระสำคัญ

สิ่งเสพติดและยาที่มีส่วนผสมของสิ่งเสพติดปนอยู่ด้วยเป็นสิ่งที่ไม่ดีเข้าไปแล้วจะทำให้เกิดความต้องการเสพในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพและส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสังคม ทุกคนจึงต้องรู้จักใช้ยาอย่างถูกวิธีและหลีกเลี่ยงการเสพสิ่งเสพติดเหล่านั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างข้อเสียที่มีส่วนผสมของสิ่งเสพติดปนอยู่ได้
2. จำแนกประเภทของสิ่งเสพติดได้
3. บรรยายลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติดได้

เนื้อหา

1. ประเภทของยาและความจำเป็นในการใช้ยา
2. ประเภทของสิ่งเสพติด
3. ชนิดของสิ่งเสพติดที่แพร่ระบาด
4. ลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติด

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์การรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติด ซึ่งเป็นอาการของคนกำลังต้องการเสพเฮโรอีน ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและซักถามว่าบุคคลนั้นกำลังแสดงพฤติกรรมอะไร และมีสาเหตุมาจากอะไร นักเรียนช่วยกันตอบคำถามแล้วครูจึงสรุปให้ฟังว่าบุคคลในวีดิทัศน์เกิดอาการต้องการเสพยาเนื่องจากติดสิ่งเสพติด

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ศึกษาใบความรู้เรื่อง “สิ่งเสพติด” และให้นักเรียนดูรูปภาพสิ่งเสพติดเพิ่มเติม จบแล้วร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ประเภทของสิ่งเสพติด
- ชนิดของสิ่งเสพติดที่แพร่ระบาด

นักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุดบันทึก

2. นักเรียนร่วมกันเขียนข้อหาที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จักและจำแนกเป็นยาที่มีสิ่งเสพติดแอบแฝงอยู่ในรูปต่าง ๆ ร่วมกันสนทนาและเสนอแนะวิธีการปฏิบัติตนในการใช้ยาที่ถูกวิธีเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ยาที่มีสิ่งเสพติดแอบแฝงมากับยารักษาต่าง ๆ ครูอธิบายและสรุปผลกระทบของยาชนิดต่าง ๆ ต่อร่างกายเพิ่มเติม

3. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการสังเกตลักษณะและพฤติกรรมของผู้ติดสิ่งเสพติดจากประสบการณ์ที่เคยพบเห็นหรือจากคำบอกเล่าของคนอื่น ตัวอย่างแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน นักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะและพฤติกรรมของผู้ติดสิ่งเสพติดและครูเสนอแนะเพิ่มเติมเสร็จแล้วให้นักเรียนวาดรูปลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติด

4. ครูให้นักเรียนเตรียมหาข่าวเกี่ยวกับสิ่งเสพติดจากหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ เพื่อนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสิ่งเสพติดหน้าชั้นเรียนในครั้งต่อไป

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปประเภทและชนิดของสิ่งเสพติดที่แพร่ระบาดและลักษณะของผู้ติดสิ่งเสพติด

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. วัสดุทัศนวัสดุเรื่องสิ่งเสพติด
2. รูปภาพสิ่งเสพติด
3. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. ตรวจสอบผลงานรูปวาดลักษณะผู้ติดสิ่งเสพติด
3. ตรวจสอบบันทึกชนิดและประเภทของสิ่งเสพติด

ใบความรู้ เรื่อง สิ่งเสพติด

สิ่งเสพติด หมายถึงสิ่งที่เสพเข้าไปแล้วเกิดความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยไม่สามารถหยุดเสพได้และต้องการเสพปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ

สิ่งเสพติด แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทกดประสาท เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน ชาระงับประสาท ยานอนหลับ ยากล่อมประสาท สารระเหย เครื่องดื่มมึนเมา

2. ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน กระต่อม โคเคน กาแฟ

3. ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้นหรือหลอนประสาทร่วมกัน เช่น กัญชา

ชนิดของสิ่งเสพติดที่แพร่ระบาด

1. ฝิ่น ได้มาจากยางของเปลือกผลฝิ่น เรียกว่าฝิ่นดิบ เมื่อนำมาเคี้ยวให้สุกจะเป็น สีดำ รสขม ฝิ่นจะออกฤทธิ์กดประสาท ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม

2. มอร์ฟีน เป็นสารสกัดมาจากฝิ่น มีลักษณะเป็นผงสีขาวหรือเหลืองอ่อน ไม่มี กลิ่น รสขมจัด ละลายน้ำได้ ให้โทษรุนแรงมากกว่าฝิ่น 8-10 เท่า มีฤทธิ์กดประสาทและสมอง ทำให้ศูนย์ประสาทรับรู้ความรู้สึกมึนชา แพทย์ใช้มอร์ฟีนฉีดให้ผู้ป่วยเพื่อระงับความเจ็บปวด

3. เฮโรอีน สกัดมาจากมอร์ฟีนแต่มีฤทธิ์และโทษรุนแรงกว่าประมาณ 10 เท่า และเป็นสิ่งเสพติดที่ติดง่ายกว่าสิ่งเสพติดชนิดอื่น ให้โทษรุนแรงที่สุด เพราะบางรายเสพเพียง 1-2 ครั้ง ก็อาจทำให้ติดได้

4. ยาขยันหรือยาบ้า เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แอมเฟตามีน เป็นสารเสพติดที่กระตุ้นระบบประสาทและสมอง ทำให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เมื่อหมดฤทธิ์ยาจะทำให้มีเมื่อย นอนไม่หลับ ตกใจง่าย กระวนกระวาย ร่างกายอ่อนล้า เพื่อกดสิ่ง ประสาทหลอน คลื่นไส้ อาเจียน หลอดเลือดในสมองแตกและหัวใจวาย

5. ชาระงับประสาทและยานอนหลับ เป็นกลุ่มยาที่มีฤทธิ์กดประสาท ก่อให้เกิด อาการสงบ ง่วง จนถึงหลับตามความแรงของยา ทางกรมแพทย์ใช้ยากลุ่มนี้เพื่อลดความตึงเครียด ตื่นเต้น กังวล ทำให้หลับ ระวังอาการชักจากสาเหตุต่าง ๆ และใช้รักษาโรคจิตประสาท

6. สุรา หมายถึงเครื่องดื่มทุกชนิดที่ดื่มแล้วทำให้มึนเมา ในสุรามีแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกาย เมื่อแอลกอฮอล์ซึมเข้าไปในเส้นเลือดก็จะถูกนำไปยังส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ถ้าดื่มสุรามาก ๆ อาจทำให้เป็นโรคตับแข็ง นอกจากนี้ยังให้โทษต่ออวัยวะอื่น ๆ เช่น กระเพาะอาหาร ถ้าได้ ปอด เป็นต้น

7. บุหรี่ ในบุหรี่มีสารนิโคตินซึ่งจะระเหยออกมาพร้อมกับควันบุหรี่ สารนิโคตินมีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางทำให้เกิดการตื่นตัวผู้ที่เสพติดแล้วจะมีอาการท้องผูกหรือท้องเดิน นอนไม่หลับ กระสับกระส่าย กังวลใจ เมื่อเสพเป็นประจำจะมีผลต่อการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้มีอาการผิดปกติ เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเส้นเลือดแข็งตัว โรคถุงลมโป่งพอง มะเร็งปอด เป็นต้น

แผนการสอนโดยการทำคำนิยามให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 14 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง สิ่งเสพติด

สาระสำคัญ

สิ่งเสพติดและยาที่มีส่วนผสมของสิ่งเสพติดปนอยู่ด้วยเป็นสิ่งที่ไม่ดีเข้าไปแล้วจะทำให้เกิดความต้องการเสพในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพและส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสังคม ทุกคนจึงต้องรู้จักใช้ยาอย่างถูกวิธีและหลีกเลี่ยงการเสพยาสิ่งเสพติดเหล่านั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายพิษภัยของสิ่งเสพติดที่มีต่อผู้เสพและต่อสังคมได้
2. เสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดได้

เนื้อหา

1. สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดการติดสิ่งเสพติด
2. โทษของการติดสิ่งเสพติด
3. แนวทางการปฏิบัติตนในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนความรู้เรื่องประเภทของสิ่งเสพติดและสิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ โดยการสนทนาซักถามและครูรูปภาพสิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เพิ่มเติม

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “ สิ่งเสพติด ” จบแล้วนักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดการติดสิ่งเสพติด
- โทษของการติดสิ่งเสพติด

แล้วให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดจากแบบสำรวจและร่วมกันสรุปเป็นพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดที่เหมาะสม

2. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มถึงทางเลือกจากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ฉลองวันปีศาจเรียน” ที่บันทึกไว้ในแบบบันทึกหมายเลข 3 โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกทางเลือกจากการศึกษากรณีตัวอย่างและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติดกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

3. การชี้ค้ำในค่านิยมอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอค่านิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

4. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของคนอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้น ๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

5. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ฉลองวันปีศาจเรียน” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดและบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของตนในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับจากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดอีกครั้งหนึ่ง ให้นักเรียนวาดรูปลักษณะคนคิดหาเสพติดและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพสิ่งเสพติด
2. แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติดกลุ่ม
3. แบบฝึกทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบบันทึกรายการ
2. ตรวจแบบบันทึกพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด
3. ตรวจแบบฝึกทบทวนความรู้

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 14 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง สิ่งเสพติด

สาระสำคัญ

สิ่งเสพติดและยาที่มีส่วนผสมของสิ่งเสพติดปนอยู่ด้วยเป็นสิ่งที่ไม่ดีเข้าไปแล้วจะทำให้เกิดความต้องการเสพในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพและส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสังคม ทุกคนจึงต้องรู้จักใช้ยาอย่างถูกวิธีและหลีกเลี่ยงการเสพยาสิ่งเสพติดเหล่านั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายพิษภัยของสิ่งเสพติดที่มีต่อผู้เสพและต่อสังคมได้
2. เสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดได้

เนื้อหา

1. สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดการติดสิ่งเสพติด
2. โทษของการติดสิ่งเสพติด
3. แนวทางการปฏิบัติตนในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนความรู้เรื่องประเภทของสิ่งเสพติดและสิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ โดยการสนทนาซักถามและดูรูปภาพสิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เพิ่มเติม

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง “ สิ่งเสพติด ” จบแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดการติดสิ่งเสพติด
- โทษของการติดสิ่งเสพติด

นักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุด

2. ให้นักเรียนศึกษาข่าวเกี่ยวกับสิ่งเสพติดจากหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ นักเรียนนำเสนอข่าวหน้าชั้นเรียน จบแล้วนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงโทษของสิ่งเสพติด และผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคมเพิ่มเติม หลังจากนั้นให้นักเรียนนำภาพข่าวเกี่ยวกับสิ่งเสพติดไปจัดป้ายนิเทศ

3. ครูให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนเองจากแบบสำรวจพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และนำผลการสำรวจไปเปรียบเทียบกับเพื่อนในกลุ่มว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดและร่วมกันเสนอแนะเพิ่มเติม ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปเป็นการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดและบันทึกลงในสมุดบันทึก ทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์
2. แบบสำรวจพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด
3. แบบฝึกหัดทบทวนความรู้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด
2. ตรวจสอบแบบสำรวจพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด
3. ตรวจสอบแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

ใบความรู้ เรื่อง สิ่งเสพติด

สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดการติดสิ่งเสพติด แบ่งออกเป็นสภาพปัญหาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพปัญหาทางด้านร่างกาย เวลาเกิดการเจ็บป่วยจำเป็นต้องใช้ยามารักษาหรือบรรเทาอาการของโรค เช่น เจ็บปวด ท้องเดิน ถ้าไม่ระมัดระวังในการใช้ยา คือ ใช้ยาในปริมาณที่มาก ใช้ติดต่อกันระยะเวลานาน ๆ หรือใช้เป็นประจำ สามารถทำให้ผู้ใช้เสพติดได้
2. สภาพปัญหาทางด้านจิตใจ ซึ่งอาจเป็นพวกที่มีบุคลิกภาพไม่ปกติ พวกที่เป็นโรคจิต โรคประสาท มีแนวโน้มในการใช้ยาเสพติดได้มาก การออกฤทธิ์ขัดต่อระบบประสาททำให้หลับ หายเครียด อาจช่วยรักษาสภาพทางจิต เมื่อใช้บ่อย ๆ จึงมีโอกาสดิต
3. สภาพปัญหาทางด้านสังคม สภาพปัญหาสังคมบางอย่างก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้ประสบปัญหาจึงหันมาพึ่งสิ่งเสพติดแทน การถูกชักจูงให้เสพติด ขาดความรักและความอบอุ่นและที่พึ่งทางใจ การทำงานที่ต้องแข่งกับเวลา การแพร่ระบาดของยาเสพติดหลายชนิด ซึ่งสามารถหาซื้อได้ง่าย ตลอดจนพวกอยากทดลองอยากเล่น เมื่อพบว่าสิ่งเสพติดสามารถให้ผลที่เขาต้องการจึงเกิดการติดใจจนมีการใช้ซ้ำบ่อย ๆ จนเสพติดในที่สุด

โทษของการติดสิ่งเสพติด

1. โทษต่อผู้เสพติด มีผลทำให้สุขภาพของผู้เสพติดเสื่อมโทรม ร่างกายผ่ายผอม ชูบซัด สมอเสื่อม ป่วยเป็นโรคระบบต่าง ๆ ที่ยาสามารถไปออกฤทธิ์ เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ ป่วยเป็นโรคติดเชื้อได้ง่ายเพราะภูมิคุ้มกันต้านในร่างกายน้อยลง ส่วนด้านจิตใจผู้เสพติดจะมีอาการไม่ปกติ อ่อนไหวง่าย ซึม หรือเกรี้ยวกราด กลายเป็นบุคคลไร้สมรรถภาพ
2. โทษต่อครอบครัว ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง ขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ดูแลครอบครัว บางคนกลายเป็นภรรยาครอบครัวหรือก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว
3. โทษต่อสังคม ที่เป็นปัญหามาก คือ การก่ออาชญากรรม การเกิดอุบัติเหตุรถชน และเป็นที่รังเกียจของสังคม
4. โทษต่อประเทศชาติ ผู้เสพติดเป็นผู้บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ เพราะทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันและบำบัดรักษา ทำให้ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ถ้าผู้เสพติดที่เป็นเยาวชนย่อมสูญเสียกำลังที่เป็นอนาคตของชาติ

แบบสำรวจพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด
ที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

ที่	พฤติกรรม	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1	รับประทานยาแก้ปวดเป็นประจำ		
2	เล่นกีฬาเป็นประจำหลังเลิกเรียน		
3	ฝึกเล่นดนตรีในวันเสาร์และอาทิตย์		
4	ชอบเลี้ยงสุนัข		
5	ไปเที่ยวกับเด็กเร่ร่อน		
6	ไปขายนํ้าดื่มหน้าแหล่งบันเทิง		
7	รับจ้างล้างจานที่ร้านขายก๋วยเตี๋ยวจนดึก		
8	หนีออกจากบ้าน		
9	ไปอ่านหนังสือที่บ้านเพื่อน		
10	หลังเลิกเรียนกลับบ้านไม่ตรงเวลา		
11	ช่วยพ่อคอนกิ้งไม้ในวันหยุด		
12	ซื้อมารับประทานเอง		

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การซื้อขามารับประทานเองทำให้เกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

1.1.....

1.2.....

1.3.....

2. สิ่งเสพติดแบ่งประเภทตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางได้เป็น.....

ประเภท ได้แก่

1.1.....

1.2.....

1.3.....

1.4.....

3. สภาพปัญหาด้านใดบ้างที่ก่อให้เกิดการติดสิ่งเสพติด.....

.....

.....

.....

4. สิ่งเสพติดทำให้เกิดโทษต่อตนเองและสังคมอย่างไร

4.1.....

4.2.....

4.3.....

4.4.....

5. นักเรียนสามารถเลือกปฏิบัติกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมอะไรได้บ้างเพื่อหลีกเลี่ยง

การติดสิ่งเสพติด

5.1.....

5.2.....

5.3.....

5.4.....

แผนการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

แผนการสอนที่ 15 (จำนวน 3 คาบ)

เรื่อง สารระเหย

สาระสำคัญ

สารระเหยมีลักษณะเป็นของเหลวหรือเป็นน้ำยาพ่นฝอย ซึ่งมีทั้งประโยชน์และโทษ เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้เป็นอันตรายต่อร่างกาย ทุกคนจึงต้องใช้สารระเหยด้วยความระมัดระวัง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างประโยชน์และอันตรายของสารระเหยได้
2. บอกวิธีการปฏิบัติตนในการใช้สารระเหยอย่างปลอดภัยได้
3. เสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหยได้

เนื้อหา

1. ชนิดและประโยชน์ของสารระเหย
2. สาเหตุของการติดสารระเหย
3. การปฏิบัติตนในการใช้สารระเหยอย่างปลอดภัย
4. อันตรายของสารระเหยที่มีต่อร่างกาย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนเรื่องสิ่งเสพติดที่เรียนไปแล้วและให้นักเรียนดูภาพสิ่งเสพติดประเภทต่าง ๆ ร่วมกันสนทนาถึงปัญหาสิ่งเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่นและในโรงเรียนว่ามีสิ่งเสพติดอะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบแล้วครูจึงช่วยสรุปว่า สารระเหยเป็นสิ่งเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในขณะนี้

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหา ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เรื่อง “ เก่งกับหุ่นผจญภัย ” จบแล้วครูสนทนาและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ได้จากวีดิทัศน์ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุดบันทึกในหัวข้อต่อไปนี้

- ชนิดและประโยชน์ของสารระเหย
- การปฏิบัติตนในการใช้สารระเหยอย่างปลอดภัย
- สาเหตุของการติดสารระเหย
- อันตรายของสารระเหยที่มีต่อร่างกาย

เสร็จแล้วทุกคนรับบัตรกำหนดงานและศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตของสมใจ”

2. กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตของสมใจ” นักเรียนกำหนดทางเลือกด้วยตัวเอง โดยเสนอทางเลือกหลายๆ แนวทาง เพื่อแก้ปัญหาพร้อมบันทึกทางเลือกต่างๆ ในแบบบันทึกทางเลือกหมายเลข 1

3. เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสม โดยให้นักเรียนพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดจากแบบบันทึกหมายเลข 1 อย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งบันทึกในแบบบันทึกหมายเลข 2

4. พิจารณาผลดีผลเสีย โดยให้นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากแนวทางที่นักเรียนเลือกพร้อมทั้งบันทึกผลดีและผลเสียในแบบบันทึกผลจากทางเลือก ในแบบบันทึกหมายเลข 3

5. การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มโดยการจับฉลากสีประมาณกลุ่มละ 5 - 6 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ ผู้รายงาน ร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการเลือกและคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม เลขานุการบันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม สมาชิกทุกคนบันทึกมติดกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4 ของตนเอง

6. การยืนยันในคำนิยามอย่างเปิดเผย ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอคำนิยามของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกในห้องเรียนพร้อมด้วยเหตุผล

7. การตัดสินใจทางเลือกของตนเอง สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาคงเดิมอีกครั้งหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งนั้นๆ บันทึกการตัดสินใจลงในแบบบันทึกหมายเลข 5

8. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตของสมใจ” ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติ นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหย พร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ตนยอมรับจากการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหยอีกครั้งและทำแบบฝึกทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. วิทัศน์เรื่อง “ เก่งกับหุ่นผจญภัย ”
2. ภาพพลิกสิ่งเสียดสี
3. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ ชีวิตของสมใจ ”
4. บัตรกำหนดงาน แบบบันทึกรายการ และแบบบันทึกมติดิกลุ่ม

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจแบบบันทึกรายการ
2. ตรวจบันทึกอันตราของสารระเหย
3. ตรวจแบบฝึกทบทวนความรู้

บัตรกำหนดงาน

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตของสมใจ” แล้วบันทึกทางเลือกด้วยตนเอง เลือกแนวทางปฏิบัติ พิจารณาผลดีและผลเสียของทางเลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1 - 3
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการ ประธานดำเนินการอภิปรายและเลขานุการทำหน้าที่บันทึกลงในแบบบันทึกมติดกลุ่ม ทุกคนภายในกลุ่มต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และบันทึกผลการอภิปรายลงในแบบบันทึกหมายเลข 4 แล้วนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. หลังจากฟังการอภิปรายอย่างกว้างขวางแล้ว นักเรียนตัดสินใจเลือกทางเลือกด้วยตนเองอีกครั้ง บันทึกทางเลือกของตนเองลงในแบบบันทึกหมายเลข 5 แล้วจึงกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติพร้อมบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 6

กรณีตัวอย่างเรื่อง ชีวิตของสมใจ

สมใจกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาศัยอยู่กับยายซึ่งมีฐานะยากจน เขาจึงต้องใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนไปขายพวงมาลัยและหนังสือพิมพ์ในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำเงินมาให้ยายและเหลือไว้ใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียน สถานที่ที่สมใจนำพวงมาลัยและหนังสือพิมพ์ไปขายได้ดี คือ แหล่งบริการและแหล่งมั่วสุมของคนสูบบุหรี่ กัญชาและวัยรุ่นคนกาว 3 K วันหนึ่งสมใจเดินขายพวงมาลัยและหนังสือพิมพ์ตามปกติแต่วันนี้สมใจขายพวงมาลัยและหนังสือพิมพ์ไม่ได้เลยทำให้กลุ่มใจมาก พอเดินมาถึงบริเวณที่วัยรุ่นชายหญิงที่นั่งคนกาว 3 K อยู่ วัยรุ่นจึงเรียกสมใจเข้าไป ทุกคนช่วยซื้อพวงมาลัยจนหมดและชวนสมใจคนกาว 3 K จะได้ลิ้มปัญหาต่าง ๆ ทุกคนรับปากว่าจะช่วยขายหนังสือพิมพ์ให้หมดเร็ว ๆ ถ้านักเรียนเป็นสมใจจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

แผนการสอนกลุ่มควบคุม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต

แผนการสอนที่ 15 (จำนวน 3 คาบ)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยย่อยที่ 1 ตัวเรา

เรื่อง สารระเหย

สาระสำคัญ

สารระเหยมีลักษณะเป็นของเหลวหรือเป็นน้ำยาพ่นฝอย ซึ่งมีทั้งประโยชน์และโทษ เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้เป็นอันตรายต่อร่างกาย ทุกคนจึงต้องใช้สารระเหยด้วยความระมัดระวัง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างประโยชน์และอันตรายของสารระเหยได้
2. บอกวิธีการปฏิบัติตนในการใช้สารระเหยอย่างปลอดภัยได้
3. เสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหยได้

เนื้อหา

1. ชนิดและประโยชน์ของสารระเหย
2. สาเหตุของการติดสารระเหย
3. การปฏิบัติตนในการใช้สารระเหยอย่างปลอดภัย
4. อันตรายของสารระเหยที่มีต่อร่างกาย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูทบทวนเรื่องสิ่งเสพติดที่เรียนไปแล้วและให้นักเรียนดูภาพพลิกสิ่งเสพติดประเภทต่าง ๆ ร่วมกันสนทนาถึงปัญหาสิ่งเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่นและในโรงเรียนว่ามีสิ่งเสพติดอะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันตอบแล้วครูจึงช่วยสรุปว่า สารระเหยเป็นสิ่งเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในขณะนี้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ศึกษาวิดิทัศน์เรื่อง “เก่งกับนุ่น ผจญภัย” จบแล้วครูสนทนาและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ได้จากวิดิทัศน์ นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปและบันทึกลงในสมุดในหัวข้อต่อไปนี้

- ชนิดและประโยชน์ของสารระเหย
- การปฏิบัติตนในการใช้สารระเหยอย่างปลอดภัย
- สาเหตุของการติดสารระเหย
- อันตรายของสารระเหยที่มีต่อร่างกาย

2. ครูให้สมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่ม ศึกษาข้อมูลจากข่าว หนังสือพิมพ์ บทความ หรือข่าวที่พบเห็นด้วยตนเอง นำมาอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

- การกระทำของผู้ติดสารระเหยที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อ ครอบครัว สังคม และเป็นภัยต่อประเทศชาติอย่างไร

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้น

3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหย สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตนในการหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหย เลขานุการบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติของกลุ่ม

4. นักเรียนส่งตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอขั้นตอนการปฏิบัติของกลุ่มในการหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหยให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการปฏิบัติตนในการหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหย และนักเรียนทุกคนบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติตนลงในสมุดบันทึกและทำแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. วิดีทัศน์เรื่องแก๊งกับนุ่นผจญภัย
2. ภาพพลิกสิ่งเสพติด
3. หนังสือพิมพ์ บทความเกี่ยวกับสารระเหย

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติตน
2. ตรวจสอบบันทึกอันตรายของสารระเหย
3. ตรวจสอบแบบฝึกหัดทบทวนความรู้

แก่งกับนุ่นผจญภัย

จุดประสงค์	เพื่อให้ทราบถึงโทษพิษของสารระเหยที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย
กลุ่มเป้าหมาย	อายุ 7 – 12 ปี
รูปแบบรายการ	การ์ตูน
เวลา	15 นาที
ปีที่ผลิต	2536

เนื้อเรื่องย่อ

ซูเปอร์คิกซึ่งเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องสารระเหย ได้กล่าวเตือนผู้ที่ต้องเกี่ยวข้องกับสารระเหยว่า การใช้สารระเหยทุกชนิดจะต้องใช้อย่างระมัดระวัง เพราะหากสูดดมสารระเหยเข้าไปในร่างกายในปริมาณที่มากจะเป็นอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้ ที่ไม่ได้ตั้งใจสูดดมสารระเหยแต่มีความจำเป็นต้องใช้สารระเหยในการทำงานก็จะได้รับสารระเหยในปริมาณที่น้อยลง ระบบขับถ่ายของเสียในร่างกายของคนเราจึงสามารถขับสารระเหยออกมาได้หมด

ซูเปอร์คิก ยังได้พาแก่งกับนุ่นซึ่งเป็นตัวแทนของเยาวชนเข้าไปในร่างกายของผู้สูดดมสารระเหย เพื่อให้แก่งกับนุ่นได้เห็นว่าผลจากการสูดดมสารระเหยจะทำให้อวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายได้รับอันตรายดังนี้

1. โพรงจมูก เมื่อสูดดมสารระเหย สารระเหยจะทำให้เนื้อเยื่อส่วนต่าง ๆ ถูกทำลาย ทำให้มีเลือดซึมออกมาบริเวณโพรงจมูก

2. สมอง เมื่อสูดดมสารระเหย สารระเหยจะทำให้เซลล์สมองถูกทำลาย สมองจึงไม่สามารถทำหน้าที่จดจำอะไรได้ เมื่อสมองเสื่อมก็ต้องกลายเป็นคนปัญญาอ่อน สารระเหยยังทำลายประสาทที่ควบคุมการเคลื่อนไหว ทำให้ไม่มีเรี่ยวแรงและจะกลายเป็นอัมพาตไปในที่สุด

นอกจากนี้สารระเหยยังทำลายอวัยวะทุกอย่างในร่างกาย เช่น คับ ไค กระเพาะอาหารและหัวใจอีกด้วย ดังนั้นจึงควรป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงจากพิษร้ายของสารระเหย

3. ปอด ปอดมีหน้าที่นำออกซิเจนไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ พร้อมเลือดและขับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกจากร่างกายคนเรา หากเราสูดดมสารระเหยเข้าไปจะทำให้ปอดอักเสบทำงานไม่ได้และเป็นปอดบวม

(สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2536 : 57 – 58)

แบบฝึกทบทวนความรู้

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ให้นักเรียนตอบคำถามหรือเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสารระเหยได้แก่อะไรบ้าง.....

.....

.....

2. นักเรียนจะมีวิธีปฏิบัติตนในการใช้สารระเหยให้ปลอดภัยได้อย่างไร

2.1.....

2.2.....

2.3.....

2.4.....

3. เรานำสารระเหยแต่ละชนิดมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง

3.1.....

3.2.....

3.3.....

3.4.....

4. สารระเหยมีโทษต่อร่างกายอย่างไรบ้าง

4.1.....

4.2.....

4.3.....

5. นักเรียนมีวิธีปฏิบัติตนในการหลีกเลี่ยงการสูดดมสารระเหยอย่างไร

5.1.....

5.2.....

5.3.....

5.4.....

ภาคผนวก จ

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

SPSS for Windows Version 7.0

T-Test

The Learning Achievement of Experimental Group

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
DIF	30	3.43	2.16	.39

One-Sample Test

Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	99% Confidence Interval of the Difference
DIF	8.704	29	.000	3.43	Lower 2.35 Upper 4.52

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Sum	Mean	Std. Deviation	Variance
PRE	30	649	21.63	4.66	21.689
POST	30	752	25.07	4.59	21.099
DIF	30	103	3.43	2.16	4.668
DD	30	489	16.30	15.53	241.045
Valid N (listwise)	30				

The Learning Achievement of Prathom Suksa v Students

Group Statistics

	MET	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
DIF	1	30	3.43	2.16	.39
	2	30	2.10	1.97	.36

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Mean	
									Lower	Upper
DIF	Equal variances assumed	.192	.663	2.497	58	.015	1.33	.53	.26	2.40
	Equal variances not assumed			2.497	57.520	.015	1.33	.53	.26	2.40

Means

Case Processing Summary

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
PRE * MET	60	100.0%	0	.0%	60	100.0%
POST * MET	60	100.0%	0	.0%	60	100.0%
DIF * MET	60	100.0%	0	.0%	60	100.0%

Report

MET	PRE	POST	DIF
1			
Sum	649	752	103
Mean	21.63	25.07	3.43
Std. Deviation	4.66	4.59	2.16
2			
Sum	592	655	63
Mean	19.73	21.83	2.10
Std. Deviation	6.12	6.41	1.97
Total			
Sum	1241	1407	166
Mean	20.68	23.45	2.77
Std. Deviation	5.48	5.76	2.16

T-Test

The Learning Decision - making of experimental group

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
DIF	30	7.20	3.71	.68

One-Sample Test

Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	99% Confidence Interval of the Difference
DIF	10.634	29	.000	7.20	Lower 5.33 Upper 9.07

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Sum	Mean	Std. Deviation	Variance
PRE	30	988	32.93	10.23	104.685
POST	30	1204	40.13	10.55	111.292
DIF	30	216	7.20	3.71	13.752
DD	30	1954	65.13	56.07	3143.982
Valid N (listwise)	30				

T-Test

The Learning Decision - making of Prathom Suksa v Students

Group Statistics

	MET	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
DIF	1	30	7.20	3.71	.68
	2	30	5.10	3.46	.63

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances					t-test for Equality of Means			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Mean	
									Lower	Upper
DIF	Equal variances assumed	1.465	.231	2.269	58	.027	2.10	.93	.25	3.95
	Equal variances not assumed			2.269	57.718	.027	2.10	.93	.25	3.95

Means

Case Processing Summary

	Cases					
	Included			Excluded		
	N	Percent		N	Percent	Total
PRE * MET	60	100.0%		0	.0%	60
POST * MET	60	100.0%		0	.0%	60
DIF * MET	60	100.0%		0	.0%	60

Report

MET		PRE	POST	DIF
1	Mean	32.93	40.13	7.20
	N	30	30	30
	Std. Deviation	10.23	10.55	3.71
2	Mean	29.47	34.57	5.10
	N	30	30	30
	Std. Deviation	8.12	9.38	3.46
Total	Mean	31.20	37.35	6.15
	N	60	60	60
	Std. Deviation	9.32	10.29	3.71

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายปราโมทย์ ชื้อสกุล โกศล

เกิดวันที่ 16 เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2501

สถานที่เกิด อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 35/1 หมู่ 1 ตำบลศาลากลาง อำเภอบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี 11130

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนปรีชาธรรมรัฐ
อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 11140

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2518	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนเมืองเสด็จ
พ.ศ.2522	ป.กศ.สูง (วิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์) จากวิทยาลัยครูพินุลสงคราม
พิษณุโลก
พ.ศ.2525	กศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทอุตสาหกรรมศิลป์)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
พ.ศ.2541	กศ.ม. (การประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน
โดยการทำค่านิยมให้กระฉ่าง

บทคัดย่อ
ของ
ปราโมทย์ โกศัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
ชั้นวาคม 2541

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องตัวเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพิบูลเงิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 60 คน เป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างและกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทดลอง 45 คาบ คาบละ 20 นาที โดยผู้วิจัยสอนเองทั้งสองกลุ่ม แบบแผนการวิจัยในการทดลองครั้งนี้ ใช้ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test แบบ Independent ในรูปแบบ Difference Scores

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการตัดสินใจ ของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ความสามารถในการตัดสินใจ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS' ACHIEVEMENT
AND DECISION - MAKING ABILITY BY THE USE OF
VALUES CLARIFICATION TEACHING

AN ABSTRACT
BY
PRAMOTE KOSAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University
December 1998

The purpose of this study was to compare the learning achievement and decision – making ability of the Prathom Suksa V students in Learning Life Experience by using the values clarification teaching method and conventional method .

The sample was Prathom Suksa V students in the first semester of 1998 academic year, of Watpikulngan school , Ampur Bangyai , Nonthaburi Province . The 30 students were in an experimental group taught by a values clarification teaching method and 30 students were in the control group taught by a conventional method . Both groups were taught by the researcher for 45 periods , which was 20 minutes for each period . The design of this study was Randomized Control Group Pretest - Posttest Design . The data were statistically analyzed by independent t – test difference scores .

The finding revealed that :

1. The posttest learning achievement of an experimental group was significantly higher than pretest at the .01 level .
2. The learning achievement of an experimental group was significantly higher than that of the control group at the .05 level .
3. The posttest decision – making ability of an experimental group was significantly higher than pretest at the .01 level .
4. The decision – making ability of an experimental group was significantly higher than that of the control group at the .05 level .